

net idē totū vera et p̄pria idēitate: multo magis mu-
taf p̄tib⁹ essentialib⁹ variat. Scōm sc̄s q̄ sufficit. p̄ty:
q̄ ad idēitate substātie nō req̄rit idēitas accidētū
et⁹ cū eadē substātia subijci possit plurib⁹ accidētib⁹
et accidētālib⁹ dispositiōib⁹ s̄t: p̄ et⁹ alteratiōē sic
cessus. Idē em̄ hō pōt ēē p̄tio calidus/ post frigidus
p̄tio ignoas post sciēs. ¶ Sc̄do supponit⁹ q̄ a plu-
riū agētū q̄libz pōt idē effect⁹ p̄ducī: sicut idē ignis
in eadē materia p̄ducit p̄ty: q̄cūq; icēdēs ignis appli-
cēt. Et q̄ sequit⁹ q̄ eadē p̄les potūt ḡnari a pluribus
seu diuersis parētib⁹. Idē dico tā i materia q̄ forma.
De forma p̄ty: q̄ eadā aīa potūt fr̄ndi diuersa mā-
teris. De materia etiā p̄ty: q̄ materia plis est mate-
ria nutrimentū sumpti a parētē: q̄ corpus plis materi-
alib⁹ p̄ducit a femine. Semē autē est sup̄flū nutrimentū
tērne digestiōis. Alitē etiā ē electio siue p̄destinatio ē
gūmē mēstrūm a diuersis. Et idē eadē p̄les potūt ḡnari
ab Adā: Abāam: et aliois: nō s̄t a plurib⁹/s̄ a q̄libz
plurib⁹. Et genit⁹ ab abāam potūt fuisse genitus ab
aron fr̄e et⁹ v̄l q̄cūq; alio. ¶ Tertio. Aliq̄s elect⁹ ge-
nit⁹ a reprobo potūt ḡnari idē numero ab alio electo.

3

¶ Supponētū ē et p̄tio li. q̄ electio siue p̄destinatio ē
etna: s̄m illud ap̄t ad p̄p̄he. f. Elegit nos aī mundi
cōstitutiōē. Et iō nō mutat p̄p̄ mutatiōē stat⁹: nā
p̄t⁹ nō mutat p̄p̄ mutatiōē posterioris: saltē nō
oportet. Nūc autē p̄t⁹ aliq̄ nō est electo b̄tifficādū/ q̄
p̄tūio stat⁹ seu p̄ditiō receptiōis esse a tali v̄l tali
parētē nā vt dicit Sc̄o. q̄. ij. hūi⁹ dīf. Dīa ordiate vo-
lēs p̄tio vult finē: cō p̄tūio volūtiō finis vult illud q̄
ē mediāt⁹ finē: de⁹ autē volūtiōē ordiat s̄m̄m̄. Ideo
p̄tio vult seipm̄ vel bonitatē suā tanq̄ suā. Secūdo
vult bonum creaturē v̄l m̄tatiōē: s̄c̄ b̄titudinē: post
cauēt ḡram qua ordinat ad talē fructiōē: cō p̄tūio
vult istā creaturā et cetera a tali parētē. h̄ic ordinem
tūnt ap̄t ad Rom. viij. Quos p̄destinatuit hos zvo
cauit: z quos vocatuit cō z iustificauit. P̄n⁹ ē electi
ad b̄titudinē sunt dēterminat⁹ q̄ ad nasci a tali parētē:
et a q̄cūq; nascunt parentē: nō variat dētermina-
tiō ad b̄titudinē: q̄ est p̄destinatio: ergo p̄destinati s̄t
idē numero: nō obstat mutatiōē stat⁹: aut paren-
tē nā a q̄bus nascunt⁹ s̄m̄ p̄missiō est prima cōclusio
ad p̄ncip̄ articūli. Si adam in statu innocētie cū sua
posteritate perm̄sisset/ om̄s mō electi idē numero
geniti fuissent. p̄bat⁹ cōclusio: q̄ om̄s p̄destinati fuissent
geniti: om̄s mō electi sunt ab eterno p̄destinati: q̄ om̄s
fuissent geniti. oīa est in primo tertie figure. minor p̄-
bat⁹: q̄ nullus de nouo p̄destinatus. maior p̄bat⁹: q̄
p̄destinatio dei infallibilis est immutabilis: q̄ om̄s
p̄destinatus cōsequit b̄titudinē: hanc autē nullus
homo p̄stegit/ nisi p̄tūis in esse naturali p̄ducit
esse em̄ ḡtē p̄supponit esse nature. ¶ Sc̄da p̄tio. In
statu inocētie reprobo⁹ nullus fuisset genit⁹. p̄bat⁹: q̄
in illo statu nō fuisset p̄ctōis/ q̄ nec reprobus: nō em̄ cō-
p̄tūf fuisset/ inocētie p̄ctōis. ¶ Tertia p̄tio. Si status
inocētie perm̄sisset/ multi electoz ex alijs parētib⁹ edi-
ti fuissent. p̄bat⁹: q̄ om̄s electi fuissent geniti: quozum
nōnulli autē sunt ex parētib⁹ reprobis: vt patz de fi-
delib⁹ ex infidelitate p̄ueris/ parētib⁹ suis in infide-
litate perm̄sētib⁹: vt legit de sc̄tis martin⁹/ barbara/
christiana: q̄ fuisset ex alijs genit⁹ genit⁹. ¶ Quarta
p̄tio. In statu inocētie em̄ electi fuissent geniti. p̄ty
q̄ om̄s electi fuisset geniti: ex p̄ctōne p̄tia et nulli q̄ nō
sunt electi fuissent geniti. p̄tia tenet p̄ expositionē ex-

clusiōe: hoc est q̄ dicit b̄tūs Steg. iij. moza. s. xxxvi
Si parētē primū nulla pcti p̄tredo corrūperet/ neq;
q̄ ex se filios gēbēne ḡnaret: s̄ h̄i q̄ n̄ic p̄ redēptiōē
saluādū sunt/ solū ab illo electi nascēnt. ¶ Quāto
autē bec r̄tio s̄t p̄babilis/ tū videt oppositū q̄ p̄ba-
bilis sustinere posse. Licet em̄ p̄destinatio s̄t immutabilis
ita q̄ ip̄ossible est p̄destinatio p̄cti et cōcūso in
sensu cōpositōis: est t̄m̄ p̄ctōis. Nā quicūq; de⁹ p̄delli-
nar/ p̄t̄ngent p̄destinat. Sic de reprobatōis: sic q̄
p̄destinat⁹ est p̄t nō saluari in sensu diuino: q̄ potētiō
p̄destinat⁹ fuisse. Est s̄t potūt deus p̄ctiō p̄destina-
tiō: n̄hilomin⁹ reprobi poterant nō reprobi: po-
terant em̄ nō p̄ducī: vt dicit p̄ctō sc̄da statim postea.
Et alitē etiā cert⁹ fuit lapsus nobis deo ab eterno: sicut
p̄destinatio: p̄ctia siue reprobatō. Idē dubiū nobis est
q̄ lapsus nō p̄ctigisset q̄ electi fuisset: cū poterat q̄ n̄ic
electi s̄t fuisse nō electi: z q̄ p̄cti s̄t potūt fuisse
electi: potuissent etiā fuisse p̄destinati: q̄ n̄ic q̄ nec ele-
cti sunt nec reprobatī: imo oīno nec futuri. ¶ Et s̄t
sc̄tis mago elect⁹ ḡra exēplū sc̄tis martini de cōtū
habemus: q̄ est elect⁹: ille fuisset etiā electus/ si adā
nō fuisset lapsus: q̄ eo q̄ est elect⁹: ab eterno est ele-
ctus: cū t̄m̄ p̄ eo q̄ in infidelitate p̄m̄sisset est reprobo⁹
vt dicit hystoria Sulptij De isto p̄cedit op̄. B̄ndēf
q̄ sicut nūc certū est q̄ sc̄tis martin⁹ est elect⁹: sic cer-
tum est q̄ hō lapsus nō fuisset/ potūt sc̄tis
martin⁹ nō fuisse elect⁹: sicut hō potūt nō fuisse lapsus
Sicut igit p̄ctō oppositū laps⁹ certū tanq̄ possibile
fuisse: sic etiā oppositū oīno p̄ctōis factoz possibilis
fuerit/ poterat etiā oppositū fuisse: sic etiā p̄destinatio
poterat etiā nō fuisse: et ideo posito q̄ illud nō fuerit
sc̄s lapsus q̄ certū est lapsus in dubiū veniūt/ an cetera
cōtingētia q̄ aliq̄ mō ad statum ordinē h̄it/ vt p̄ductio
sc̄tis martini: q̄ p̄ductio est de massa p̄ditiōis fuis-
set p̄duct⁹. ¶ Quarta etiā p̄destinat⁹ ab eterno p̄t
ab eterno nō fuisse p̄destinat⁹: vt habet in i. dīf. iij. Itē
s̄t r̄tio p̄ oīa pot̄ fieri de p̄ctio: de q̄ t̄m̄ cōcedit doc-
ille q̄ null⁹ n̄ic p̄ctus fuisset genit⁹ si p̄m̄sisset ino-
cētie stat⁹. B̄ndet q̄ nobis dubiū si laps⁹ nō p̄ctigisset
q̄ t̄m̄ electi fuissent/ cū poterat q̄ n̄ic electi sunt fuisse
nō electi: z n̄ic reprobatī aut nō futuri/ poterat fuisse
electi. ¶ Et ad t̄m̄ notabile q̄ est Sc̄o. dicitur q̄ si
p̄tūis z postier⁹ dicit ordinem t̄m̄ vel originis aut
causalitatis: falsū est q̄ p̄tūis vult finē: post ordinata
in finē: q̄ nō est nisi vn⁹ acz⁹ diuine volūtatē: vt pa-
tuit in p̄tio sicut est t̄m̄ vna volūtatē vna essētia. Si
qdē idē oib⁹ modis est essētia diuina volūtatē diui-
na z acz⁹ diuine volūtatē. Hec est ibi acz⁹ z acz⁹: sed
vn⁹ t̄m̄ etern⁹ acz⁹. Ideo nō est ibi odo actu diuine
volūtatē: q̄ odo p̄supponit dīstinctionē ordinatoz
neq; odo effectū p̄ctūi iller actū diuine ordinē
nā in effectū est cōtūsus odo ad ordinē i notabilia
designatū: q̄ effectū p̄ctūi est esse nature: deinde
esse ḡre: vitimo esse ḡtē. Hec t̄m̄ aliq̄ hōz de⁹ p̄ctūis
vult altero sed q̄cūq; vult s̄t ab eterno vult. Licet
q̄ vult possit nō velle: q̄ q̄cūq; vult ad extra/ cōtingē-
ter vult. Quēti q̄ de⁹ ordinatissime vult q̄cūq; vult:
q̄ volūtas sua est p̄tia regula rectitudinis in iustis:
vt dicit Aug. iij. de tr. neq; int̄t alie regule directri-
ci sue volūtatē: eo s̄o est vn⁹ vult recte z iuste z ordi-
nate vult. ¶ Postier⁹ ergo dicit q̄ n̄ic nō fuisset laps⁹
dubiū nobis est: v̄t mō electi vel alij p̄les vel
p̄uocatores fuissent geniti: quodlibet em̄ bonū fuisset

Nota. 3

60.1.

60.1.

60.3.

60.4.

hb j

deo possibile: qđ aut fecisset: qđ reuelatū nō est: nō est temere diffinidū: licet possit sine remeritate cū fidel pietate credi: qđ mag: videt p'sentaneū rōnē. ¶ Quā tū ad scōm articulū notādū: qđ aliquē fuisse p'firmatū in iusticia: pōt creatū iusticij. Quid mō: qđ nō pōt peccare: eo mō qđ creatū p'ingit nō posse peccare: de qđ pertinet ad p'nt. Et etiā supra de p'firmatiōe angelo rā tractū est. Alio mō qđ dicit p'firmatū: qđ nō peccabit. Sic qđā viator: in viroo scificati p'nt dicit p'firmatū: p'ferim qm ad moralia: qđ tōte etiā peccauerit venialit: p'm illud. f. 304. f. Si dixerimus qđ p'c'm nō habem⁹: nolipios seducim⁹: et vitas in nobis nō est.

¶ Quō p'misso est p'cto prima ad hūc articulū: accipiendo p'firmatiōe p'imo mō in statu innocentie: electi nō fuerūt in gra p'firmati. p'bat: qđ talis p'firmatio repugnat statui vic: f; statū incōctie in paradiso fuisse stat⁹: vic: qđ: p'na nōrā cū minore. maiō: p'bat: qđ illa p'firmatio includit certitudinē de nō peccado qđ est p's bitudinis: bitudo autē repugnat statui vic. ¶ Itē qđ diuolūtar: capacitas nō est plene facta in obiecto brisco: ita qđ nō est et iuncta fm oēm rōnē boni: pōt deficere a rectitudine volōdo nō fm debitā circūstā: tās: f; volūtas viatoris nō est p' iustia obiecto brisco nec in ea factura: qđ pōt deficere: est aut stat⁹ innocentie

¶ In statu incōctie electi fuisse statim post gnationē in gra scōdo modo p'firmati. p'bat: qđ si adam nō peccasset: filij sui nūqđ peccassent. p'bat p' b'm An. f. l. l. Cur de⁹ hō. c. xvij. loquentē de primis parētib⁹: vbi dicit. In illa iusticia in qđ erāt in vixit fuisse repātū nō peccarent: ita p'firmatē cū oī pagine sua: qđ ultra peccare nō possent. ¶ Quādō modū est: vici peccatū scificati sunt: ut quātū in ipis est in p'cto oēs nō possūt. Quis enī audeat dicere plus valere iusticiā ad alligādū i feruitutē hoim in prima p'uasiōe sibi p'sentētē: qđ vale ret iusticia ad p'firmatū eū in libertate sibi i eadē p'ima rep'atiōe adherētē. Nā qm quēdamodū humana natura tota erat in parētib⁹ primis: tota in illis victa est: vti peccaret. Ina in illis tota vicisset si nō peccasset et b'nis itē. f. iij. moxali. Nō genuissent reproboos: p'ctōres nāqđ reprobi sunt: rī nō semp fm p'destina tiōnē tñ fm p'ntem iusticiā. Meritū iusticiā illā origi nalē adam nō trās fuisse: qđ est donū supernaturalē. S; deus regulariter dedisset eis mera liberalitate iusticiā p'nti scōi parenti si nō fuissent lapsi. Et addit Scō. nisi filij posuissent obicē. Nō em aut: habuissent iusticiā p'fectiores qđ p'i: sed p'i nō fuit ita iusticia quin amiserit iusticiā. Sicut qđ p'i si vicisset p'ima r'p'rationem: fuisse p'firmat⁹: ita et filij peccare quidem potuissent sicut p'i. Sed li de p'ima rep'atiōe habuisset victoriā: p' adurotū iusticiā: doctrinā parentū: ita cōfirmati fuissent qđ postea nūqđ peccassent. Merū hoc non satis videt cōcordare dicto An. qđ videt fōnare qđ sicut p' iniusticiā p'rimoz parētū oēs filij nati fuissent iniusti: ita p' eoz iusticiā filij nati fuissent iusti: ita qđ nō peccassent qđ acceperūt iusticiā nō tñ p' se: f; p' tota posteritate. Quā si p'feruisset: p'feruisset p' se et tota posteritate. Itā obiectū tñ filij iusticiā nō ex trās fuisse parentū: f; ex dono dei: vti dicit est.

¶ Quādō ad tertium articulū est dubiū p'rimū. Arrū in statu i: ¶ innocentie in paradiso volupat: p'ducte fuissent femie i eā numero cū viris. Ad hoc dubiū respōdet Scō. qđ dubiū nobis est: qđ soli deo cognitū. Scō. Bona.

¶ Responsum p' qđ alio frustra insitit: fuisse vteroz sexus: qđ tñ ante p'c'm a dño formā: est: r mulier viro i adurotū data: nō nisi ad p'ois gnationē. Nec p'c'm naturalia mutauit: f; granata abstulit. ¶ Scō. p' qđ nulla fuisset in mēbris genitalib⁹ rebellio nec ioz dmat⁹: parit⁹: f; subiecta fuerunt rōni ac pleno volū tatē: dñio: sicut man⁹: pes et cetera corpis mēbra: r ly pbabile est qđ in fuisset delectatio: vult scētus Tho. nō tñ estrens aut fedat: sed pura: oimode rōni subie cta. Et a p'pter vir et vxoz p'nti nō fuissent illic iuce b'itosa carnis p'cupiscentia: sed tñ ex dictamine rōis recte. Et p' hoc non nisi cā plus generāde. Fuisse enī tñi matrimonii tñ in officiu nō in remediu. Si qđē tibi null⁹ fuisset lāguoz aut mor⁹: concupiscentie: r ita nec op' remedio medicinē. Itā est fuisse volūtas hīs organis ad debitū finē p'uisa rōnis deliberatione ac dictamine. Nō alit⁹ qđ manu oculo aut alio corpis orga no. ¶ Tertiu p' qđ: p'cept⁹ fuisset sine libidine: seq batur p'us sine dolore. Si qđē dolo: p'us pena est li bidino i p'cept⁹. ¶ Quādō sit p'bat: qđ cū penetratio dimēsiōnē sit p' natura: illa tñ nō fuisse: qđ nec mō Nō poterat aut coz p' ingredi: seu egredi clauso uero natura: qđ n'cario requirebat clausū rōni: ap' l'ibec oia satis deduci p'it ex verbis b'i Aug. xliij. de ciul. c. xij et seqntib⁹: vbi late hāc materiā p'sequit. ¶ Sed mox qđ dā verba b'i Aug. c. xij. vbi dicit li. xij. vbi dicit sine vlla corruptione integritas in funderet marit⁹: gremio vxoz. Ad qđ rñdet scētus Bonauē. p'mitit.

¶ Responsum p' qđ alio frustra insitit: fuisse vteroz sexus: qđ tñ ante p'c'm a dño formā: est: r mulier viro i adurotū data: nō nisi ad p'ois gnationē. Nec p'c'm naturalia mutauit: f; granata abstulit. ¶ Scō. p' qđ nulla fuisset in mēbris genitalib⁹ rebellio nec ioz dmat⁹: parit⁹: f; subiecta fuerunt rōni ac pleno volū tatē: dñio: sicut man⁹: pes et cetera corpis mēbra: r ly pbabile est qđ in fuisset delectatio: vult scētus Tho. nō tñ estrens aut fedat: sed pura: oimode rōni subie cta. Et a p'pter vir et vxoz p'nti nō fuissent illic iuce b'itosa carnis p'cupiscentia: sed tñ ex dictamine rōis recte. Et p' hoc non nisi cā plus generāde. Fuisse enī tñi matrimonii tñ in officiu nō in remediu. Si qđē tibi null⁹ fuisset lāguoz aut mor⁹: concupiscentie: r ita nec op' remedio medicinē. Itā est fuisse volūtas hīs organis ad debitū finē p'uisa rōnis deliberatione ac dictamine. Nō alit⁹ qđ manu oculo aut alio corpis orga no. ¶ Tertiu p' qđ: p'cept⁹ fuisset sine libidine: seq batur p'us sine dolore. Si qđē dolo: p'us pena est li bidino i p'cept⁹. ¶ Quādō sit p'bat: qđ cū penetratio dimēsiōnē sit p' natura: illa tñ nō fuisse: qđ nec mō Nō poterat aut coz p' ingredi: seu egredi clauso uero natura: qđ n'cario requirebat clausū rōni: ap' l'ibec oia satis deduci p'it ex verbis b'i Aug. xliij. de ciul. c. xij et seqntib⁹: vbi late hāc materiā p'sequit. ¶ Sed mox qđ dā verba b'i Aug. c. xij. vbi dicit li. xij. vbi dicit sine vlla corruptione integritas in funderet marit⁹: gremio vxoz. Ad qđ rñdet scētus Bonauē. p'mitit.

¶ Responsum p' qđ alio frustra insitit: fuisse vteroz sexus: qđ tñ ante p'c'm a dño formā: est: r mulier viro i adurotū data: nō nisi ad p'ois gnationē. Nec p'c'm naturalia mutauit: f; granata abstulit. ¶ Scō. p' qđ nulla fuisset in mēbris genitalib⁹ rebellio nec ioz dmat⁹: parit⁹: f; subiecta fuerunt rōni ac pleno volū tatē: dñio: sicut man⁹: pes et cetera corpis mēbra: r ly pbabile est qđ in fuisset delectatio: vult scētus Tho. nō tñ estrens aut fedat: sed pura: oimode rōni subie cta. Et a p'pter vir et vxoz p'nti nō fuissent illic iuce b'itosa carnis p'cupiscentia: sed tñ ex dictamine rōis recte. Et p' hoc non nisi cā plus generāde. Fuisse enī tñi matrimonii tñ in officiu nō in remediu. Si qđē tibi null⁹ fuisset lāguoz aut mor⁹: concupiscentie: r ita nec op' remedio medicinē. Itā est fuisse volūtas hīs organis ad debitū finē p'uisa rōnis deliberatione ac dictamine. Nō alit⁹ qđ manu oculo aut alio corpis orga no. ¶ Tertiu p' qđ: p'cept⁹ fuisset sine libidine: seq batur p'us sine dolore. Si qđē dolo: p'us pena est li bidino i p'cept⁹. ¶ Quādō sit p'bat: qđ cū penetratio dimēsiōnē sit p' natura: illa tñ nō fuisse: qđ nec mō Nō poterat aut coz p' ingredi: seu egredi clauso uero natura: qđ n'cario requirebat clausū rōni: ap' l'ibec oia satis deduci p'it ex verbis b'i Aug. xliij. de ciul. c. xij et seqntib⁹: vbi late hāc materiā p'sequit. ¶ Sed mox qđ dā verba b'i Aug. c. xij. vbi dicit li. xij. vbi dicit sine vlla corruptione integritas in funderet marit⁹: gremio vxoz. Ad qđ rñdet scētus Bonauē. p'mitit.

¶ Responsum p' qđ alio frustra insitit: fuisse vteroz sexus: qđ tñ ante p'c'm a dño formā: est: r mulier viro i adurotū data: nō nisi ad p'ois gnationē. Nec p'c'm naturalia mutauit: f; granata abstulit. ¶ Scō. p' qđ nulla fuisset in mēbris genitalib⁹ rebellio nec ioz dmat⁹: parit⁹: f; subiecta fuerunt rōni ac pleno volū tatē: dñio: sicut man⁹: pes et cetera corpis mēbra: r ly pbabile est qđ in fuisset delectatio: vult scētus Tho. nō tñ estrens aut fedat: sed pura: oimode rōni subie cta. Et a p'pter vir et vxoz p'nti nō fuissent illic iuce b'itosa carnis p'cupiscentia: sed tñ ex dictamine rōis recte. Et p' hoc non nisi cā plus generāde. Fuisse enī tñi matrimonii tñ in officiu nō in remediu. Si qđē tibi null⁹ fuisset lāguoz aut mor⁹: concupiscentie: r ita nec op' remedio medicinē. Itā est fuisse volūtas hīs organis ad debitū finē p'uisa rōnis deliberatione ac dictamine. Nō alit⁹ qđ manu oculo aut alio corpis orga no. ¶ Tertiu p' qđ: p'cept⁹ fuisset sine libidine: seq batur p'us sine dolore. Si qđē dolo: p'us pena est li bidino i p'cept⁹. ¶ Quādō sit p'bat: qđ cū penetratio dimēsiōnē sit p' natura: illa tñ nō fuisse: qđ nec mō Nō poterat aut coz p' ingredi: seu egredi clauso uero natura: qđ n'cario requirebat clausū rōni: ap' l'ibec oia satis deduci p'it ex verbis b'i Aug. xliij. de ciul. c. xij et seqntib⁹: vbi late hāc materiā p'sequit. ¶ Sed mox qđ dā verba b'i Aug. c. xij. vbi dicit li. xij. vbi dicit sine vlla corruptione integritas in funderet marit⁹: gremio vxoz. Ad qđ rñdet scētus Bonauē. p'mitit.

respōdet affirmatiue dicens: qđ si homo fletisset: equi ter multiplicasset natura viros r mulieres. Quod de clarat dupli: f; ex parte finis r ex pte cause efficiēt. Et parte finis: qđ em distinctio sexū est. p'pter multiplicatiōe generis humani r p'pletione numeri et coz. Illa est multitudo ad oēs peccare: tñ fm legem matrimonij: in qua tñ vna erat vna: necesse esset si natura fletisset: tot fuisse mulieres quoz viros cum nulla mulier careret viro: r nullus vir careret vxoz: nec vna esset pluriū: nec plures vnus. A signat etiā causam ex parte principij actui quā rescindit. Con cordat scētus Tho. pte. f. q. cxx. art. ij. in fine. ¶ Sed diceret cū nō sit verisimile tot viros nunc saluari qđ mulieres vel ecōuerso. ¶ Posito itaqz nō sint electi in equali numero sexus vtriusqz. Quō soli nunc electi tunc fuissent: p'ducti: sequit qđ electus nunc genuit in sexu virili tunc p'ductus fuisset in sexu femi neo vel ecōuerso. Quō videt repugnare idē p'nti p' sone. Respōdet fm Scō. r veritate qđ nō est incōueni ens qđ inters. Nā scit secus nō mutat spēm: ita nec necessario p'sona: qđ ex materia eadē et eadē forma qđ p'ducit vir poterat p'duci mulier: ecōuerso. Dixerūt enī tñ vir r mulier in figura copozali: qđ tate cōple xionali qđ nō requirunt distinctionē materię nec substa ntialis forme. Posteqz p' mulierē mutare in virū vel ecōuerso: nō mutare p'eb⁹ essentialib⁹: r manēte eadē p'sona: mutata p'plexione r accidentali forma: hōc nature sit iposibile. Inuenit tñ vteroz sex⁹: i vna p'ona: vt i hermophrodita hōc monstruosa. Nec est hoc ma gis incōueniens: qđ ex elect⁹ nūc est fragilis: in hōm r moxialis: r tñ idē nūro fuisset tūc robust⁹: in hōm r pulcher: in mortalis: mō p'⁹: expōsit. ¶ Scō dō dubitat. Arrū i statu incōctie fuisse multiplicatiōe hoim p' cō mitionē sex⁹. Rñdet fm op'i. scō. r doctoz qđ hōc i ista cōmixtiōe facta fuisset line p'iosa r feda delectatiōe r parus sine dolore: nō tñ cū carnis integritate. ¶ P'rimū p' qđ alio frustra insitit: fuisse vteroz sexus: qđ tñ ante p'c'm a dño formā: est: r mulier viro i adurotū data: nō nisi ad p'ois gnationē. Nec p'c'm naturalia mutauit: f; granata abstulit. ¶ Scō. p' qđ nulla fuisset in mēbris genitalib⁹ rebellio nec ioz dmat⁹: parit⁹: f; subiecta fuerunt rōni ac pleno volū tatē: dñio: sicut man⁹: pes et cetera corpis mēbra: r ly pbabile est qđ in fuisset delectatio: vult scētus Tho. nō tñ estrens aut fedat: sed pura: oimode rōni subie cta. Et a p'pter vir et vxoz p'nti nō fuissent illic iuce b'itosa carnis p'cupiscentia: sed tñ ex dictamine rōis recte. Et p' hoc non nisi cā plus generāde. Fuisse enī tñi matrimonii tñ in officiu nō in remediu. Si qđē tibi null⁹ fuisset lāguoz aut mor⁹: concupiscentie: r ita nec op' remedio medicinē. Itā est fuisse volūtas hīs organis ad debitū finē p'uisa rōnis deliberatione ac dictamine. Nō alit⁹ qđ manu oculo aut alio corpis orga no. ¶ Tertiu p' qđ: p'cept⁹ fuisset sine libidine: seq batur p'us sine dolore. Si qđē dolo: p'us pena est li bidino i p'cept⁹. ¶ Quādō sit p'bat: qđ cū penetratio dimēsiōnē sit p' natura: illa tñ nō fuisse: qđ nec mō Nō poterat aut coz p' ingredi: seu egredi clauso uero natura: qđ n'cario requirebat clausū rōni: ap' l'ibec oia satis deduci p'it ex verbis b'i Aug. xliij. de ciul. c. xij et seqntib⁹: vbi late hāc materiā p'sequit. ¶ Sed mox qđ dā verba b'i Aug. c. xij. vbi dicit li. xij. vbi dicit sine vlla corruptione integritas in funderet marit⁹: gremio vxoz. Ad qđ rñdet scētus Bonauē. p'mitit.

Dubi. II

bis ut tentatus ad sensum peccati declinet. Quod etiam in secundo membro addidit. Et alioquin membra diuideria excederet diuinitatem ut hic accipit. Hoc enim tentatio ad probationem esse exterioris et interioris. Quod etiam in primo membro dicitur visibilis/capit generaliter p sensibilibus. Nam secundum Augustinum supra etiam ad istam. Et dicitur ceteris se habet ad omnem sensum. Sicut etiam. Et dicitur debet voces. Unde per omnem sensum potest esse exterioris et interioris. maxime tamen per visum mediate signis: et per auditum mediate sermone. Et est tentatio exterioris ostensio alicuius obiecti sensibilibus a virtute exteriori: ut apphendet ad peccatum allicitum. In hac tentatione semper dicitur esse a diabolo: quod vera est mediare vel immediate. Frequenter enim tentat per malos homines et creaturas mundanas: quod vix tanquam instrumentum: ut supra dicitur est. Et tentatio interioris est mortio hominis ad peccatum sensus orta ab aliquo virtute interiori sine sensibilibus obiecto exteriori. Et cum omnis ex imaginatione et intellectu aut mortua virtute: illa ut dicit magister quod fit ab hoste/aliqua carne. Quod enim imago natua nostra ab hoste mouendo spiritus vel habitum in sensu reuertatur. Et per illas cognitiuum et affectiuam ad peccatum sensum: ut dicitur est supra. q. ij. dist. ij. Quod est a carnis infectione spiritui rebellare et quodam bestiales motus in sensualitate excitantes. In hac interioris tentatione quod fit in carne dicit magister non esse sine peccato: quod titillatio qua caro mouet motus est bestialis et illicitus: ideo non sine peccato veniali. Sed de isto videndum est inferius dum fiet sermo de peccatis mortib. Tentatio autem quod fit ab hoste non habet peccatum necessarium annexum nisi et peccatum: sed est materia exerceat virtutis. Et quoniam tentatio a carne interioris oppugnans de se contra nos robustat: ideo difficilius vincit. Et tamen hoc intelligendum est secundum scripturam Bonauenturae respectu eiusdem peccati carnalis. Tentatio enim carnalis difficultius vincit propter conuincione carnis ad spiritum: propter quam magis incurat animam carni naturaliter inclinatur: semper illud est prope. Et homo vix carnem suam odio habuit: sed fouet et nutrit. Haec igitur carnalis peccato difficultius resistit: propter carnis constantem molestiam cui continue adheret: quod propter hostis instigationem. Et hoc fiat coparatio respectu diuersorum peccatorum: vix tu tentatio carnis intelligitur respectu peccatorum carnalium: tentatio hostis respectu spiritualium: sic se habent ut excedentia et excessiva iudicia enim homines sunt magis peccati ad peccata carnalia/puta ad incontinentiam/ quod ad superbia: his difficultius resistere tentatio carnis quod hostis. Iudicia econuerso priores sunt ad peccata spiritualia quod ad carnalia. Et quod magis desiderat peccatores quod voluptates. His difficultius est vincere peccata spiritualia quod carnalia. Si ergo autem sit indifferens ad virtutes et vitia peccati: quod est de se ad virtutes: illi quodammodo difficultius est vincere carnalia et quodammodo spiritualia. Carnalia propter magis intrinsecam et proximam adherentiam. Spiritualia propter maiorem boni proximitatem apparent: latereque instigant fallaciam: quod multa virtus sub specie virtutis palliat. Et ratio figurat enim se in angelis lucis. ij. d. x. y. Et si hostis sit fortior secundum illud Job. xij. Non est peccatus super terram quod ei possit coparari. Sic etiam callidior et occultior secundum illud apostoli. Non est nobis colluctatio aduersus carnes sanguines: sed aduersus principes et potentes: aduersus mundi rectores tenebrarum harum: contra spiritualia neque in celestibus. Et prope. Amen non permittit tentare secundum totam suam potentiam et afflicti: sed respicitur potestate diuina et certam angelica. Et ita diuersis respectibus habet se ut

excedentia et excessiva. Et tertio notandum quod aliquid esse causa alicuius directe/ proprie et immediate/ quod scilicet imedia te attigit effectum. Sic lolet esse causa caloris. Alio modo directe/ occasionaliter et mediate: quod scilicet est causa/ quod causat aliquid dispositionem ad effectum aliquid: ut secans ligna potest dici causa combustionis. De ca mediatia et immediate habes supra dist. i. q. ij. hec de articulo primo. Quod autem ad scilicet est peccatum primo. Nam quodlibet peccatum sunt a demone tanquam a causa directa et immediata patet: quod non omnia peccata committunt diabolo immediate instigante. Multa enim sunt a libero arbitrio et carnis corruptione. Unde etiam in ecclasiasticis dogmatibus. Non omnes cogitationes nre male a diabolo excitant: sed aliquid tunc et arbitrium nre motu emergunt. Et tunc dicitur. Et ratio si diabolo non esset/ homines haberent appetitum ciborum et vere nerorum: circa quod multa iocundatio pingit nisi per cibum: talis appetitus refrenaret. Refrenare autem est: oxidare bonum appetitum subiacet. Et ergo et sola arbitrii negligentia in refrenando sine specialiter et immediata instigatione ne diaboli contingere potest. Et tentio carnis distinctiuius a tentioe diaboli secundum magister in priori dist. ergo potest separari: et ita peccare aliquis lolet tentioe carnis. Et scilicet est peccatum peccati in peccati mediate vel immediate omnis ex tentioe demosis. Et dicitur: quod demon est causa mediatia omnis peccati: quod instigatur peccati primi homini ad peccandum. Et cum peccator in toto genere ista non consecuta est quedam prouitas ad omnia peccata. Et tunc omne peccatum omnis ex tentioe aliquid. Hemo enim ad malum appetentis operatur secundum Dionysium. Hemo enim operatur aliquid propter sine ab eo intrectum vel malum: sed ad minus sub ratione boni honesti aut delectabilis aut virtutis: sed omnis tentatio est a demone vel a carne. Et tentatio autem a carne etiam est a demone tanquam a mouente primo vel mediatio: quod omnis tentatio carnis est ex eo: et corruptione: quod omni habet ex prima hostis tentatione. Et ita intelligenda est auctoritas huius. supra illo p. De clina a malo et fac bonum. Mala oia ab instinctu diaboli procedunt sicut bona ab instinctu dei. Et tunc ibi ly sic: non dicit omnimodum sicut dicitur: quod mala omnia procedunt ex instinctu diaboli mediate vel immediate. Bona autem oia procedunt a deo immediate. Et sic enim deus causa immediata omni effectui positio: vix dicitur est q. ij. dist. prime. Et tunc illud Dionysii. c. iij. de diuino. Multitudo demonum est causa oim malorum libris aliorum et illud Damasceni. Quod est malicia et omis inuicita a diabolo excogitate sunt. Et Quod autem ad tertium articulum dubitat primo. Et tunc tentatio qua diabolo tentat hominem ortat ab inuidia vel superbia diaboli. Responso sic sanctum Bonauenturae. Hec duo peccata superbia et inuidia sunt pene inseparabilia: vix committuntur ad alterum. Superbus enim amat excellentiam: et ita nullum vult parem: et pro hoc appetit excellentiam singulariter possidere: ideo statim actus vel habitum inuidie est non licet bonos consimilibus quod appetit alteri coiccare. Quod est diaboli his duobus virtus possessa est. Nam ex his vicibus dicitur Augustinus. quod prius fuit luciferi diaboli factus est. videlicet statim hominis in quo potuit cadere et ascendere: et cedere sub diaboli caute redigi/ ascendendo ad supernam ciuitatem: vix ipse cedit quoniam ex superbia motus est simul inuidia ad ipsum tentatum. Et superbia ut ipsum sibi subiceret. Et inuidia: ut ipsum a superna felicitate spederet. Sicut ergo superbia tanquam mouens peccatum: inuidia vero tanquam mouens proximum et immediatum. Et non tamen non posset datum super ipsum acquirere.

Nota. 3

Art. 1. d. octo. 1

d. octo. 1

Art. 5. d. ubi. 1

re studuisset nihilominus ipsa paradisi gaudij spedi-
ret: et is scriptura dicit diaboli esse invidia hominem ten-
tasse. Sap. ii. Invidia diaboli mortis intravit in orbem
terrarum. Et magis. Videns diabolus hominem per obedi-
entiam habilitate posse accedere: vii ipse p superbia con-
ruerat: invidit ei. Et qd pnt q superbia diabolus fue-
rat. l. deo sum lapsus: seto invidie fact: est satyan. l.
aduerfari. Pntz s ad dubiu rntio: q tentato diabo-
li ex vtrop vltio oza est. Fuit tñ supbia radice pma
iudicia radice pntia. Adulta alia dubia hic moueri pos-
set de retandoe: qz aliq post i alius distictioibz tanget
Aliq z plura ad hac materia faciendia tacta snt i expo-
sicioe canonis misse. lec. lxxviii.

reducit oem iordanis mudi p cupiscentia dices. De
qd est i mudo: aut e cupiscentia carnis: aut cupiscentia
oculor: aut supbia vite. i. Joa. ii. Supbia no est aliud
q inordinari appetit: pprie excellentie: vt habitus est
s. vi. Auaricia no est aliud q inordinari appetit: p
prie sufficientie. Quia aut no est aliud q inordinatus
appetit: cibi relictio: suauit. Conideras q diabolus
hac esse via pceptandi muliere in culpa: pntio pmitit
dignitat: excellentia. Et rntio inqt ficut vii. Subditur
cognitiois abudantia scientes bonu z malu. p oftre-
mo pntit suauitatis pntentia: cu ostidit lignu pul-
chru visu: q ad velendum suauit. Rnt q mulier diabo-
lice pmissioi creditu: et ena suggestioi consensit:
ideo pntio i appetendo esse ficut deus fuit supbia. In
appetendo fctre bonu z malu qd no oportebat: z fctre
plur q oportebat fuit auaricia: licet non fuerit auari-
cia. pprie dicta: sed q de esse appetit: pecunie: fuit tñ
auaricia fm q d appetit: imoderat: sufficientie. Et
stremo in exordio suauitatem ligni vntit fuit gala:
z in hoc culpe trasgressiois z inobediencie fuit inuoluta
Et sic patz q pntm mulieris inchoatu fuit in supbia:
pzo gressum habuit i auaricia: psumatione vero in su-
bia in acta comedie cõtra pceptu: z ita terminari in
inobediencia. Pntz ena q inordinata fuit quatu ad tri-
plici poteta. s. quatu ad trasibitum: dñi appetit alta
quatu ad ronale dñi appetit fctre occultata: quatu ad cõ-
cupiscentia: dñi voluit gustare suauia. Un ex illo pcto
pullularit radices oim pctoz. Et hie pntz quod d
ferent peccatur eua z ada. Ada qd vt dicitu est pnt
piatue ex imoderato amoe amicie mulieris. Adu-
liero ex fastu supbie q appetit fieri ficut de. Licet
quida dicere voluerit vt tngit mgr q ad id fm qd
mulier appetit: cupit: sed no creditu: pnt hoc fa-
ctus est supb: no tñ vt seduct. Appetere eni pot ali-
quis ad qd se posse puenire no credit: qz no qd possit
scire qd velit attingit ambitiois flagitium. Sed q bec
opio no psonat: vbiis Aug. d expiende fctre oppo-
sitiu: vt pnt in lra. Neceverit e est q vir tate reuerti-
ante fuit ada an pctm appeteret aliqd ad qd se crede-
ret no posse puenire. Ideo optio tria pphibitoride
tur q vir in appetitib: pncipali mortuo no fuit pfor-
mis mulieri trasgressio: dolo: ellet eis cõformis i tras-
gressioe madata diuini. A tero qde inobediens fuit: s
alif vir q mulier ad inobediencie culpa: pnt q est. No
en vir pntio comedit: pnt appetitu excellentie i assu-
tione sui ad deu: nec pnt appetitu sufficientie i multo
curiosa cognitioe nec pnt appetitu suauitatis: in cibi
de gustatioe: sic fecit mulier q bec a serpe pmissa fie-
ri creditit z appetit: pnt qd se decepat affert. Ser-
pes inqt decept me. Et aplos. i. tñ. ii. Et tñ no est sed-
uct: s mulier. In hoc aut ada no est seduct: z q no
creditit vtz ex qd p serpe diabolo dicit. Et rntio sic
dicit: sic mulier creditit. Nec ex curado fe ad deu dicit
adulter decept me: s mulier quia dedit mibi facta
dedit mibi z comedi. Fuit tñ in vir qda supbia qda
auaricia z qda lascitia p qd pducit ad inobediencia
qd nodamõ eni supbia: dñi fe nimis magni dñi au-
diti effiauit z tan q pnt commotione illi: cibi no car-
reret grauitate alitui: supplicii: s facile cõcederet ve-
nia de offensa. Fuit ena qda auaricia dñi curiose fctre
voluit qd sibi enuenerit dñi cibi vntit gustare: qz vt
dicit muliere gustasse z mortua no ee. Fuit ena qda la-
scitia: no carnal delectatiois: s curiofa amicitibus
affectiois q frequenter offendit de ne corrisset pntio

Distinctio. xxii.
Actu est de pcto hois quatu ad diabolu te-
nante. In hac distinctioe. xxii. agit de eode
actu ad hoies trasgressioe. Agit ei de pcto
pntm hois qntu ad et: originẽ ex pte hois
peccantis: quitate z peccati ignoantia. Colligit aut
sua terz: i hie tribz pntio. Pntio pntio. No est illi
supbia q pnt pnti eue: oim dicit trasgressioe ad
Seco pcto. Adulter qntu ad et: viro peccauit: neutru
tñ ignoantia q dicitur i vtropz fuit illaten: excusa-
uit. Tertio pcto. Et diaboli pntio: z bono hoie
liberit arbitrii volitans mala pnt qntu ad pntio: parẽs iusti-
cia deseruit: z iniquitate inchoat. Questio. i.

Nota. 1.
Nota. 2.
Nota. 3.
Nota. 4.
Nota. 5.
Nota. 6.
Nota. 7.
Nota. 8.
Nota. 9.
Nota. 10.
Nota. 11.
Nota. 12.
Nota. 13.
Nota. 14.
Nota. 15.
Nota. 16.
Nota. 17.
Nota. 18.
Nota. 19.
Nota. 20.
Nota. 21.
Nota. 22.
Nota. 23.
Nota. 24.
Nota. 25.
Nota. 26.
Nota. 27.
Nota. 28.
Nota. 29.
Nota. 30.
Nota. 31.
Nota. 32.
Nota. 33.
Nota. 34.
Nota. 35.
Nota. 36.
Nota. 37.
Nota. 38.
Nota. 39.
Nota. 40.
Nota. 41.
Nota. 42.
Nota. 43.
Nota. 44.
Nota. 45.
Nota. 46.
Nota. 47.
Nota. 48.
Nota. 49.
Nota. 50.
Nota. 51.
Nota. 52.
Nota. 53.
Nota. 54.
Nota. 55.
Nota. 56.
Nota. 57.
Nota. 58.
Nota. 59.
Nota. 60.
Nota. 61.
Nota. 62.
Nota. 63.
Nota. 64.
Nota. 65.
Nota. 66.
Nota. 67.
Nota. 68.
Nota. 69.
Nota. 70.
Nota. 71.
Nota. 72.
Nota. 73.
Nota. 74.
Nota. 75.
Nota. 76.
Nota. 77.
Nota. 78.
Nota. 79.
Nota. 80.
Nota. 81.
Nota. 82.
Nota. 83.
Nota. 84.
Nota. 85.
Nota. 86.
Nota. 87.
Nota. 88.
Nota. 89.
Nota. 90.
Nota. 91.
Nota. 92.
Nota. 93.
Nota. 94.
Nota. 95.
Nota. 96.
Nota. 97.
Nota. 98.
Nota. 99.
Nota. 100.

Nota. 1.
Nota. 2.
Nota. 3.
Nota. 4.
Nota. 5.
Nota. 6.
Nota. 7.
Nota. 8.
Nota. 9.
Nota. 10.
Nota. 11.
Nota. 12.
Nota. 13.
Nota. 14.
Nota. 15.
Nota. 16.
Nota. 17.
Nota. 18.
Nota. 19.
Nota. 20.
Nota. 21.
Nota. 22.
Nota. 23.
Nota. 24.
Nota. 25.
Nota. 26.
Nota. 27.
Nota. 28.
Nota. 29.
Nota. 30.
Nota. 31.
Nota. 32.
Nota. 33.
Nota. 34.
Nota. 35.
Nota. 36.
Nota. 37.
Nota. 38.
Nota. 39.
Nota. 40.
Nota. 41.
Nota. 42.
Nota. 43.
Nota. 44.
Nota. 45.
Nota. 46.
Nota. 47.
Nota. 48.
Nota. 49.
Nota. 50.
Nota. 51.
Nota. 52.
Nota. 53.
Nota. 54.
Nota. 55.
Nota. 56.
Nota. 57.
Nota. 58.
Nota. 59.
Nota. 60.
Nota. 61.
Nota. 62.
Nota. 63.
Nota. 64.
Nota. 65.
Nota. 66.
Nota. 67.
Nota. 68.
Nota. 69.
Nota. 70.
Nota. 71.
Nota. 72.
Nota. 73.
Nota. 74.
Nota. 75.
Nota. 76.
Nota. 77.
Nota. 78.
Nota. 79.
Nota. 80.
Nota. 81.
Nota. 82.
Nota. 83.
Nota. 84.
Nota. 85.
Nota. 86.
Nota. 87.
Nota. 88.
Nota. 89.
Nota. 90.
Nota. 91.
Nota. 92.
Nota. 93.
Nota. 94.
Nota. 95.
Nota. 96.
Nota. 97.
Nota. 98.
Nota. 99.
Nota. 100.

Nota. 1.
Nota. 2.
Nota. 3.
Nota. 4.
Nota. 5.
Nota. 6.
Nota. 7.
Nota. 8.
Nota. 9.
Nota. 10.
Nota. 11.
Nota. 12.
Nota. 13.
Nota. 14.
Nota. 15.
Nota. 16.
Nota. 17.
Nota. 18.
Nota. 19.
Nota. 20.
Nota. 21.
Nota. 22.
Nota. 23.
Nota. 24.
Nota. 25.
Nota. 26.
Nota. 27.
Nota. 28.
Nota. 29.
Nota. 30.
Nota. 31.
Nota. 32.
Nota. 33.
Nota. 34.
Nota. 35.
Nota. 36.
Nota. 37.
Nota. 38.
Nota. 39.
Nota. 40.
Nota. 41.
Nota. 42.
Nota. 43.
Nota. 44.
Nota. 45.
Nota. 46.
Nota. 47.
Nota. 48.
Nota. 49.
Nota. 50.
Nota. 51.
Nota. 52.
Nota. 53.
Nota. 54.
Nota. 55.
Nota. 56.
Nota. 57.
Nota. 58.
Nota. 59.
Nota. 60.
Nota. 61.
Nota. 62.
Nota. 63.
Nota. 64.
Nota. 65.
Nota. 66.
Nota. 67.
Nota. 68.
Nota. 69.
Nota. 70.
Nota. 71.
Nota. 72.
Nota. 73.
Nota. 74.
Nota. 75.
Nota. 76.
Nota. 77.
Nota. 78.
Nota. 79.
Nota. 80.
Nota. 81.
Nota. 82.
Nota. 83.
Nota. 84.
Nota. 85.
Nota. 86.
Nota. 87.
Nota. 88.
Nota. 89.
Nota. 90.
Nota. 91.
Nota. 92.
Nota. 93.
Nota. 94.
Nota. 95.
Nota. 96.
Nota. 97.
Nota. 98.
Nota. 99.
Nota. 100.

Nota. 1.
Nota. 2.
Nota. 3.
Nota. 4.
Nota. 5.
Nota. 6.
Nota. 7.
Nota. 8.
Nota. 9.
Nota. 10.
Nota. 11.
Nota. 12.
Nota. 13.
Nota. 14.
Nota. 15.
Nota. 16.
Nota. 17.
Nota. 18.
Nota. 19.
Nota. 20.
Nota. 21.
Nota. 22.
Nota. 23.
Nota. 24.
Nota. 25.
Nota. 26.
Nota. 27.
Nota. 28.
Nota. 29.
Nota. 30.
Nota. 31.
Nota. 32.
Nota. 33.
Nota. 34.
Nota. 35.
Nota. 36.
Nota. 37.
Nota. 38.
Nota. 39.
Nota. 40.
Nota. 41.
Nota. 42.
Nota. 43.
Nota. 44.
Nota. 45.
Nota. 46.
Nota. 47.
Nota. 48.
Nota. 49.
Nota. 50.
Nota. 51.
Nota. 52.
Nota. 53.
Nota. 54.
Nota. 55.
Nota. 56.
Nota. 57.
Nota. 58.
Nota. 59.
Nota. 60.
Nota. 61.
Nota. 62.
Nota. 63.
Nota. 64.
Nota. 65.
Nota. 66.
Nota. 67.
Nota. 68.
Nota. 69.
Nota. 70.
Nota. 71.
Nota. 72.
Nota. 73.
Nota. 74.
Nota. 75.
Nota. 76.
Nota. 77.
Nota. 78.
Nota. 79.
Nota. 80.
Nota. 81.
Nota. 82.
Nota. 83.
Nota. 84.
Nota. 85.
Nota. 86.
Nota. 87.
Nota. 88.
Nota. 89.
Nota. 90.
Nota. 91.
Nota. 92.
Nota. 93.
Nota. 94.
Nota. 95.
Nota. 96.
Nota. 97.
Nota. 98.
Nota. 99.
Nota. 100.

et dicit magr. An e dñs ipm arguit: qd audist vocem
 yrois: z comedisti de ligno eq d pcepti tibi ne comederes: z p hec pducit: est adā ad obediētiā z dicit
 mādātī trāgressiōne. Hec autē elicitur ex vrbis bñi Au
 gu. sup p̄sen. ad itam q̄ adducit magr in lra. Quid ad
 p̄mū dicit. Hō est putādū qd hō deiceret nisi p̄cessit
 fer in eo qdā ciatō cōp̄mēda. p̄cessisset nō rētiā
 fer: s; mādātī trāgressiōne p̄ p̄mī cōmēsiōe: expō
 nit magr. Quid ad scdm dicit Aug. Hō voluit adā lignū
 verū expiri cū nō videret mulierē motuū esca illa p̄
 cepta. Quid ad tertū ait. Voluit eā cōtrīstari quā e
 debat sine solatio tabescere z se alienatā iterire. p̄z
 q̄ adā nō apperisset esse sicut de: sicut mulier. Qd si
 alicubi d̄f itelligēdū est: vel qd diuini cōtēpti iperū
 z suā volūtātē dūle p̄tulit iusticiā: z hoc est deo edgari
 vellesicut de quolibet mortali peccāte dicit Anp. z
 Bern. Vel qd p̄ctm mulieris quā regēda acceptit sibi
 imputat. p̄ eo qd eā nō p̄p̄scuit: vel qd mulieris est
 p̄ quāto de ipō sumpta est. An p̄s est ipsi attribuit
 Tertio notādū qd q̄m nō sufficit: qd postea in ma
 teria p̄ctōz actualiū p̄ctm dicit: grauitas p̄cti ex
 multis atēdit. Quid ex itrisca rōne p̄cti: qd opponit
 magno bono formalī qd p̄minat: sic z odū dei maxi
 mū malū ē: qd formalī opponit c̄aritati dei qd est ma
 ximū bonū. Atēdit q̄m ex arduitate vel pluralitate
 p̄cepti vel p̄ceptoz illud p̄ctm p̄bidentū: sic grauior
 res sūt trāgressiōes p̄ceptoz p̄me tabule q̄ sc̄e: z
 graui⁹ est sacrilegiū q̄ simplex furtū: z graui⁹ parti
 cidū q̄ homicidiū simplex. Attēdit etiā ex maiori
 peccandi libidine ad quā sequit̄ maior p̄cept⁹. Itē ex
 grauiorē dūmī seclā. Itē ex multiplici circūstātia
 actuali: vt p̄sone dignitate/ resistēdi fortitudine ma
 iori ingratitudine: z sic de alijs mult. Et fm hec p̄ctā
 h̄nt se vt excedētia z excessiua in gūitate: simplr tñ gūi⁹
 est ex gñe siue obiecto qd. s. formalī repugnat maiori
 bono: ita erit circa obiectū magis bonū: sūt vbi plu
 res rationes grauitate/ malicie p̄currūt. Quid notādū
 tū ad scdm articūlū ē conclusio prima. p̄ctm ade nō su
 it gūlissimū peccātū simpliciter p̄obab qd nō fuit gra
 uissimū ex itrisca rōne p̄cti: qd nō fuit i deū tanq̄
 i obiectū. Nec formalī opp̄bebat c̄aritati dei q̄uis
 illa puabat demeritozē sicut qdlibet mortale. Nec
 fuit p̄ceptū maxie arduū: qd nō p̄hibēs rem ex natu
 ra illicitā: imo hoc respectu fuit min⁹. Hūc q̄ qd cūq̄
 p̄ctm p̄ceptū q̄leciq̄ decalogi: vt dicit Sco. Nec p̄
 ceptū ex maxia libidine: vt p̄z ex notabilib⁹. Itis autē
 rōnib⁹ atēdit simplr gūitas p̄cti. Et sc̄da p̄ctō. Et
 q̄buidā accidētālib⁹ circūstātijs p̄ctm ade fuit gūliss
 mū p̄parādo ad p̄ctā oim bonū: p̄z q̄ ex seclā q̄ ma
 ior dūmī extēsiue nō itēsiue sicut. qd totū gen⁹ hūi
 nū ifecit et originali iusticiā spoliāuit. Sūt ex gūitate
 p̄sone: qd adā fuit p̄sone dignissima ad resistēdi fortit
 sima: p̄p̄t originalis iusticie adiutorū: z p̄ hoc ex ma
 iori ingratitudine p̄cessit. Et tertia p̄ctō. p̄ctm esse sim
 pli graui⁹ fuit p̄ctō ade. p̄z sicut puoz p̄ctō: qd p̄ce
 fit ex maiori supbia volētis assimilari deo z credētis
 hoc fieri posse: z p̄ hoc est maior libidine z p̄ceptū dei
 vt p̄z ex dicitis. Itē atēdit sūt qd facit p̄ctm simplr gra
 uī⁹: cur⁹ ē signū: qd gūiois pena mulier q̄ vir punita
 est. Quid p̄ctō. Et circūstātia accidentalī digni
 tatis p̄sone resistēdi fortitudine/ pudētia z vigore/ dā
 nū: seclē grauius fuit p̄ctm ade q̄ eū: nē p̄sone ade
 digniois fuit maiori pudētia z fortitudine p̄ctā cuius
 trāgressio in totā posteritatē redūdauit: nō sic p̄ctm

eue nisi in quātū fuit occasio peccati. Si em̄ adam nō
 peccasset p̄pter p̄ctm eue gen⁹ humani nō perierit:
 nō em̄ eua/ s; adā p̄cipitiū fuit tot⁹ generis humani.
 Quid notādū ad tertū dubiū. An p̄mī p̄ctm ade po
 tuit esse veniale: vt hic tā sc̄tus Bona. q̄ Scotus re
 citant duas opiniōes. Quid a q̄ tenet partē negatiuā
 cui⁹ mortuū est: qd p̄mī p̄ctm necessario corruptum
 sumā rectitudine: s; veniale nō cōtrīpit eā: qd ei non
 contrariat. ergo p̄mī nō potuit esse veniale. Ad alioz
 p̄z: qd summa rectitudo excludit omne p̄ctm. Et tē
 qd iū vires superiores fuerunt ordinatē ad deum: nō
 potuit esse obliq̄tas in inferiōib⁹. p̄mī ergo pec
 catū fuit deordinatio in vrbib⁹ supioribus: sed omnis
 talis est mortalis. Et tē p̄ctm est veniale p̄pter p̄mi
 tarē hoīs ad illud: s; in statu innocētie nulla fuit p̄mi
 tarē ad p̄ctm: qd nulla deordinatio virū. ergo ibi non
 potuit esse p̄ctm veniale. Et tē p̄ctm aufert innocentia
 z p̄ p̄sequēs immortalitate: qd aufert immortalitate
 inferi mortē: s; qd p̄ctm inferens mortē est mortale
 p̄ctm aufere innocētiā nō poterat esse: nisi imor
 tale. Et tē homo in innocētia p̄stitutus cū nullū ha
 buit impellēs cōtra regulā rectitudinis illā relictū
 nō poterat/ nisi cōtemnendo diuinā iusticiā: sedando
 suā innocētiā z cōtrīpēdo suā naturā: hoc autē nō op̄at
 veniale/ s; mortale. Et h̄c sūt rōnes Bonauē. p̄pter
 qd hūc opinionē tāq̄ p̄babilitō affert. Et alia ē opi
 nio tenēs partē affirmatiuā qd p̄mī p̄ctm potuit ēē
 veniale: mouet illa opinio: qd p̄ctio ē p̄ta originali
 iusticia: z p̄ctm veniale stat cū gra. s; flare p̄t cū origi
 nali iusticiā. Et tē cū ociois vrbū fit veniale ex gñe
 nō fit mortale nisi cadat sup ip̄m p̄ceptū: aut nisi fiat
 ex cōtēptu speciali. In statu innocētie nullū fuit batū
 p̄ceptū de vitādo vrbū ociois: qd nō habuit illi dāto
 statū nisi triplex p̄ceptū. s; de comēdo de lignis pa
 radisi: de multipliciādo gen⁹ hūianū: z de nō sumēdo
 de ligno ficē boni z mali: z adā potuit p̄ferre verbū
 ociois sine p̄ceptū z peccare venialit̄. Et p̄p̄t h̄c nō
 ē Sco. h̄c opinioē reputat p̄babilitōē. An p̄ argu
 mētōz p̄ p̄ia opinione inductor: solutio notādū:
 qd p̄ctm mortale distinguit a veniali: nō in hoc qd vni⁹
 est respectu finis. s; mortale: veniale autem respectu
 hoz q̄ sūt ad finē: vtrūq̄ enim imponit quādas de
 ordinatiōis respectu finis: s; mortale est deordinatiō
 qdā opposita ordinatiōi sine q̄ finis nullo mō p̄t cō
 seq: z illa ordinatio est qd cadit sub p̄cepto: z ideo oīs
 deordinatiō p̄ceptū dicit a fine nō: ideo ē p̄ctm
 mortale. Et est alia ordinatio respectu finis p̄sequē
 di nō necessaria: s; vtilis ad p̄sequēdiū finē: p̄t quē
 p̄ceptū sine citi⁹ p̄t p̄ctō finis: qd nō est sub p̄cepto. Et
 deordinatiō opposita hūc ē venialit̄: veniale p̄ctm
 qd nō facit cadere a fine nō: s; facit qd act⁹ nō p̄ce
 dit meliōr mō qd a tali agēte fieri p̄t. Et p̄ qd qd adā
 needū atē deordinati⁹ p̄ceptū imēdiatē facere po
 tuit: s; etiā nō ita oportune h̄c exp̄dit vt nō facien
 do maxime exp̄ditē: vel facie do aliq̄ retardātijs: nō
 faceret directē p̄ceptū necessariū ad finē: pote
 rat qd venialit̄ peccare. Hō em̄ habuit p̄ceptū vitā
 diū oim deordinatiōis: qd nimis graui⁹ ē obligatē
 vitādiū: nisi obligasset de necessitate salutis ad facie
 diū semp qd melius fuisset: vel ad vitādiū quodcumq̄
 retardatiū a meliore. Et p̄ p̄ hoc ad rōnem p̄ oppo
 sita opinione. Ad p̄mū qd summa rectitudo aut est
 habitus gratie vel iusticie originalis inuenitior possi
 bilis vitādiū de cōi lege: aut est rectitudo excludēti⁹

Flota. 3

Arti. 2. p̄ctō. 1.

p̄ctō. 2.

p̄ctō. 5.

p̄ctō. 4.

Arti. 5. Dubi. 5

5

13

rat ieiunium certo die obseruandi p eo q suus pleba
 nus pruniciant die z hora q pncipitari solet: q tñ par
 rochian? ille pñens fuit diligenter auscultas itumado
 licet simpliciter illa ignorantia vinci potuit: q tñ fecit
 qd debuit iudicio ecclesie? audiendo sermone z auscul
 tando diligenter vñ illi inuincibilis. ¶ Quarto distin
 guit ignorantia in ordine ad actū pccati: sic aliqua est
 pcedēs peccatū aliq cōmittētia: alia sequēs. ¶ Pce
 cedēs qñ si sciret peccas nō peccaret: z talis ignoran
 tia est cāvel dispositio ad pccū actū p quāto sine ea nō
 fieret: licet ipsa ignorantia nō sit volūta. ¶ Quinto
 dicitur qñ dū qd peccado aliq ignorat: q nec sunt cā nec effe
 ctus pccati: vt si qd peccas in die dñico nescies esse die
 dominicū: q tñ si sciret ppter hoc nō haberet se alter
 ad pccatū: ita q nō minus peccaret. ¶ Sequēs est quē
 est pena z effect? pccati: vt ignorantia q cōsequit ebri
 tatem: vt in Loty cognoscente filias. ¶ Vel vt dicit be
 atus 2o. in scda scda. q. vi. ar. viij. que est voluta fox
 maliter vt affectata: vt actualiter lupina. potest z alijs
 modis ignorantia diuidi vel sub alijs terminis expri
 mi: vt ad modos q dicitur lino reducunt. ¶ Secō nota dū
 qñ aliqd agere ex ignorantia: aliud agere ignorādo
 vt ignorant. Nā agere ex ignorantia est ignorantia esse
 causam vt dīpōsitōnem ad hñmō actū: puta qñ agens
 nō ageret si nō ignoraret: vt si qñ in sexta feria comē
 deret carnes ignorant esse ferrā ferrū: nō comesturus
 si sciret. ¶ Agere ignorādo est dū ignorantia habet le
 gē ptingent ad operatiōem: ita q ppter eam agēs nec
 agit nec ab actione cessat: suo modo aliud est peccare
 ex ignorantia z peccare ignorādo. ¶ Tertio nota q
 aliqd excusare a pccō pot esse dupliciter: vel in toto vel
 in tanto. ¶ In toto excusari: q existit act? aliqd sim
 pliciter ad pccm nō ignatū: In tanto: qñ ppter tale nō tol
 lit simpliciter ratio pccati: ppter ipm actus pccū nō im
 putat ad tantā penā: quāto imputaret illo excusante
 nō existit. ¶ Tūbi aduertē dū q cū oīmo pccm actua
 le sit volūtariū: solus actus volūtari? est intrinsec
 e bon? vel vitiosus. ¶ Ceteri act? tñ p cōfōmitatem ad
 actū elicitū volūtari? sunt virtuosī vt virtuosī: hoc de
 noatione extrinseca: ideo quicquid minuit rōnem vol
 untarij fm scdm Bonauē. q. vi. butus distinctionis
 respectu alicui? actus minuit rationē z virtutē z pccatū
 vt dicitur in tertio 2ua ergo volūtariū includit cogni
 tionem: ideo qd minuit cognitionem minuit: etiā rō
 nem volūtarij. ¶ Quid ergo simpliciter tollit rationem
 volūtarij: tollit z rōnem pccū in toto. ¶ Quid vero nō
 oīno tollit: minuit autem z excusari a tāto non a toto.
 ¶ Est p hoc patet in genere quādo ignorantia actus
 aliqd excusari a pccō simpliciter. i. in toto vel a tanto.
 Si enī ignorantia simpliciter tollit volūtariū: simili
 ter excusari a toto: si autē nō oīno pūat s; aliquantū
 minuit volūtariū nō excusari a toto: s; a tanto: hoc
 enī nō tollit rationē peccati: sed rationē alicui? qdus
 guntar: q pccō islet si ignorantia nō accidisset. ¶ Est ex
 hoc cōcludit scdm Bonā. q. oīo ignorantia aliq mō ex
 cusat pccm: p quāto aliq mō minuit rationē volū
 tarij p eo q pūat cognitionē: licet ex alia parte qdā
 ignorantia mag? aggrauat pccm: q excusat vt ignorantia
 sineccta: quia ideo aggrauat: quia z ipsa est voluta
 ita augēt rationē volūtarij ex vna parte: tñ hñe illa
 cōplacentia ignorantie qua qd vult ignorare de actu
 suo an sit eliciendo vel non: vt sic minus retrahat ab
 eliciendo vel cōtinuando actū iam elicitum: si dicta
 ret rō actum nō esse eliciendū z nihilomin? elicit ma

tot est pceptus z illum gradus tollit ignorantia etiā
 affectata. ¶ Quāto autē ille modus loquēdi appa
 ret hęc: tñ videt hī aliq dubia. Primo nō videt vtz
 q omne qd minuit cognitionē minuit rōnem volūtarij
 q pot volūtas ex sua libertate pñi velle rē min? cogni
 tā z min? rē mag? cognitā: iō nāq aliqd affectat igno
 rantia rei volute qñ ad multas circumstantias vt itē
 velle: vt resuulit vel nocua qto magis z verius
 cognoscit: tāto volūtas minuit: z qto min? cogit
 tāto mag? affectat. ¶ Pterea nō videt qto ignorantia
 iunucibilis q a toto excusari: vt toto tollit rōnem
 volūtarij act? quē excusari: imo ille act? quē a pccō ex
 cusari ignorantia? est mag? volūtari? ppter ignorantiam:
 imo si nō adesset ignorantia: oīno nō esset volūtari
 us: imo qñq actus aliquis est meritor? ppter igno
 rantia iunucibilē: z per se sequēs volūtariū. ¶ Quā
 si non esset ignorantia? esset culpabilis. ¶ Est per hoc a vo
 luntate ista oīno nō esset volūtariū neq elicitus.
 ¶ Sed ad illa pō dicit q actus potest cōsiderari vel
 pmo quāto ad substantiā actus: vel scdo quāto ad
 circumstantias: pterum fm qd dicit moralit bon? vel
 mal? vt si qd tractari ē aliena iusto oīno ignōtās eā
 ē aliena act? tractari fm se volūtari? nō aut fm il
 lā circūstantiā q res est aliena. vt sic enī est res igno
 ta: igit nec voluta. ¶ Est itelligēda sunt vba scdm Bonā
 nauē. q factis pccōdā doctrine philosophi. scdm
 coz: videt q illd qd minuit cognitionē minuit rōnem
 volūtarij: qñ ad illā circūstantiā cui? cognitio minui
 tur: s; nō qd ad actū fm se. ¶ Est si tollit totā cognitionē
 alicui? circūstantiē facit actū simplr nō volūtariū qñ
 ad illam circūstantiam: tñ ignorantia iunucibilis
 alicui? circūstantiē ppter qd act? est mal? facit actū
 sū volūtariū qñ ad illā circūstantiā formalit z iter
 pntur: iō excusari a casu potest apparere. Si autē ē
 ignorantia alicui? circūstantiē vicibilis fm quā volū
 tās est actū nō elicit q; hęc scire tñ potest si diligen
 ter inq̄reret: act? ille hī sit simplr nō volūtari? sū illa
 circūstantia formalit: est tñ volūtariū ius virtua liter
 vt interpretatur sic nō i toto excusari s; aliquantū: qd mi
 nus peccat q si sic est formalit volūtari?. ¶ Nō enī ad
 bonitātē vel maliciā act? sufficit q sit volūtari? s; se
 z substantiam act?: s; oportet q sit volūtari? fm oēs
 circūstantias reditas. ¶ Pterea autē expositum nō m
 et benti? z clari? oīdi quō ignorantia excusari: pō qd nō
 gaudet q ad hoc q act? volūtari? sit rect? redit? q fiat
 cōfōmit? sue regulē: regulā volūtariis est rō i dicta
 me rōnis nō culpabilis. Nō dico recte: s; nō culpabi
 lis: q: etiā volūtas tenet se cōfōmare rōni idonee si
 error fuerit inuincibilis: q tñ nō est recta s; inculpa
 bilis. ¶ Enē hī se cōfōmare dicramini rōnis non cul
 pabilis. ¶ Est autē rō dupl? culpabilis. Aut q dicitur
 salium decepta errore vincibilis: vtpura q dicitur fac
 tiendū ē qd faciendū nō est vel ecōuerso ppter aliquem
 errorem vincibilē. Scdo q oīno non dicitur de agendo
 vel nō agēdo s; dormit nō indit indrēda sed simplr
 obiectū oīdi speculatiue nō practice act? aut volū
 tatis est vitiosus qñ sit regulā rōnis nō culpabilis
 iustitias vel inesse debitis. ¶ Pterea autē se volūtas
 peccās triplr habere ad rōnem. Aut q elicit actū pcc
 comra rationis dictamen sine rectū sine erroneū: sit
 rō culpabilis siue nō aut elicit actū pter dictamen rō
 nis: aut elicit actū fm dictamen rōnis errorem vinci
 bilē. In pmo est grauissima temeritas et cōtrēp? dū rō
 dicitur z volūtas regulā suā cōtēnit. In scdo minor

qd ignorat pccatū

qd ignorat scdm rationem

qd ignorat scdm sensum

qd sit agere ex ignorantia

qd sit agere ignorādo

Plot. 2.

Plot. 3.

tis necesse vt qd doceat vos: s; sicut victio ei? docet vos de oib? . No q? doctores humani spernendi sint: s; no sunt sic necessarij ad salutis doctrinā quam eis deū clementib? / adque necessarij doctrinā ipsi sancti victio supplet: sine quo iuanū ligua doctrina exterior laborat: sic per angelos legem dedit: q? gabriele danielē sachariā patrem iōanis baptiste / glorioſa virgine de fecerit: s; iſtius fidei mysterijs erudit. De quo conuenticulū centurionē ⁊ candacis regine eunuchū viros gentiles deū querentes: q; iudeos synagoga spreuerat. Hic q? petri ap̄m illū p? philippū dyaconem: tā mirabiliter q̄ misericorditer instruit: vt p̄s ex actibus ap̄toꝝ . Et quib? satis p̄s deū nō deesse vli hoim inſufficientis ad salutē . Et sic intelligēdū est illud Augustini in questione noui testamenti q? si non fuerit a quo disceret: nec ad aliū modo ruiorū doctrine pueniret: tunc nō suo vitio ignorat ⁊ imunit est a condemnatione . Intelligit in quā de disciplina s; q? sit p? doctrinā exteriorē vel per doctrinā interiorē . Illa autem nulli facienti quod in se est subtrahit: facere autem qd in se est: est vt ratione per quā potest apprehēdere deū esse: ⁊ uocare adiutorij dei . Dicit enim Beda . Quisquis potest intelligere deū esse . De icar natione autē ⁊ redēptōe si apert intellectū suū q̄rū in se est: vobis uocatio interiorē et si non exteriorē . Et per hoc p̄s salutor rōnis dubit: q? sine fide nemo saluatur: si nō est qui hāc fides predicat: interi? dñs

qd sit facere qd in se est .

Dub. 2. illuminat . Et scōdo dubitat . Vtrum ignorantia plus excuset q̄ infirmitas vel cōuersio . Respōdetur q? illud plus excusat q̄ magis tollit rationē voluntarij ⁊ temeritatis: cū autem ignorantia generaliter plus tollit rationem voluntarij q̄ tum ad circumstantias que faciunt actum vitiosum q̄ infirmitas: (immo ignorantia quandoq; omnino tollit rationem voluntarij ⁊ contemptus: nunq; autem infirmitas / saltem sine ignorantia) ideo generaliter plus excusat ignorantia non affectatā: ideo generaliter plus excusat ignorantia affectatā: quoniam stat ignorantiam esse tā mortificam ⁊ facile vincibilem: et infirmitatem esse tantam: puta tantum esse timorem aut tam vehementem esse alienationem reputationis q? infirmitas magis excusat: ret: et ideo in tentationib? casibus habere se possunt vt

Dub. 3. recedentia et excessa . Et tertio dubitat . Vtrum ignorantia comitetur quodlibet peccatum s̄m illud . Et sic (malus ignorans . iij . Et hi . Et hinc s̄m Alex . q? ignorantia quedā est in intellectu speculatio: qdā i intellectu practico . Et ut s̄m ad primū nō semp cōcomitat ignorantia de faciendis: vt theologo esse minati . Et si autē ignorantia in intellectu practico s̄m quā aliquis cum peccat nō habet experientia boni aut iudicat actum malū nūc faciendū . Nō qdē vt malū / s; vt cōueniēs vel vitū aut delectabile: aut aliqd nūc omittendū: et illa ignorantia omnine peccatū comitatur: et hoc vult p̄t . i . s . Et tantum de questione . Distinctio . xxij .

In hac distinctione magister agit de peccato primi hoīs quantum ad deū p̄mittentē: si cur prius de eodē egit quantum ad diabolum tenentem et hominem cadentem: amictos simul de hominis scientia qua prae dicitur est secundum statum p̄mordiale . Colligitur autem sententia textus in hīs conclusionibus tribus .

¶ Prima . Deus hominem quem praeficitur casurū et creare potuit vt peccare nollet: et ita meliorem fecit verubilenē: neq; sua potētia cum posset p̄seruauit volū

tati relinques pprie q̄m? si vellet bñ ageret nō isfructuosē vt male nō r̄i ipone . Et scōdo p̄clo: tripliciter cogitōe creatōis re: p̄p̄ se cōditaz: ⁊ sui bō fut . p̄dit: quā nō studio p̄ tēpōz interuallū: s; a deo recepti mox cōdit . Et tertio p̄clo: libō ante lapsum accepit mādāre sciam circa faciēda: nō p̄sentiā coꝝ q? erāt futura . Declaratō patet ex textu . Questio vna .

Breua hāc distinctio q̄rū: vtrū de? fa cere possēt voluntatē rōnalis creature p naturā impēccabilem: s̄m In questione tres erunt articuli . P̄m? Immo de declarabit . scōs ad q̄stionem r̄idebit: tertius dubia mouēda resoluet . Et quan

tū ad primū supponit q? voluntas est appetitua: q? autē est appetit? naturalis nō p̄supponit cognitionē in appetere . Et est appetit? cognituius q̄ p̄supponit cognitionē appetitis . Et hic duplex: s̄m duplīcō cognitio: s̄m sensitua ⁊ intellectua: ideo etiā volūtas accipit q̄nq; largissime q? libet appetitū . Et sic diuidit in volūtate naturāle / sensitua: rōnalē vel intellectuā . Alio mō accipit large p? quolibet appetitū cognituius: sic dicit magister in . iij . dist . viij . ca . ij . Libumana volūtas est affect? rōnis vel affect? sensuālitatis . Et al? est affectus aīe s̄m rōnem: al? s̄m sensuālitatē: vtrōq; s̄i dī humana volūtas . Tertio mō accipit p̄p̄ s̄m appetitū rōnali seu intellectuō: hoc est p? appetitū p̄supponente cognitionē intellectuā . Et illo mō hīc loquitur de volūtate: vt sc; distinguēdū cōtra appetitū sensitua: naturalē ad sanā intellectū: q? illi appetit? in hoīe reat nō distinguunt: ly actus differat / s̄m rōnes notim: vt parit dist . xij . Et scōdo notādū q? volūtas rōnalis est ad bonū duplīcō p̄t accipi . Alio mō vt includit essentialitē libertatē . I . vt supponit p? intellectuō appetitū cōnotādo eū esse libēz ad opposita cōtradictōrie ad bonū sc; ⁊ malū . Alio mō vt nō includit liberratē: s; dītaxat p̄supponit rōnem cognoscentē: sive sit determinata ad sequēdū rōnis iudiciū sive nō . Et si licet volūtas nō possit ī actū nisi p̄t? obiectū sibi ostēdat p? rōnē . Nō enī pot in incognitū: nō t̄ cogit se cōformare iudicio rōnis: imo p̄t actū elicere ad offensionē obiecti p? rōnem p̄dictam rōnis: vt p̄cedenti q̄stione dictū est . Et hīs

Art. 1. Nota.

Art. 1. Nota.

Art. 1. Nota.

et non includit essentialiter libertatem qd dicitur est: s; p appetit
 non rationali. p appetit pponit cognitionem intellectua-
 liam simpliciter: pot facere volutate p naturam peccati
 libere: pbat p dicitur qd pot creare volutate necessario
 p pmoate regule sue: qd talis non potest peccare. igit
 pna nota minor pty: qd voluntas faciendo id ad qd est
 necessario determinata non peccat. Siquidem nemo pec-
 cat eo qd vitare non potest: maior pbat: qd deus p dicitur
 appetit essentialiter necessario determinatur ad cognitio-
 nem sententia: ita qd non potest non appetere puenies obsequio p
 sententia: nec declinare iudicio sententia: qd potest creare appetitum
 rationale: qd non potest declinare a iudicio rationis. tenet pna:
 qd nulla potest assignari rō dicitur sit. Et hinc videtur cō-
 sentire magis i textu cū rīdet dicitur: deū talē debere
 facere hoīem qui nollet oīno peccare. Hōlet. i. velle
 non potest. Alis nichil eēt ad ppositū suū rīdet magis.
 Cōcedim: qd dē meliore naturā eēt qd oīno peccare nol-
 let: qd rīso pūpōt talē naturā esse possibile. ¶ Itē
 de potest creare appetitū rationale qd tūm hiet affectione
 qd modū nō iustificat: ille qd flaret i illa affectioe qd modū
 Alis qd sit appetit: vult appetit cōmodū visibile sibi
 puenies naturaliter nō libere: sic voluntas illa nōario
 appeteret cōmodū: nō potest libere velle iusticiā seu
 iusticiā s; oīa qd ipse: sic appetit: sentit: nō nihil libe-
 re. Alis obiectū suū esse appetitū: s; sibi oīnū p iusticiā
 rō: ita esse volūtas rationalis: iō nō potest peccare: sic
 nec dicitur. Et sic loquitur An. i. de casu diaboli: qd si vo-
 luntas ageli fūisset creata i sola affectioe cōmodū non
 peccatis: qd nō potest esse ad ppositū iusticiā qd iusticiā nō acce-
 pit. hinc iusticiā nō intelligit nisi in iusticiā libertatis: qd potest
 appetere id qd e debitu s; legē supioris: vt dicit Scot.
 di. p. r. ¶ p dicitur nulla includit dictionē esse volūta-
 tē nōario determinatā ad dicitur recte rōnis: qd talis p
 naturā peccare nō potest. S; qd oē nō includit dictionē
 nō de potest creare: igit pna nota cū minore. maior pty:
 qd potest esse appetit: rōnal nō libere: s; determinat: ad di-
 ctamē rōnis siue rectū siue erroris: sic appetit: sentit
 nō determinat: est ad dictamē sentit: for malevolūta-
 le. qd potest esse appetit: determinat: ad dictamē rōnis: ita
 qd non potest cōtra dictamē rōnis qd potest nihil motū
 nus in diuersa obiecta libere s; dictamē rōnis: qd
 s; rō dictare plura bona: nec vniū alii pferret: sic vo-
 lūtas libere potest ex hīs vniū eligere: alio dimittere
 hinc i hoc peccare qd non ageret dicitamē rōnis.
 Nihil est p dicitur volūtas quātum ad alios act: elici-
 tos esse libera dicitur: nō ad alios: vt s; habitū est
 di. vii. hui: scd. ¶ Quidam ad articulū trū dicitur
 primo. Et dicitur sit optima: qd liberalissim: cur nō p dicitur
 p naturā peccabilem qd vltis melior: esset peccabili
 hāc p dicitur hoc stat: bōis melior: est statu viator: qd ille
 peccabilior: ille p dicitur obnot: qd p dicitur autem est opus
 adducere s; dicitur. qd natura facta de possibilibus
 qd melior est. ¶ Cōtra Bonanē. dicitur de optimo qd
 est optima simpliciter: est optima i ordine vniuersi. Et
 ony. loquitur de optimo in ordine non absolute. Sicut
 vniū est bonum i se: tū nō est bonū i ordine sanādi se
 dicitur. Ideo nō vult qd res debuerit fieri i opio
 statu simpliciter: s; in statu in qd optime saluaret oīdo vni-
 uersi: et p dicitur. hinc cōstitutū ordinatio p dicitur
 qd puenit ad impetū ad pfectū: ab inferiori ad supae-
 miam merito ad p dicitur. hinc autem oīdo requirit veritabi-
 litem nature intellectuales saltes a p dicitur sue crea-
 tionem: alio nisi esset veritabilis mereri nō potest. ¶ Talis
 potest dicit qd optimum dicit potest: vel cōparando ad

principiū qd p dicitur: vel cōparando ad p dicitur bonitatem
 qd gradū pfectiois essentialis: que recipit a p dicitur.
 p dicitur nō vult est qd p dicitur optima: optima
 voluntate: qd sua voluntate s; est optima qd finita.
 Scdō nō nō est vult qd optima p dicitur optima: qd
 tūc nō p dicitur nisi vult: vel late nisi res pfectissime
 pfectet. ¶ Et cū qd rō: nō p dicitur natura peccabilis
 le: nō dicitur vult qd nō placuit. Diuine euolūtatis cā
 querenda nō est: cū s; in se sit iusticiā optima: nec habet
 causā p dicitur: nec alia re gula s; in illis ap dicitur. ¶
 Quis p dicitur dedit et dicitur illi: nec qd res bona
 iō volūtas: s; qd volūtas: ideo bona. ¶ p dicitur nō alio rōnis
 assignari dicitur: qd ad nos ad fatiā dicitur temerarijs
 qd alio assignat i dicitur bona. qre ibi. ¶ Scdō dicitur
 talis circa hoc qd magis tūc de cognitione. hinc a
 gnitioe adā cognouit dicitur i statu inocētie. hinc a
 terā late: p dicitur hinc lex: de aies pte. n. q. xviii. r. post
 est pene verbalitē scdō. hinc vult. ¶ Cōtra oēs po-
 nunt qd cognitio quā habebat adā de deo media erat
 in cognitionē qd est in statu miserie: et eā qd erit i statu
 glie. In mō autē ponēti est diuersitas: s; ceteri: dimis-
 sis hinc s; m dicitur hoc est p dicitur. ¶ Cognitio sta-
 tus inocētie media est in cognitionē stat: glie: stat:
 p dicitur miserie. Sicut r loc: paduū med: est in hinc
 miserie vallē qd patriā celestē. Et quāmodū paradi-
 sus terrestris plus se tenet cū fra qd cū celo: sic stat:
 inocētie cognitio plus p dicitur est cognitio stat:
 p dicitur s; futuri. tūc i solo statu glie videbit de: ime-
 ditate r i sua substantia sic est: vt dicit Joā. i. ita qd ibi nul-
 la sit obscuritas. In statu inocētie qd nature lapsē vlt
 def de: mediāte speculō: s; differēt: qd i statu inocē-
 tie videbat de: p speculō clarū. Nihil em erat in oīa
 p dicitur nebula. In statu inocētie qd nature lapsē ob-
 scuratū p dicitur p dicitur hinc: ideo nō videt p dicitur
 i enigmatē. Enigma em sic dicit Aug. xiii. de tri. est
 sicut obscura. ¶ Et tūc qd duplex: ponit modū cogno-
 scēdi deū. s; p dicitur: s; p dicitur: p apparitionē: p
 aptā visionē. p dicitur est grē cōis: s; dicitur grē excellen-
 tie: tūc grē spūalis: qd tūc glie: s; summas: et illi modū
 distinguunt s; m dicitur modū diuine p dicitur. p dicitur
 dico s; m qd p dicitur est i rōne obiecti. Et sicut Aug. dicitur
 cit: s; m intellectū ad dicitur. hāc in p dicitur est de:
 alio qd se reuelant. qd auocantur credim: qd
 credo deū esse trīnū et vniū: hoc credo deū s; dicitur
 enarratū r p dicitur: s; p dicitur: qd hoc p dicitur s; p dicitur
 ut: qd em credim: auocantur debem: sicut dicitur
 Aug. i. de vii. cre. In scdō mō est p dicitur i effectū p dicitur.
 hui modū rōe est emittit: quāto effectū diuine grē
 magis sentit i se hō: veltū quāto melior: cit cōsidera-
 re deū i exteriorib: creaturis. In tritio est p dicitur i signo
 p dicitur sicut apparuit abae i subiecta creatura qd ipm
 deū figurabat. Et sicut spūscris apparuit in colūba
 r igneis linguis dispirita. In qro est p dicitur in seipso: qd
 videt i lumine p dicitur. qd facie ad facie i vult suo: qd
 suo merces est oīno merito. ¶ p dicitur r vltimū cog-
 scēdi gen: nō cōpetere statū inocētie. p dicitur p dicitur
 cognitionē enigmatiā. Et p dicitur hoc qd cognitio fidei
 plurimū est ex auditu: vt dicit ap dicitur. r. vltimū
 p dicitur summā p dicitur: ideo nō ex hinc videbat hō i statu
 vult existenti: sed p dicitur p dicitur. hinc hō suo
 cōtēplationis r apparitionis vltio: statū inocētie r
 p dicitur miserie cōmūna esse potuerunt: maxime cōtē-
 plationis qd ibi potissimē videbat: tūc p dicitur aie pu-
 ritatē: p dicitur carnis r inferiorū vult subiectionem

Dub. 2

5

Art. 5. Dubl. 1.

quib⁹ q̄ cōiter caret aīa in statu nature Lapfe: ideo nō
pōt ad illū gradū cōceptationis attingere. ¶ Et fm
hec exponēdo sunt scōp̄s auctōritates: sicut l̄būgo li
bro de factis dicitur: q̄ adā cognouit deū ea cogno
tione q̄ per p̄tūā p̄ceptationis scitenti manifest⁹ cer
nebat. Et illa m̄gr̄. i. li. di. s. l̄bō aīa p̄ctm̄ sine me
dio deū videbat. Et similes q̄ intelligēdo sunt de co
gnitione p̄ cōceptationē: nō p̄ remotionē causāscūp̄ me
dit⁹: sed p̄ remotionē v̄clamīnis: q̄ obscuritatis: q̄lis est
in hīs q̄ aliq̄ modovicio p̄cti ifecti sunt. ¶ Tertio du
bitatur: vtrū si hō stetit in rerū cognitionē p̄fecisset
rideret fm̄ p̄dictos doc. q̄ p̄fectus scie p̄siderari pōt:
vel q̄ ad sc̄ibilia vel q̄ ad modū cognoscendi: vel q̄ ad
abilitatem maiorē in cognoscēdo / oibus hīs modis
p̄fecisset. ¶ Quoad sc̄ibilia: nam in rerū (q̄ sunt
cursu naturali) cognitionē nō p̄fecisset quātū ad nouū
habitus acquisitionē. Accipit enī dicitur l̄būgo m̄gr̄
in l̄a ab exordio oīm rerū plenā noticiā. i. habituale:
quā deus et in principio sue creatōnis intudit. Et
etiā ex eo p̄t̄: q̄ oibus reb⁹ noīa imposuit: naturarū
rerum exp̄fessua: cognouit ergo p̄fecte oīa creatā.
Item oīa fuerūt regimīni ad cōmissa: fm̄ illud p̄sal.
Et iā subiecti sub pedibus ei⁹. ideo cognouit natu
ras singulorū: fm̄ ad regēda erāt. Nō ergo potuit p̄
ficere quātū ad cognitionē habituale rerū creatarū:
quātū ad cōm̄ cursum nature. In exordio rerum
cognitionē q̄ sūt cursu mirabili: aut cursu volūtario p̄
ficere potuisset: acq̄rēdo nouas cognitionē es rerū p̄p̄
nō cognitarū. Ad hoc enī q̄ cognoscere diuina myste
ria idignisset signa illustratice. Ad hoc q̄ cognosce
ret secreta altaris: hōis idignit ipsi⁹: de tēctōne h̄ec ta
lie p̄fecti statū in cōtēte d̄ro gabat: cū etiā act⁹ h̄e
rarchicos agēt bti accipit arḡ nouas illustratōes
¶ Potuisset etiā p̄ficere quātū ad cognoscēdi modū
q̄ q̄ cognouit in habitu: cognoscere poterat in actu
Et q̄ cognouerat noticiā abstractiua: cognosce
re poterat noticiā intuitiua: et q̄ cognouerat intellectu po
terat de nouo cognoscere sensū. ¶ Potuisset etiā p̄fic
cisse quātū ad abilitatē cognoscēdi q̄ ex fr̄q̄nti cōfi
deratōe eorū q̄ cognouerat: p̄notius fuit et p̄notius ad
iudiciū de his reb⁹: quāz habebat cognitionē p̄ ha
bitū innatū. i. in exordio sue p̄ductōis ifusu. Nā z si
hō i statu in cōtēte habuisset tarditatē h̄ebēditatis p̄
aggrauatōne cōp̄is moral: habebat tñ quādā m̄
no tēvelocitatē p̄pter corp⁹ aīale: q̄ idignit reflectōe
Seo⁹ in b̄titudinē bti erit corp⁹ ip̄siale nulla cura idi
gens. Et tñ de questione. Distinctio. xxiiij.

Dist. 13

¶ Hāc distinctio vicefima q̄ta post tracta
tum de primorū p̄ctō parentū q̄ ceciderūt /
incipit agere de potētia qua stare potuerūt
v̄s ad di. xxx. Et q̄ duplex est h̄mōi adu
roui. i. li. ar. 6. ḡra. P̄lio agit de li. ar. sc̄do de ḡra di.
xxvj. Et circa p̄m̄i agit de li. ar. in p̄paratōe ad alias
potentias di. p̄m̄i. sc̄do de li. ar. fm̄ li. di. xxx. statū se
quēti. ¶ S̄nia itaq̄ hui⁹ distinctōnis in trib⁹ colligit
cōclusionib⁹ q̄rūt. Prima d̄ctō est hec. In hōis crea
tione dātū est ei auxilium q̄ potuit in rectitudine stare:
nō tñ sine sup̄addēda speciali ḡra meritorie in bono
p̄ficere. ¶ Sc̄da. Auxilium h̄mōi ar̄bitrū est liberatē
rōnis. i. z volūtatis: q̄ bonū ḡra affis̄tēre malū ip̄a
de se h̄tē eligi: ab oī labe immūis facultates: ac poten
tias ite potētiōe sup̄ioris: z inferiori: v̄t acitas. ¶ Ter
tia cōclusio. Sicut in primis parentib⁹ tentatio a ser
pente z muliere p̄ gressū est inuirtuta in nobis a sen

ualitate q̄n p̄ serpentē orta p̄ portione rōnis inferio
rē: velut p̄ mulierē ad sup̄iorē q̄n ad vtrū p̄ueniens
mortalis p̄cti p̄rabat ad cōsentim̄. ¶ Quēstio vnica.

¶ Circa hāc distinctio q̄rūt vtrū portio aīe
sup̄ior: z portio inferior: sint potētie aliquo
mō ad inuicē distincte. ¶ In quēstioe erūt
articulū tres. Prim⁹ erit declaratiu⁹: t̄m̄i
noy: sc̄dē adiunctu⁹: r̄identū cōclusionū:
terti⁹ absolutu⁹ dubio. ¶ Quātū ad p̄m̄i notā
dū: q̄ portio inferior: z sup̄ior: ponit tñ in p̄te aīe rōna
li: z nō in p̄te sensitiua. De portioe sup̄iorē manifestū
est: q̄ illa est d̄tatur respectu et̄noū: q̄ sensu nō sunt
cōp̄rehensibilia. Sed de inferiori sit p̄t̄: q̄ fm̄ beatū
Aug. xij. de tri. c. ij. z. iij. z. iij. p̄ principio lib̄i. Portionis
inferioris est circa exteriora sine tp̄alia ex hīs q̄ i me
moria sunt: Nihil z a v̄rio discernere ac de illis dispo
nere z iudicare q̄ ad rōnem p̄tinet. Nā nō id q̄ cōe
habem⁹ cū pecuib⁹: s̄t rōnale nostrū in sui opis di
sp̄ertit officū. ¶ Accipit autē portio sup̄iorē dupl̄.
¶ Uno mō large: alio mō stricte. Large accipit v̄ non
tñ extendit se ad obiecta eterna: sed etiā ad tp̄alia in
ordine ad eterna siue fm̄ tp̄alia legis eterne. Et fm̄
hoc intelligit p̄t̄ illud Aug. z est i textu. Hōnis pars
sup̄ior: potētis rōnis: z p̄ficiēdis rōne cōsūlēdis ad
h̄ereticū. Cōspiciēdis tāq̄ obiectis vel p̄sūlēdis tāq̄
regulis ad obiecta tp̄alia regēda. Sic portioe sup̄e
rioris est actiones circa creaturas p̄ regulas et̄ne le
gis moderari: z in deū ordinare: v̄ in agēdis tp̄ali
bus cōsūlit diuinā volūtate. ¶ Et sic portio inferior:
est q̄ obiectis creatis adberet fm̄ regulas morales z
naturals honestatis: tñ sine relatione ad diuinas.
¶ Et accipiendo portioe sup̄iorē stricte: sic est ea
v̄ rōnis q̄ circa eterna: s̄t tāq̄ circa obiecta: nō
circa tp̄alia: t̄t̄ de scriptio Aug. sic est intelligēda.
¶ Portio q̄ eternis rōnis: z p̄ficiēdis: z p̄sūlēdis ad
h̄ereticū. i. est rō q̄ circa eterna: s̄t tāq̄ circa obiecta.
Nā aīa intellectu h̄is actis aliq̄ intellectu v̄ ap
petitū: hoc est cognitionem vel volūtione circa deū
aut diuinā volūtate: q̄ sol⁹ est etern⁹ tāq̄ obiectū est
portio sup̄ior. ¶ Portio inferior: est q̄ ad tp̄alia guber
nāda deflectit. i. est ratio s̄tata circa tp̄alia tāq̄ circa
obiecta. Nā cognitio q̄ cognosco deū trinum: v̄niū:
cetera ad deū p̄tinet: p̄tinet ad portioe sup̄iorē:
Cognitio hōi q̄ cognosco creaturā p̄tinet ad portioe i
feriorē. ¶ Et q̄ se d̄ corollariū p̄m̄i: q̄ rō intendēs
regulis et̄nis p̄sūlēdis p̄tinet ad portioe sup̄iorē.
Ratio q̄ intendit tp̄alib⁹: fm̄ regulas et̄nas: p̄tinet
ad portioe inferiorē. ¶ Corollariū sc̄dm̄. Hīs v̄s
salte ordiat⁹ p̄tinet ad portioe inferiorē: z oīs fr̄s
v̄sio ordiat⁹ p̄tinet ad portioe sup̄iorē. p̄t̄: q̄ v̄s: vt
distinguit h̄ abusu: obiectū est creaturē: fr̄titionis
vero ordiat⁹ sol⁹ de est obiectū. ¶ Corollariū tertii.
Aliq̄s act⁹ v̄s nūero p̄tinet ad v̄trāq̄ portio
nē. p̄t̄ de actu q̄ sit est v̄s: z fr̄tuo: vt dilectio p̄
mi: p̄t̄ de tāq̄ s̄t̄. Ille enī h̄ duplex obiectū: p̄
mi: z deū: iquātū s̄t̄ s̄t̄ inaf ad p̄m̄i est v̄: z sic p̄
tinet ad portioe inferiorē: iquātū s̄t̄ inaf ad deū est fr̄
tuo: ita p̄tinet ad portioe sup̄iorē. Quō mō p̄t̄ d̄
de iudicio intellectu. ¶ Sc̄do notādū: q̄ duplex pot̄
esse sens⁹: q̄ s̄t̄. Nā p̄paratō portioe quālibet ad
fines act⁹: z ē sens⁹. In portio sup̄ior: sit p̄tes potētie
distincte fm̄ et⁹ diuersos act⁹: an tñ vna potētia. Et
s̄t̄ an portio inferior: sit vna potētia fm̄: aut p̄tes po
tētie distincte. Aliq̄ intellectu q̄ s̄t̄ionis est cōparā

Art. 1. Nota.

Nota.

Distinctio XXIII Questio unica

do potione supiorē ad inferiorē: et sic ē q̄rere utrū potio supior sit alia potētia ab inferiorē: et potio inferior sit alia potētia a potione supiorē: et gr̄a exēplū. Et sic intellectus supioris nominis distinguit ab intellectu potioris inferioris. ¶ Et tertio notādū q̄ fm̄ bñm̄ Aug. potio supior est respectu eternoz: ut dicitur ē. Et aut respectu eternoz memoria intelligētia et volūtas q̄ Aug. i potētia supiorē possit rōnē imaginē bñm̄ me trinitatis: q̄ nō est nisi fm̄ illas tres potētiās aut ac̄? et. Sic rōtio inferior est respectu obiecti tpa lis cōplectit memoriā intellectū et volūtatē: nā respectu talis obiecti aia q̄nc̄ h̄y habitū sciētiae alicui cōclusiōis vere: et sic respicit memoriā. Quōs ē actū intelligēti: et sic respicit intellectū: et hoc aut q̄ actū intelligēti sequit̄ volūtiō in volūtatē. Et ita fm̄ eos q̄ dī stinguit̄ iter illas potētiās memoriā intellectū et volūtatē: manifestū est q̄ nec potio potio est vna potētia nec potio inferior: q̄ i vtraq̄ ē memoriā intellectū et volūtatē. Et aut i potētia supiorē p̄ se considerata consistat rō imaginis i bñm̄ tribus dicitis potētijs aut actibus: et q̄ q̄nc̄ ponit ab Aug. etiā i potētia inferiorē p̄t. Nā sicut i imaginē icreatā est aliqd̄ vniū idisunctū: v̄t esse ita diuina: est aliquoz distinctio: v̄t p̄notat̄ iter se h̄a bētū originē. Sic rō imaginis creatā q̄ respicitur in creatā imaginē p̄sistit i aliquoz dicitis vnitatē: cū di uersitate aliqoz h̄yitū modū originis: v̄t i potētijs aiaē q̄ realit̄ sūt vna eētētia aiaē: actibus eius noticiā et amorē: quoz noticiā est ab aiaē: amor ab aiaē sit: noticiā: et hoc p̄sistit rō imaginis i ḡniali. Et q̄ illi ac̄? sūt respectu obiecti eterni et icreati: v̄tra cōcōp̄ rōnē imaginis: h̄yit quādā rōnē sūtitudinis specialis ad obiectū icreatū: quō nō habent respectu obiecti creati. Actus enī est sūtudo respiciatū obiecti. Ideo p̄ter hoc q̄ ac̄? h̄nt ad iuicē h̄ abitudine originis h̄nt sp̄cialē habitudinē ad obiectū diuinū. Quō rō illi ac̄? sūt circa obiectū tpa le: est h̄n ibi cōis rō imaginis et affliato ad obiectū tale. De ic̄t aut̄ illa sūtudo sp̄cialis respectu obiecti icreati. et remanet t̄m̄ cōis sūtudo ad obiectū. Itē q̄nc̄ atēdit rō imaginis ex h̄y actibus respectu aie rōnālē v̄t obiecti: et t̄m̄ magis h̄y rōnē istū sūtitudinis q̄ sūt respectu alicui? rei tpa lis p̄ quāto aia i se ē imago trinitatis. Et ideo q̄ t̄m̄ ad rōnē sūtitudinis obiecti magis atēdit imago respectu obiecti icreati et respectu aie q̄ respectu rei alterius tpa lis. Et iō bñm̄ Aug. nō ponit rōnē imaginis p̄p̄riē nisi respectu obiecti icreati: q̄ respectu illi? h̄y om̄ sūtitudinē quā h̄re p̄t imago ad imagiātū. Sc̄o p̄o sūt q̄ min⁹ p̄cipalit̄ in cognitiōe et amorē aie respectu sui: q̄ ibi ē p̄fectior rō imaginis q̄ p̄t esse respectu creature. S̄ respectu inferiorē nō ponit q̄ ad h̄ac sūtitudinē: sed ibi t̄m̄ est rō ḡnialis imaginis p̄t: s̄ q̄ p̄p̄riē Aug. rōnē imaginis ponit in supiorē rōnis potētie. h̄c de p̄io articulo. ¶ Quātū ad sc̄m̄ articulū est hoc cōcō p̄ia h̄y p̄mū intellectū q̄stionis. Accipit de potētia p̄o esse q̄ se tenet ex p̄te aie i p̄ductio ne suoz actū p̄ticio supior est vna potētia: neq̄ in se ipsa neq̄ ab aia dicitur: diuersioz in actu respectu obiecti eterni p̄ductiua. p̄bat: q̄ h̄y in potione supior re fm̄ memoriā intellectū et volūtatē: volūtatē respectu obiecti eterni nō t̄m̄ ab inuicē distinguunt: sed sunt realiter ipsa aia rōnālē: v̄t s̄. p̄batū est dist. xvi. s̄ h̄y cōcō p̄t potētia de potione inferiorē. ¶ Sc̄o cōcō: intelli gēdo q̄stionē sc̄o modo potio supior nō distinguit̄ realit̄ nec ex natura rei ab inferiorē: et hoc loq̄ndovni

formiter de vtraq̄. Intellectus potioris supioris nō v̄t figurat ab intellectu potioris inferioris. Sic de memoriā et volūtatē. p̄bat autē bñm̄ Aug. xii. de tri. c. v. Et v̄t dicitur serm̄ de natura m̄: h̄yane de vna q̄da re differim⁹. Nec ea i hoc duo q̄ m̄tō amōiam: nisi i officia gemi nam⁹. Sed autē dicitur de h̄y duob⁹ potiorib⁹: rōnē p̄bat: q̄ eadē potētia cogit̄ et p̄cipit̄ actōnē q̄ se q̄d ex p̄cipitō: q̄ aia nulla potio cogit̄ et p̄cipit̄ actōnē sc̄ie t̄m̄tice: q̄ illa nō cogit̄ nisi ex collatiōe ad p̄ncipiū. Intellectus autē v̄t potio supior cogit̄ p̄cipit̄ q̄d est regia legis et̄ne: v̄t est potio inferior cogit̄ p̄cipit̄ cōcō nō de agēdo ex illa p̄ncipiū et̄ne. Nā nō iudicat̄ illud eē faciēdū nisi ex regula et̄ne: et fm̄ p̄ceptū legis diuine: s̄ q̄ p̄cepta ex charitate dei sūt iplēda vel ali q̄d tale: q̄ est vna potentia intellectua potio supior q̄ est respectu p̄cipit̄ et potio inferior q̄ est respectu cōcōnionis. Itē p̄bat ex p̄p̄riā actu bñm̄. Et rōndū nō p̄sistit nisi i actu vni⁹ potētie. Et p̄toco fm̄ rōnē: hoc est nō in p̄tib⁹ potētijs eiusdē rōis. Nā et si b̄tudo sit sit in intellectu et volūtatē: nō t̄m̄ est p̄tib⁹ intellectus potētijs nec in p̄tib⁹ volūtijs: imo necio ac̄? b̄tice? vni⁹ rōnis est i vna potētia t̄m̄: q̄ b̄tudo fm̄ t̄m̄tudo goz p̄tiosophos est optimū hois bonit̄: q̄ vna t̄m̄tudo nō s̄sistit eiusdē rōnis: s̄ b̄tudo ē potioris supioris rōis. Ab̄m̄festū est: s̄t̄ est potētie inferioris potioris: q̄ b̄tudo est illi? potētie q̄ est p̄cipit̄ merēdo: q̄ sc̄y elic̄t actū meritorū: nō sōli cōis deū: s̄ etiam cōis p̄tū et alia tpa lis. Im̄mōiat̄ est tota potio rōnis inferioris. Et q̄ tota potentia intellectua et b̄tificabilis supioris potioris et inferioris: sed q̄ intellectua v̄t rōis potioris sit vna h̄c de volūtatē. ¶ Itē idē habet̄ simplex nō p̄sistit duas potētiās: s̄ eadē charitas p̄t̄ circūvolūtatē supioris potioris: inferioris: q̄ nō sūt due potētie. maior p̄t: q̄ distinctio posterioris nō arguit̄ distinctiōnē p̄uoz: ideo maior h̄y est vnitās i potiorē q̄ i posteriorē: potētia autē est p̄tior habitū. Quōndū p̄bat: q̄ charitas q̄ diligit̄ de? est i volūtatē potioris supioris. Et eadē est s̄t̄ i volūtatē potioris inferioris q̄ diligit̄ p̄tiorimū: q̄ p̄t̄m̄ est obiectū tpa le. Quō aut̄ sit eadē p̄t: q̄ vna est charitas q̄ diligit̄ oia b̄t̄ligibilia: v̄t docet magister in iij. dist. xvij. s̄ vna est volūtatē. h̄c p̄cō cōsū s̄us p̄bationib⁹ est doc. subtilis. Conco dat etiā in cōcōne bñm̄ Aug. p̄te. i. q̄. r. r. Et sc̄m̄ bñm̄. dist. p̄t. q̄. iij. ¶ Quātū ad articulū tertii dubitat̄ p̄io: v̄t h̄ ab inuicē differit̄ potio inferior et h̄o exterior: sicut h̄o interior et potio supior. Ad hoc dubitū r̄ndet̄ Alex. q̄. lxxv. med. iij. p̄te. ij. Exterior h̄o v̄t p̄p̄riē cum cōuertat̄ homo ad exteriora bona concupiscēda p̄pter se. Interior: h̄o homo v̄t cū cōuertit̄ h̄o ad interiora sive exteriora p̄t̄. Et fm̄ hoc exterior: corumpit̄ interior renouat̄. Et em̄ homo sicut dicit̄ iōt̄ego. incipit̄ exterioris interire: sic incipit̄ interioris viuere. Propter quod dicit̄ ap̄s ad i. Eph. ca. iij. et Col. iij. et p̄p̄rietas nos veterem hominem cū actibus suis: induit̄ nouū. ¶ Alter v̄t in glo. ij. Col. iij. Quicquid est in nobis cōmune cū peccato: exterior: homo est is qui situs est imago dei. Et Aug. xij. de trini. c. i. et lib. xiiij. c. xv. r̄c. Quicquid habemus i aia cōmune cū peccato: recte dicit̄ ad exteriorē hominem p̄tinere. Sequit̄ vbi incipit̄ nobis aliquid occurrere q̄ nō est nobis cōmune cum bestijs ibi incipit̄ ratio vbi homo interior: iam possit̄ agnoscit̄ Sed hoc dicit̄ Alexan. Intellectus inquantū cōm̄ gatur cum rōnālī parte ad quā ordinat̄. Et q̄bus col

Nota. 1.

Art. 1.

Sc̄o. 1.

Sc̄o. 1.

Art. 5. Quod. 1.

Distinctio XXV Questio vnica

de oblatione dicitur: illi de voluntate affirmato in
bris. De quo s. d. vii. q. respectu actus que non habet
in sua pte non est libera. Sic etiam accipit d. am. liber
tatem cui dicitur: Illa q. libera in parte sua si faciam? vel
si non faciam? ea sunt obiecta li. ar. ar. eni. Et q. si non
huc q. de sunt in nobis: hec non sunt in nobis. In nobis
quid sunt ad q. nos sum? li. ar. faceret non facere. Et
similiter sunt in nobis: q. sequit laus et vituperatio lex
p. in capite aut sunt in nobis illa opa de quib? q. illa
mur. Et illi aut est eop? q. parit cotingit. Si q. oem
actione libera? sequit laus vel vituperium: et hec non
sequunt nisi operatione contingente non necessaria: sequit q.
ois actio libera sit cotingens. ¶ Theologi vero va-
rie loquunt de libertate. Alii eni accipiunt libertate
largi sume vt distinguit contra coactione: ita q. potentia
di. pducere libere id q. no. pducit coacte: hoc est
contra suu velite. Et sic non distinguit contra principium ne
cessariu necessitate immutabilitatis: de hoc s. d. vii. p.
longu. De hoc loquit scrus Bona. q. vii. huius dist.
dicens. Quod duplex sit necessitas coactionis: immuta-
bilitatis. Necessitas coactionis repugnat libertati ar-
bitrii: necessitas vero immutabilitatis no. hio eo q. ar-
bitrii vs libez? non q. sic velit hoc vt possit velle?
oppositum: sed q. qd. vs vult appetit ad sui imperium:
q. sic vult aliquid vt velit. Et ideo in actu volen-
di: sic vult monere se sibi dicitur. Et pro tanto vs libez?
quis immutabilitate ordinat ad illud. Illud ergo modo
idem est libez? voluntariu. Et libere producit quic-
quid pducit mediante voluntate: sic si voluntas crea-
ta pduceret aliquid actu necessariu: sicut velle respectu
finitis fm quosda illi acti. pduceret libere non cotingen-
ter: sed voluntarie. Illud modo potentia libera
fm eandem rationem cōuenit deo angelo? q. hoi sicut et vo-
luntas cōuenit illis inuocoe. Sic dicit bñs Anst. in
de li. ar. c. i. q. libez arbitrii fm diffinitionem cōe est
di. rōnali creature. ¶ Illud modo accipit libertas stri-
ctius: quātum ad aliqd. vt opponit seruatur: p. quā ali-
quis alteri subiicit. Et sic fm multiplicem seruaturē
pōt ponit multiplex opposita libertas: sed de seruaturē
de legali: de qua. s. d. vii. q. v. vocatus ea: no. sit
tibi cure: sed z si potes fieri liber magis vt ere: no. lo-
quuntur hic doctores: sed tñ de seruaturē culpe et mi-
serie: fm quā duplicem seruaturē ponit duplex op-
posita libertas: scs a culpa et a miseria seu pena: illo
modo beati sunt pfecte liberi: dānati carent vtraq.
Libertates vero tāto sunt libertates: quāto carent vtraq.
pena inuocoe. ad Rom. vi. Libertati autē magis cul-
pae facti estis iusticie: et sic vobis est q. posse peccare no. est
pars libertatis: sicut i. primo modo posse cogi no. est
pars libertatis: de his modis libertatis supra habet
dist. vii. ¶ Et fm illos tres libertatis modos distin-
guis nature est libertas a coactoe. Libertas q. est li-
bertas a culpa. Libertas autē est libertas a miseria.
Accipit etiā coactio cū philosophis pnt opponit
necessitari. no. tñ coactionis: sed etiā immutabilitatis
libez vs libertas cōtingente. Sic accipit qñ est prin-
cipium meriti et demeriti. Nā p. hec q. vitare non possu-
mus: nec meremur nec demeremur. Et sic accipit d. a
malice. cui negat li. ar. a beatis: q. magis aguntur q.
agunt. Nō agunt sed agunt: q. no. habet dominu sup
actus suos eliciendos vel no. eliciendos: licet act? eo-
rum etiā sint intrinseci: necessitant tñ ad act? suos per
naturā. ¶ Et fm has acceptiones varie allegant s. au-

ctoz auctoritates. Hanc etiā ponunt li. ar. diffinitio-
nes Anst. I de li. ar. c. iij. sic diffinit libez arbitriū. Et si
potestas seruadi recititudo voluntatis p. ipam re-
ctitudinē: q. pōt sic intelligi: Et si potestas seruadi recti-
tudinē. i. p. o. m. ad i. se recititudinē p. se icreate qua. ai-
tū est et sui natura. p. ipam recititudinē. Hec eni est
recitudo voluntatis: p. o. m. itas et? cū diuina voluntate:
q. nihil aliud est q. potestas volendi aliqd. cōformis
diuine voluntati: p. p. hoc q. cōformis est: vel q. sic
vult diuina voluntas. Et illa puenit deo: angelis: hoi-
bus: etiā dānatis: q. qñ est et natura sua p. se p. o. m.
mare recititudinē: q. volentis diuine q. est p. se recitu-
do nec puenit alijs a rōnali natura: q. et si beati qñq.
seruat recititudinē: vt canis diligendo catulos suos:
no. tñ seruat p. p. recititudinē qua non agnoscit. Sola
eni rōne cognoscit: et sola voluntate seruat. Et p. hō cō-
stat libertas arbitrii: idē dicit ibidē. c. iij. Hec ē po-
testas vs libez arbitrii: q. nemo pōt cogi recititudi-
nē desiderare cū eā habuerit: h. cū non habuit sibi dare
no. possit: nec p. d. eā recupare: p. tñ habuit a. no. de-
serere. Hec eni ois libera est ab ea re a q. cogi nullo
modo vel p. hōi no. pōt vt dicit. c. v. ¶ Si diceret: ex
illo seq. q. posse peccare et? vs libertatis cogi: ipse ne-
gat: dicit eni. c. i. Nec libertas nec vs libertas: est pec-
cadi potestas. p. h. tñ p. a: q. peccado cogi: nisi vo-
lens non pōt. H. d. e. q. posse peccare no. est sine libero
arbitrio: q. nihil carēs li. ar. pōt peccare. Nā z ipse di-
cit: q. li. ar. peccatū apostata angel? siue p. m. hō: q.
p. suū arbitriū peccatū. Et sic libez erant: vs nulli re-
cogi possent ad peccadiū. Et seq. peccatū autē p. ar-
bitriū suū q. libez erant: vs no. p. hoc vs libez erant. Et
potehat q. poterat no. peccare: p. p. no. seruire: sed
potehat quā no. habuit peccadiū: nec ad no. peccā-
di libertate inuocabat: nec ad seruaturē peccadi cogē-
bas: q. nulla re cogere non aliq. necessitate sed sponte
peccatū. Hec Anst. Et hō no. est pars libertatis: pōt
se peccare: vult dicere q. no. est vs libertatis: q. natu-
ra rōnalis libera est ad decetā z expedientia: quā p.
p. te vocat libertate: et p. p. illa data est. Nō eni ac-
cepti hō arbi. libertatē vt ad malū abutatur: vs vt li-
bere ad bonū p. ueritas vitā eternā p. p. quā fact? est
consequat: vt vult Anst. c. iij. Et p. tñ dicitur: esse
no. est posse: ita posse peccare no. est posse: q. est posse
desicere a recititudine: vel aliter. posse peccare no. est
libertas nec pars ep? hoc est no. est diffinitio libertatis:
nec vs diffinitiois. Nā cū diffinitio vs esse p. uerit
bilis: z p. uentre of cōtēto sub diffinitio. Libertas autē
arbitrii cōuenit deo: angelis: hoi? posse autē pecca-
re no. puenit deo: no. vs ingredi diffinitionē li. ar. z
hoc est q. dicit. Et sic diffinitio li. ar. fm cū potestas vo-
luntatis rōnalis seruadi fm suā naturā recititudinē vo-
luntatis p. ipam recititudinē no. curado an sit cōtin-
gēs vel necessaria. Et illa diffinitio puenit oi nature
rōnali: siue create siue icreate. ¶ H. d. B. d. s. d. in
de li. ar. sic diffinit. Et si p. o. m. potestas voluntatis
libertate: z rōnis idē clābile iudicet. Et cōsensu acci-
pit vt exponit Alex. q. mediu iter sensu mētis: sen-
sum carnis. Et est potestas hōis se vt me dūm potēs
assente appetitū carnis: z etiā appetitū mētis. Et
illa tñ cōuenit: vt dicit scrus Bona. creature no. cō-
cernedo statū: z potes sic itelligi. Et sensus. i. facult-
tas consentiendi sensui mētis vel sensui ratiōnis: ob

libertate: voluntatis inamissibile. i. inseparabile a voluntate: 7 iudicium inclinabile rōnis. Inclinabile. i. inseparabile a voluntate: q̄ voluntas nō pōt in actu nisi offensus obiecto p̄ intellectū vel rōnē. b̄n̄s Aug. diffinitur ponit m̄ḡr̄ d̄i. p̄cedenti. Et facultas rōnis voluntatis q̄ bonū eligi gr̄a assistente vel malū ea dedit stente: q̄ fm̄ m̄ḡr̄m̄ dat de li. ar. viator r̄m̄. Illud enī ad v̄t̄iāq̄ flecti pōt. Et b̄ libez̄: quātū ad voluntatē que pōt i oppōitā: d̄i arbitriū quātū ad rōnē d̄i cretuam bonū: mala illa q̄ animi potētia q̄ bonū vel malū pōt velle: v̄t̄iāq̄ discernere libez̄ arbitriū vocat q̄ b̄n̄a aialia nō h̄nt: q̄ rōne caret. Ande. c. r. in de ecci. dog. siue diffinitionib̄ orthodope fidei. Arbitriū libertas est rōnalis voluntas inq̄ Aug. Et si arbitriū hoc libez̄ ad v̄t̄iāq̄: q̄ voluntas sp̄tanea appetit moueri pōt ad ea q̄ bona vel mala iudicat rō. Et hoc modo hōz̄ t̄m̄ est li. ar. q̄ voluntatē mutare p̄nt e in cōtraria d̄lectere. In quoz̄ p̄tate est eligere bonū vel malū: v̄t̄iāq̄ libez̄ fm̄ electionē facere vel dimittere: illo modo nec est in deo nec i b̄n̄is. Et licet fm̄ h̄ac assignationē lib. arb. ip̄sum nō cōueniat deo t̄m̄ cōter attribui deo 7 b̄n̄is: Et fm̄ q̄ dicit libertatem a coactōe: necessitate q̄ diffinitionē Anf. Et iā fm̄ q̄ dicit libertatē a culpāz̄ miseria. Q̄ vero magi fieri s̄. d̄i. p̄nt dicit q̄ libertas arbitrii ab oībe 7 coactōe: aie incertitas ac v̄t̄iāq̄: nō ponit diffinitionem liberi arbitrii: sed d̄scribit statū ei⁹ in p̄ntia parentib̄ ante lap̄m̄. Et quātū ad fm̄ ar. riculum ad ista cōclusio p̄ia e r̄n̄sialis. Quāuis libertas arbitrii nō sit sine rōne obiecti volūtas offēnsiua: est t̄m̄ essentiali e reali volūtas sue voluntatis p̄ductiua. p̄ima pars p̄t̄ fm̄ b̄n̄m̄ Aug. vbi s̄. q̄ est rōnalis voluntas: et q̄ voluntas nō fert in incognitū. x. de trini. Requirit q̄ potētia cognitiua q̄ offētat obiectū volūti: hec est rō. Sc̄da pars p̄t̄: q̄ libertas est illa p̄as que est d̄na suoz̄ actiuitatē q̄ cogi nō pōt: q̄ h̄z̄ act⁹ suos in sua p̄tate: talis autē est voluntas: vt dicit Aug. Vbi enī ita est in p̄tate n̄a sicut ip̄a voluntas: Idē. voluntas est animi mot⁹: cogitē nullo ad aliqd̄ ad p̄tē d̄m̄ vel nō ad p̄tē d̄m̄. Et rō pōt cogi p̄ argumētā ad assentiendū cōclusioni: s̄i ad appēndēdū obiectū sufficientē p̄nt: q̄ ad ip̄am vt talis est non p̄nt libertas: cū libertas fm̄ oēs distinguat a coactione. Item Bern. Innumera q̄ hoīs sunt p̄ter solā voluntatē a merito: iudicio libera sunt: q̄ voluntas sola in hoīe libera est. Et Sc̄da cōclusio. Arbitriū libertas nō dicit: sed vna est potentia et facultas. p̄t̄: q̄ libez̄ arbitriū nō est potentia rōnalis fm̄ Aug. vbi s̄. Illa autē t̄m̄ est vna nec distinguat realit̄ potētia intellectiua a voluntate. sed idē realit̄ est intellect⁹: voluntas: vt dicitū est s̄. d̄i. xvj. Et iā si tenet opinio q̄ intellect⁹ e voluntas essent potētie distincte: libertas arbitrii nō esset ille d̄us potētie: sed solay voluntas: q̄ vna ip̄a voluntas non possit exire in actū sine intellectu: sicut potētia intellectiua non est aggregatū ex intellectu obiecto: licet non possit intellectus intelligere sine obiecto: supponit q̄ libez̄ arbitriū p̄ voluntatē e connotat rōnem vel intellectu ostendēte obiectum: h̄c illa possit dari eius notificatio est voluntas rōnalis libere volens aliquid ostensum sine p̄ntiā sibi p̄ intellectu Et Tertio conclusio. Libez̄ arbitriū quātū ad suā essentialit̄ nec augeri pōt nec minui. p̄obaf̄: q̄ libez̄ arbitriū essentialit̄ est ip̄a voluntas e: cōclusio p̄ima: voluntas

aut nō distinguat ab essentia aie q̄ est substantia: vt p̄t̄ d̄i. xvj. Substantia hō nō recipit nec magis nec min⁹: vt dicit philosoph⁹ in p̄dicamētis. Et Cōclo quarta. Quātū ad coactionē libertas arbitrii nec pōt augeri nec minui. p̄obaf̄: q̄ si libertas arbitrii simpliciter nō pōt cogi: q̄ t̄m̄ ad coactionē nec augeri nec minui. Tenez̄ p̄na: q̄ id q̄ simpliciter nō p̄ntur nec: nec magis nec min⁹ cōuenit illi. Sedq̄ est b̄n̄. Coactio nō cōuenit libero arbitrio: q̄ nec coactio magis aut minus est cōuenit. Tenez̄ p̄na a toto in modo ad p̄tē negatur. Et aut simpliciter nō possit cogi p̄t̄: q̄ nō pōt velle ad volēdū cōp̄ellē. hoc enī ip̄licat. Et q̄ t̄m̄ ad illas duas p̄tiones dicit b̄n̄s. In de lib. ar. Manet libertas arbitrii tā plena i bonis q̄ in malis: tā itegra suo modo in creatura q̄ i creatore. Et i eodē. Libertas arbitrii parit̄ cūctis rōne v̄t̄iāq̄ cōuenit: nec magis est i bonis q̄ in malis: nec auget gr̄a nec minuit culpā. Et Quarta cōclo. Libez̄ arbitrii q̄ t̄m̄ ad substantiā e q̄ l̄tate. i. intentionē p̄ducendoz̄ a se actū nō est elicitū oim̄. p̄t̄: q̄ potētia q̄ potētia est i habituatis q̄ in nō habituatis: facili⁹ enī elicit voluntas act⁹ suos cū habitu inclinātē q̄ sine. Actus dico tā bonos q̄ malos: s̄i ad eliciendū actū meritoriu: s̄i impotēs est sine gr̄a. Et fm̄ q̄ in intentionē magis vel min⁹ p̄mota: altoq̄n sup̄fleret habitus: e dona: sed hec inestitas nō reducit ad potētia q̄ est liberi arbitrii in se: s̄ ad habit⁹ sex̄tēntis. Et Sexta cōclo. Libertas a feruitate tā culpe q̄ miserie nō est elicitus in cuiuslibet arbitrii libertate. p̄t̄: q̄ maior est in beatis q̄ v̄t̄iāq̄: in dānatis aut oīno nō est. Et sic dicit Aug. Multo libez̄ erit arbitriū q̄ oīno non poterit feruire p̄ctō q̄ q̄ pōt. Et fm̄ hoc potēt b̄n̄s. Auferoz̄ gōstus liberi arbitrii fm̄ d̄n̄tios stat⁹: idē p̄ctm̄ et p̄ctm̄: cū gr̄a vel sine gr̄a: in deo e creaturas: angelus et hoīb̄. c. vl. de li. ar. Et Quātū ad terrū articulu d̄ b̄n̄a p̄mo. Arbitriū voluntas possit cogi a deo: q̄ dicitū est in p̄batioe q̄rte p̄ctōnis q̄ non pōt cogi: nec additū est a q̄. Et videt q̄ possit. Ad Luce. xliij. d̄i. Lōpel le intrare. Intrae illud est liberi arbitrii: cōp̄elle est cogere: q̄ cogi pōt libez̄ arbitriū. Et Joan. vj. Nemo venit ad me nisi p̄ me traxerit illū. Quātū trahe volentē cogit. Et Rom. vij. Quidē aliā legem i mēbris meis repugnātē legi mittis meis: captiuitatē me in lege p̄cti. Captiuitas autē e repugnātia ipoz̄ tā coactionē. Ad hoc r̄ndē q̄ dupl̄ pōt intelligi voluntatē posse cogi: aut ip̄tendēdo ab actu ne velit: aut cōp̄ellēdo seue necessitandū vt velit. Alio mō intelligi q̄ voluntatē posse cogi vt inuite velit vel nolit: ita q̄ stare actu volēdi respectu. a. ip̄m a. inuite velit: ita q̄ nolitē respectu. b. inuite nolit. b. Supponit enī q̄ refert dicere voluntatem induci e voluntatem mutari e voluntatem cogi. Inducit p̄suasione q̄ inclināt ad aliqd̄ ad q̄ nō inclinaret nisi p̄suasā. Dicitur q̄ fit devolente nō volēs aut ecōuerso: vt cū be⁹ de amato re sp̄aliū facti cōtemp̄torem eoz̄. Cogitur dū inuita aliqd̄ velle. i. dū repugnante actu sue voluntatis: ad oppositū cōp̄ellere. Et Quib⁹ p̄missis r̄ndē p̄ aliqd̄ p̄p̄ositiōes. Et p̄ima q̄ t̄m̄ ad act⁹ imperatoris voluntas cogi pōt non t̄m̄ a deo sed etiā a creatura. Et r̄ndē est q̄ q̄ pōt nolēs trahit ad ecclesiā e s̄s̄a. Et s̄n̄ seueris alip̄ cingeret e d̄uceret q̄ nō vis. Et h̄m̄ ad p̄t̄. Joan. vl. Et Sc̄da p̄p̄ositiō. Voluntas q̄ t̄m̄ ad act⁹ elicitos potēt induci: pōt e r̄ore vel p̄missioe mutari ac ab actu elicto recedere e oppositū eius velle

Art. 1. p̄clo. 1. 15

p̄clo. 2.

p̄clo. 3. 15

Cōcl. 4.

Cōclo. 5.

Cōclo. 6.

Artic. 3. Dubi. 1.

p̄clo. 1.

p̄clo. 3.

ctione volitionis. Probatur: qz ea nō existente volitio p
 ducti nō pōt. q ab ea dependet volitio in aliq gñe cause
 Cōsequētia tenet: qz oīs effect⁹ sufficient⁹ dependet a
 suis causis: nō autē volitio ē causa naturalis pōt eē
 causa oppositōz effectū nullavariatiōe facta i mate
 ria. Pars: qz cognitio appetitib⁹ est causa naturalis
 volitiōis: nō volitio obiecti: sicut em eadē cognitio
 nō obiecti: volitias pōt ipm p̄io nō velle: r sc̄o nol
 let cōuērio. Ilic autē nō est icōuētiēs de causa p̄ia
 licet: sc̄o de totali naturalī. Cōsequit sc̄o qz intensio
 act⁹ a voluntate elicit⁹ nō sequit itētionē cause natu
 ralis. Pars: qz pōt res min⁹ cognitua magis desiderari
 z magis cognita min⁹ appeti: r hoc p̄p̄ r cursus cau
 se libere: qz licet vs in sua p̄tate agere z non agere: ita
 hz etiā in sua p̄tate sic ferunt vs intēlevel remisse a
 gere. Ilicc p̄positio est de mēte bti Augustini. xv. de
 tr. c. xxvij. vbi vult qz amor pcedit de sc̄ia. Et. c. xxvij.
 dicit qz amor de gignēte mēte z de genta noticiā rā
 qz de paritē z ple pcedit. Cōsequit dicit. Hic volit
 iō pcedit noticiā: vt est volitio sc̄ire qd nescimus. q
 nō semp noticiā est causa volitiōis: qz effect⁹ causam
 nō pcedit: sicut: hz volitio qñz noticiā pcedat: semp
 r̄ivolitiōnē pcedit noticiā aliq obiecti voliti. Et si in
 casu dum qd vult incogniti nō nocere: q̄sus volitio p
 cedat noticiā q desiderat: nō tñ pcedit noticiā illi⁹ no
 ticie q desiderat: qz nisi noceret qz esset aliqua notici
 ariet incognite nō eā desideraret. Volendo ergo sci
 re incognitū nō vult incogniti: hz vult sc̄ia incogniti.
 Et illa velle nō possit nisi p̄i⁹ eā cogitare: r sic cogi
 tādō cognosceret. Ita sicut bti Augustini. x. de
 tr. c. i. c. ¶ Ultimo dubitat p̄ia libertatē ptingēte:
 de qua in prima parte notabatur. Nā videt qz talis pō
 nō possit: qz si esset: esset cause cōtingētē ad vtrūq
 ber: sed hec est impossibilis. Probatur: qz si aliqua esset
 causa cōtingētē: hoc est ad vtrūqber oppositōz: aut
 quādō causat aut ante aut post. Nō secundū vel ter
 tiū: qz tunc est nō causa: nisi ei est causa nisi qz cau
 sat. Nec p̄mū: qz dum causat vniū oppositōz nō cau
 sat aliud: qz gratia exēplū qñ voluntas causat. a. p
 inflanti. b. nō pōt non causare. a. p inflanti. b. qz p̄si
 tō q in. b. inflanti causat impossibile est qz in eodē in
 flanti non causat. Sicut arguit sc̄cā p̄ia Joan. pon
 nētē potentia immanifesta ad oppositā consequi li
 bertatē. dif. xxvij. p̄mū. R̄idē qz libertas ptingē
 te est libertas ad vtrūqber: r est hec solius volunta
 tis. Cōsequēt vtrūqz volūtas est causa contingens p
 inflanti p quo causat. P̄io illo est inflanti p q causat
 contingētē causat: licz dum causat non possit simul
 in eodem inflanti nō causare in sensu composito. Nec
 ideo v̄ causa ptingēs alicui⁹ effect⁹: qz pōt illū cau
 sare z nō causare simul p eodē tpe. S̄z causa ptingēs
 est que libere sine omni variatione adueniēte sibi vel
 alteri: z p non cessatiōē alterius cause pōt cessare a
 causandō actū in alio inflanti: vt tactū fuit circa p̄in
 cipū hui⁹ distinctionis. Et habet distinctionē. xxvij.
 p̄mū disticti⁹: qd est dictū. Causa contingens alicui⁹
 effect⁹ est causa qz pōt cessare a causandō eundē effe
 ctū p alio inflanti oib⁹ alijs eodem modo se h̄ntibus
 h̄al licet causa ptingēs est causa qz p̄mū causant oib⁹
 alijs eodē modo se h̄ntib⁹ potuit cessare z nō causa
 re. Sic ait sc̄o. v. de p̄o. p̄ia. vi. Quē de libero p̄in
 cipū arbitrio q̄sus euenit: existēdo: tñ p̄ia natu

Dub. 4

rā nō amittunt: qz p̄mū fierē: etiā nō euenire pot
 erit. Sicut sol oīs ē homo gñies: q dū fuit nō fieri
 nō p̄it: eoz tñ vniū p̄mū fieret necesse erat existere:
 alterum vero minime. Distinctio. xxvij.
 ¶ Sit de libero arbitrio qz h̄iana natura po
 tuat a lapsu p̄baritōz: sequentē in q̄tuo dī
 functionib⁹ sequētib⁹ agit de grā a dūto
 rō arbitrii liberi supadditōz q ad recte vi
 uendū z bñ opandū poterit eleuari agit q de grā. P̄io
 mō q̄rū ad fiat nature hōis lapsē. Sc̄o q̄rū ad fla
 tū nature integre. dif. xxij. ¶ Circa p̄mū p̄io agit
 de grā v̄itate determinādō. Sc̄o hereses ext̄mīnā
 do. dif. xxvij. P̄ia ps adhuc in duas: qz p̄io sequit
 de grē effectu quē opat circa arbitrii libertatē Sc̄o
 di. xxvij. de eius q̄ditate r compatiōē ad v̄tutem.
 P̄mū p̄iti distinctionē docet. C̄m̄ sentētia in sub
 lectis tribus p̄clusionib⁹ summari p̄tinet. C̄ p̄ma
 p̄clo. Volūtatē bonā vt sit bona z bonū velle: qz ope
 rans puenit libertatē r p̄parat. C̄o p̄ans p̄ficiendo se
 quit⁹ non t̄pōze s̄z natura: z ne frustra velit aduuar.
 ¶ Sc̄o cōclusio. Sc̄a q̄ est fides p dilectiōe ope
 ras: licet quibusdā bonis puenit: illa tñ ad salutē nō
 sufficiunt: nec eis voluntas sanatur nec reuertitur.
 ¶ Tertia conclusio. Gratia operis quā voluntas in
 stituitur: z grā cooperās fuit ad bñ opandū adiu
 uatur non duo: sed vniū sunt donum: qd p̄pter diuer
 sos eius effectus: diuersis nobis notatur. Iharū dī
 claratio patet ex textu. Notatio v̄nica.

Circa hāc distinctionē q̄r̄. Vtrū ope
 ranez cooperās grā distinguatur rea
 liter a charitate infusa. P̄missio ter
 minatio declarationis p̄ articulo p̄io
 subsigēt cōclusiones oib⁹ annexis du
 bus p̄ articulis cōtes: tertio. C̄m̄
 tum ad p̄mū articulum notādum circa illū termi
 num grā: qz nomen grā v̄a z gratia quasi gratia dās
 vel gratis datur: sic accipit actū vel passivē. C̄t̄iue
 p̄ gratiosa deivolūtatē dāe oba liberaliter gratis
 non ex debito: s̄m̄ illud ap̄i Roñ. r. Quis p̄ioz de
 dit illi z retribuēt ei. q. d. nullus. Non enī p̄uenim⁹
 diligendo v̄iti: sed ipse p̄ioz dilexit nos. i. Job. iij.
 De hac grā potest illud accipi. Et. v. p̄er gr̄ am. i.
 gratiosam volūtatē dñi nri iesu xp̄isti credimus
 saluari. Et illud Roñ. iij. Iustificat gratis per gra
 tiam ipsius per redēptionē q̄ est in christo iesu quē
 propofuit de⁹ p̄piciatōē. Gratia illa quā redēpti
 sumus fuit gratiosa dei volūtas qz deus p nobis pa
 ti voluit xp̄istū: ipse se voluntarie obtulit: s̄m̄ illud
 sc̄a. iij. Oblatus est qz ipse voluit. Alio mō accipit
 passivē p dono aliq gratis dato: et sic multiplici ac
 ceptiōe acceptiōe illas ad compendii: pōt sic acci
 pi quadrupliciter. s̄ largissime large fr̄icte: fr̄icte
 me. P̄mū mod⁹ duob⁹ modis nō distinguit⁹ bona natu
 ralia: s̄ vltimis est donū a deo gratis. i. sine debito dato.
 Et illo modo grā diuidit in datum increatū z creatū.
 ¶ Increata est sp̄itūctis: qz datum rōnālī creature ad
 ei⁹ sanctificationē. s̄m̄ illud Roñ. v. C̄t̄aritas disti
 cta est in cordib⁹ nostris p sp̄itūctū qz datus est nobis
 J̄mmo tota trinitas illabī menti humane: s̄m̄ illud
 Joan. xij. Ad ei⁹ venimus z mansiōē apud ei⁹ faci
 emus. s̄m̄ loquit de se z patre. C̄t̄a creatio hoc
 mō est oīs creatura: qz oīs talis est gratia a deo p̄di

Art. i. Nota.

Distinctio XXVI Questio unica

cta: et sibi ipsi creature aut alteri donata. *fm illud. 1. Cor. iij. Quid habes qd non accepisti? Ita loquitur de gra apst. 1. Cor. xv. Bona est sum id qd sum: na r ipm esse accepit gra: a deo. Sic imago dei nobis creata: et est ipa aie natura r gra fm Alex. vii. 8. Et ista iarge est dei donu nature rei supadditu: siue plectur natura gñaliter siue hac natura specialiter: vt sunt corporis fortitudo animi vigor / ingenij pspicacitas r idu / firia: cognitio rez et natura acclita / eloqntia: affa / bilitas etia exterior rez possessioes. Bona em hec gra a deo donant fm illud Jaco. 1. Omne datu optimu r oē donu pfectu desirsus est de se deo a pte luminu Et illud Joā. iij. Nō potō deo accipe qd p nisi datus fuerit ei de celo. Itac nō dicim? hoies sanos / igemofos potētes dicitur. rē. grām multā psecuros a deo. Et principes scribit. Eberhardus dei gra virtūbergē. r Decht. vtr talis pūctio. Et pōne r fricte gra est donu supnatura a solo deo supadditu nature: vt dō donu pphete donu linguaz r rēnes iuse. Itac nō faccipit. 1. Cor. xij. vbi dō. Distiōnes graz sunt: vnū autē spūs. Et post specuocantē dee grā sūnt: sermo sapientie / sermo sciētie / fides / gra sanitatū / opatio virtutum / pphētia / discretio spiritū / genera linguaz / interpretatio sermonū. Et sequit. Itac oia opaf vnus atqz idē spūs diuidēs singulis par vult. Et ista pmissio sine fructissime accepta est donu supnatura a solo deo rōnali creature infusum: q ipa reddidit gra deo r accepta ad vitā etnā fructe possidēda. Sic accipit. Rom. vi. Stipēdia pcti mors: grā dei vitā etnā: in alijs multis locis. Et de gra largissime sumpta dicit Augustinus epistola. xcv. natura hoies grām dicit: sic em respōdet pelagi? vt refert Augustin? vt eā grā scz esse diceret nō nisi natura est qd dedit nos de? Et ista. Bona creatiois natura est inq? pelagi? creati hoies. Et in epistola. xciiij. Et data homini a deo vt ei viueret gra dicit. Itē in epistola. xcv. doctrina nobis data gra dicit in epistola. cv. vnde inq? in epistola psta. xcv. Sicut ei grāz dicit liberi arbitrij sine legis pceptum: sine remissionē peccatorz. Item epistola. xci. Bona dicit omne id qd ātidie consequimur vel habemus. Idem habet Augustinus in de verberis apostoli sermone. r. x. Et de gratia large ait Augustin? vbi supra epistola. xcv. Nō impobāda ratione dicitur gra dei qua creati sumus: vt nihil essemus nec ita essemus aliquidq? caduere quod nō vult: r arbor que nō sentit: aut pecus quod nō intelligit: sed homines vt essemus r viterem? sentiremus: intelligerem? Sequit. Non immerito illa gratia dicit potest: qd nō pcedenti aliquoz bonoz operum meritis: sed gratuita dei bonitate donata est. Et ista. Illa vero gratia inq? dei creati sumus homines. rē. Ad idē sermone r. in de verberis apst. Et Anno. papa ad patres Carthaginē. v. c. xliij. r est epistola. Augustini. xci. Possunt rē illa dicta etiā aliquo modo applicari ad pūmā acceptione gratie. Et de gratia fructissime sumpta Augustinus dicit esse scriptum illud apst. Roma. iij. Et autem qui operat merces non imputat fm grām sed fm debitum. Et aut qui non operat: credēti in eiq? in iusticia impū / reputat fides etus ad iusticia fm ppositum grā dei. Item. Non irritam facta gratiā dei psal. i. Item. Qui in lege iustificamini a gratia dei dicitis. psal. v. rē. Itac grām Augustin? in epistola. xcv. que est ad papā Anno. contra doctrinā pelagi? nominat grām christianoꝝ dicitis. Bona christianoꝝ non*

est natura: sed q salua natura: qua pcedefinat: vocatur: iustificamur: r glorificamur: vt dicere possim? Si xps p nobis dō s non dūm etiā pposito filio suo nō pepcit. Et ista eadē epistola. De hac gra r itabaf istio qd ab hio qd pelagi? gñter offēdabat atq? turbabat. Dicebat et q rē sus dīspūtanomū? oppugna re qd? alfereret: nō solū ad faciēda: verū etiā ad pñcti endā mā data dūm p liberū arbitriū pūmā sibi sufficere natura. Itac ille. Et illa grā difficitie facile re spōderi posset ad opionē pelagi? deo. arim. de q infra dicit r vltij. An hōmo p libez arbitriū possit sine gra moralitē bene agere? pcepta seruare. rē. Immut etiā in psta epistola Augustini differētia int facere mādati et pñctere. pñctere em vltra facere ipozat meritoꝝ r ad psecutionē glorie obseruare mādatū. pelagi? nō asserbat liberū arbitriū hōi sufficere ad vtrūq? sine gra. Et fm hec gra ppote sine fricte p dono lu p naturalia accepta diuidit i grāz grām facientem r gratiā gratis datā. Et ista grām facientē est q nūc p timo dūmā est: qua hīs amicis dei constituit r dignus vita eterna. Et em queda forma aie a deo iustitia q ania formalitē reddidit deo clara r gra: r q ordinaf ad vitā etnā possidēda / nisi obice poluerit vel impedimētū. Et ista gratis data est donu supnatura dātū alicui ad virtutē sui vel alioꝝ qd hīs nō est formalitē gratus deo: qd em tale donu stare in pctōe q nō est gratus deo. Itac dūm diffinit Alex. pte. iij. q. lxxij. mē. Et donu ifusum rōnali nature sine meritis quātū in se est disponēs ad saluz ppriū vel alteri? educationē / dīspōnēs intelligit nō de ppriū: sed qd dīstāter ppriū grām gratiā facientē q est dīspōnēs de ppriū: q iusticiēs. Et qm hec gra nō est mēo specialē sibi ipozitum / appropriat sibi nomē gñale: licet multis alijs fieri solet. In hac rē difficitie r trib? sēgnitū? gra accipit pmissio p grā gratiā faciente. Et scō notādū q mgr i tra grām diuidit in grāz operatē r grāz cooperatē. Que nō ē dīuino i mēbra dūctā: sed in idē dī uerlimode pōderatū: id est i ordine ad diuersos suos effectus. Sunt eni duo effectus pncipales grā. Vn? est gratificare naturā: nā gra hec iustificat ipū liberās eum a miseria culpe. Per grā em iustionem remittit pctū. Bona. sup illud Rom. 1. Bona rōnis r par. Bona id est remissio pctōꝝ: de q dicit in qrtō dūo dūmō de pctōe iustio ac de inimico sine innocens iust? ac deo amic? r grat? r hūc effectū hys sola iustionem rē hoc em q iformat solū gratiā creatū: hoc est acceptā facit ad vitā etnā. Et nō sē pulchritudo copis redit totū corp? hūmāni gratū r amabilitatē gra est deo: aie facies animā eo q vnab accepta deo. In glo. sup illō ps. vt exultaret facie ei? r oleo. Bona est qm nō aie ad pctōiādū sciri amorē: r hūc effectū qd hys etiā i infantib? baptisatū. Et scō effectus est iust? mare opationes in finē vltimū q est deo. Inclinat em hois voluntatē ad eliciēdū opēra sua pncipaliter ppter deū tanq? finē super oia intentū r dilectum: nec per hoc facit opēra hominis meritoꝝ a eterno merito digna. Et wantū itaq? ad pūmā effectū dō opōne vel pueniens: qua puenit voluntatem eam pparatā r bonā iustā r acceptā deo faciendo vt digne bonū velit. Bona vero ad secundū effectum dō gratiā cooperatē r subleuens p quanto adiuuatur voluntatē inclinando eā ad opā meritoꝝ pñctēda pūmā em est natura r i nō rpe vt natura gratificet: itenus opus eius ad pūmā acceptet. Ne pēre dōs ad abelē

grā ppriū
ma.

grā ppriū iustā
diuidit iustā
grā facientē et
grām gratis datā

grā gratis datā

Not. 1.

duo sunt effectus grā

Distinctio XXVII Questio unica

neq. dicitur

ad 10

responsio

si ut reddat premiti operi pmissum: pmissi autem de omnibus suis ministris beatitudinis. Solo p[ro]inde Jo. xii. v[er]bo ego sum illi s[er]u[us] m[er]ito. Et h[ic] b[ea]t[us] declarat non satis p[ro]p[ter] ex nobilitate m[er]iti. ¶ Sed h[ic] h[ab]et c[on]s[er]vaciones videtur esse multe aequitates scripture: n[on] Bo. viii. dicit. N[on] sunt c[on]digne passiones hui[us] r[ati]o[is] ad futura gl[ori]as q[ue] reuelab[un]t in nobis. It[em] gloria p[ro] illud Bo. vi. gra dei v[er]ba eterna aut. Et intelligerem[us] nos de[us] adve[rs]a eter[na] n[on] p[ro]ducere: non nostris meritis/ sed sua m[er]itatione. Similit[er] illud 2. v. vi. c[on]f[er]entis q[ui]bus p[re]cepta sunt vobis: dicit[ur] s[er]u[us] inutilis sumus. Qu[od] facere debui mus/ fecimus. Et illud 2. sa. lxxiii. Quasi p[ro]p[ri]as m[er]itu[rum] struere vultis: iusticie debitoris. It[em] p[ri]m[us] m[er]iti de c[on]digno reddi[ti] s[un]t iusticie debitor[um] q[ui] n[on] reddere esset iniustus. Et h[ic] Bo. iiii. q[ui] op[er]a m[er]ce s[er]uata: non s[un]t gra[ti]a/ s[ed] s[un]t debita. De[us] aut[em] null[us] potest esse debitor: dicite ap[osto]lo Ro. xi. Quis p[ro]pter dedit ei 2. retri buet ei. q[ui] dicit: nullus. It[em] o[mn]is debitor n[on] reddere est iniustus: de[us] n[on] reddendo n[on] pot[est] esse iniustus: igit n[on] pot[est] esse debitor. ¶ Sec[un]da nota cum maior: dicite ap[osto]lo. Reddite o[mn]ib[us] debita. et sequit[ur]. Nemin[us] q[ui]q[ue] debeat. Ro. xii. dicitur p[ro]bat[ur] q[ui] deus pot[est] p[ri]m[us] n[on] reddere: cu[m] ad extra op[er]at[ur] s[er]u[us] n[on] p[ot]est esse iniustus cum voluntas sua sit essentialit[er] iusta 2. p[ri]a regula tot[us] iusticie: v[er]o quicquid p[ot]est aut vult iuste p[ot]est iuste vult: 2. per p[ri]m[us] null[us] debitor esse p[ot]est. ¶ Ad illas auctoritates 2. q[ui]cunq[ue] alias ad id[em] sonat[ur] dicitur q[ui] p[ro]cedit de nostris op[er]ib[us] p[ro]siderat: in se s[un]t intrinsec[us] 2. natu rali eor[um]de[m] bonitate: qua h[ab]et ex voluntate elicit[us] c[on]s[er]vator recte r[ati]o[n]e non s[un]t dignitate qua h[ab]et ex gra co-op[er]ate 2. libera dei acceptatione: q[ui] carit digna c[on]dignat 2. acceptat ad tale p[ri]m[us]. N[on] o[mn]ia op[er]a nostra in se 2. in ordine ad nostr[um] voluntate p[ro]siderata. ¶ Qu[od] mo dicitur dicunt op[er]a nostra: q[ui] sic p[ro]siderata s[un]t in potestate nostra: n[on] it[em] excludendo generale dei iusticia[m] sic itaq[ue] p[ro]siderata p[er] se s[un]t indigna t[ame]n p[ri]m[us] imperfecta 2. defectiva plena. Sec[un]da si p[ro]siderant v[er]o s[un]t a spiritibus mouente 2. i[n]habitate ac a gra co-op[er]ate necno a dei voluntate ip[s]a v[er]o digna acceptate: sic eni digna s[un]t tali p[ri]m[us] atq[ue] beneficio. s[un]t illud h[ic] est v[er]o. s[ed] hoc honore digno 2. q[ui] qu[od]q[ue] reuoluerit honore re. In p[ri]m[us] eni est p[ro]siderare beatitudinem formalit[er] dei sc[ilicet] fructione 2. beatitudinis obiectiua/ q[ui] est trinitas b[eat]i dicta. s[un]t illud g[reg]o[ri]i. v. N[on] timere v[er]ba. ego p[ro]cedo tuus: 2. merces tua magna nimis. V[er]ba s[un]t dei ad ab[er]tiam: diuina ordinatio seu voluntas q[ui] vult sic op[er]ate tali mercede p[ro]m[er]it[ur] s[un]t illud ap[osto]lo v[er]o. M[er]ces mea mec[um] est: hoc est i[tem] mea potestate ac voluntate ¶ H[ic] etia[m] inuenit aliq[ui]d p[ro]portionale in actu meritionis: ubi est spiritus iusticie i[n]habitans per gratia[m] t[ame]n p[ri]m[us] mouens: q[ui] p[ro]portionalit[er] vltimo fini trinita ti deo: qui est beatitudo obiectiua: ubi est gratia gratum faciens supernaturalis a deo infusa tanq[ua]m semen glorie 2. sic sicut semen arboris virtute continet tota[m] arbore[m] 2. 2. gratia virtute continet p[ri]m[us]. Et modo etia[m] q[ui] p[ri]m[us] est i[n]itium 2. gra est infinita. N[on] e[st] caritas est gra que s[un]t ap[osto]l[us] in nunq[ua]m excidit: n[on] gloria est gra c[on]summata: v[er]o dist[inct]a. p[ro]cedenti dicitur est dubio vltimo. Et sicut nec oculus vidit que p[re]parauit deus. 2. q[ui] est p[ri]m[us] ita nec in cor hominis ascendit perfectio que p[ro]fectione em[er]it gra v[er]alem in bac[ul]o com p[re]hende re nemo p[ot]est: sicut nec gloria q[ui] est effect[us] tanq[ua]m cau se meritoze. Ad comp[re]hensiu[m] aut[em] noticia[m] cause req[ui]r[ur] comp[re]hensio o[mn]i[um] effectuum eius. ¶ Ordina:

tion[em] etia[m] diuine aliquo modo p[ro]portionalit[er] subiectum huius voluntatis: q[ui] aduta gra libere fer[re] in de[us] t[ame]n q[ui] summ[us] boni sup[er] o[mn]ia dilect[us]. Qu[od] obedientia[m] diuina voluntas vult esse digna tali p[ri]m[us]. Et hoc est q[ui] dicitur de condigno t[er]tia requirit[ur] sc[ilicet] gra que est iusticia: 2. gra creata q[ui] est habitus iusticie 2. libera voluntas. Et ita si agere eam[us] omnia que p[ro]currunt ad merit[um] p[ro]p[ri]o condigno ad o[mn]ia q[ui] s[un]t in p[ri]m[us]. ¶ Ad r[ati]o[n]em c[on]tra 10. q[ui] p[ri]m[us] reddit merito c[on]digno s[un]t debita iusticie: 2. negat q[ui] de[us] nullus pot[est] esse debitor: n[on] licet de nullius debitor esse possit ex natura rei: p[ot]est t[ame]n se face re debitor[um] nostr[um] ex sua libera voluntate nobis p[ro]mit tendo p[ro] talib[us] actib[us] t[ame]n p[ri]m[us]. Sicut homo gratis p[ro]mittens alicui ex sua libertate boni se debitor[um] illi c[on]stituit: tenet eni s[un]t iusticia seruare p[ro]missus. Ap[osto]l[us] eni dicit. Quis p[ro]pter dedit illi. 2. loquit[ur] de redditione ex natura rei debita/ sc[ilicet] p[ro] aliq[ui] p[ro] ad vult vltima tem recepto: hoc loci n[on] h[ab]et de q[ui] null[us] eger. Et cu[m] it[em] arguit syllogistice. p[ro]bat[ur] de[us] n[on] posse esse debitor[um]: r[ati]o[n]e p[ro] distinctione: q[ui] v[er]o illa determinat[ur] reddendo determinat maiores extreme[m] sc[ilicet] debitor[um] v[er]o maior valeat illa. Quis debitor n[on] reddere est iniustus. Sic male subsumit male c[on]cludit: sed deberet sic syllogizari. Quis debitor n[on] reddere est iniustus: deus n[on] est iniustus: de[us] n[on] est debitor n[on] reddere. S[ed] mo si arguit cu[m] h[oc] p[ot]est sic p[ro]bat[ur] est h[ic] q[ui] deus n[on] reddere p[ri]m[us] n[on] p[ot]est esse debitor[um] n[on] reddere. Et n[on] de[us] n[on] reddere. Et sic h[ic] p[ro]bat[ur] sic inueniabilis. S[ed] h[ic] n[on] reddere determinat in iniustus sc[ilicet] maior est falsa: q[ui] valet illa. Quis debitor n[on] reddere est iniustus: q[ui] est falsa de deo: multis alijs. Et dicit[ur] n[on] reddere includit aditionale 2. valet. Quis debitor n[on] reddere est iniustus: It[em] distinguit[ur] q[ui] si conditionalis n[on] est syllogizari cathogorice: neq[ue] aliq[ui]d sp[eci]e syllogistice hypothetice/ si fuerit de conditione et tempo: r[ati]o[n]e v[er]o p[ri]m[us]. ¶ Sec[un]da p[ro]p[ri]o. H[ic] n[on] p[ot]est actu auoluntate libere elicit[ur] p[ro]p[ri]o. 2. 10. meriti p[ri]m[us] gra[m] de p[ro]digno. p[ro]bat[ur] q[ui] neq[ue] actu p[ro]cedere gra[m] neq[ue] sequit[ur]. N[on] p[ri]m[us] q[ui] act[us] p[ro]cedere gra[m] est act[us] p[ro]digno 2. i[n]grati deo: q[ui] null[us] est act[us] p[ro]digno: v[er]o dicit[ur] est. Nec sc[ilicet] q[ui] null[us] act[us] p[ro]digno est meriti gre p[er]sister[et]: t[ame]n q[ui] meriti esset ad p[ri]m[us] v[er]o aut n[on] sequit[ur] suu[m] finem: t[ame]n q[ui] meriti adigno p[ro]p[ri]o n[on] gra[m] sicut effect[us] caus[us]. Et eni est cu[m] p[ro]p[ri]o meriti v[er]o dicit[ur] q[ui] act[us] n[on] p[ot]est esse meriti p[ri]e gre qua[m] supponit alioq[ui] cause essent sibi iuste cause i[tem] r[ati]o[n]e nere cause: q[ui] est impossibile: meriti aut[em] reduct[us] ad ge nus cause efficietis respectu p[ri]m[us] ¶ Et dicitur. Bon[us] miles equu[m] sibi a rege datu[m] meret p[ro] obsequia[m] que[m]q[ue] s[un]t a sibi q[ui] gratia sibi datu[m] meret p[ro] boni vltim[us] gre re cept[us]: hoc est p[ro] opa sequentia p[ro] gratia elicit[ur]. S[ed] it[em] p[ro]batu[m] est dist. v. 2. est manifeste c[on]tra ap[osto]l[us] ad Ro. xi. Et aut[em] gra ta n[on] est op[er]ib[us] alioq[ui]n gra n[on] est gra: q[ui] de p[ri]a gra a marime v[er]o est. ¶ Dicitur etia[m] n[on] esse de q[ui] multo et gra p[ri]m[us] q[ui] rex n[on] dat equu[m] nisi p[ro]meret q[ui] sperat securu[m]. N[on] eni daret equu[m] nisi p[ro]meret milite donu[m] hoc sequentib[us] p[ro]p[ri]o t[ame]n c[on]p[re]hensu[m]. De[us] aut[em] d[omi]n[us] p[ri]m[us] gratia n[on] dat: illa i[n]ituit meritis sequentib[us]. Alioq[ui]n n[on] daret ei q[ui] m[er]eret t[ame]n bene vltim[us] gra: q[ui] fallam est. q[ui] o[mn]i n[on] ponit t[ame]n obice i[n]iudic gratia: n[on] in p[ot]esta n[on] bene v[er]o: sic est videre in pueris baptizatis/ accedente vltim[us] r[ati]o[n]is a deo auertis. ¶ T[er]tia conclusio: anima per actum p[ro]p[ri]o. 2. a voluntate cooper[ate] gratia elicit[ur] p[ot]est mereri de 3

condigno et iuste g're augmētū. p'bat auctōitate bti Aug. ad Bonifaciu. q'fa meret augeri vt aucta merita: p'fici: q' p'bat rōne: q' p'his grām/hz vnde potest proficere in merito p'empti b'fici: q' etiā hz vnde pōt p'ficere in gra. reme: p'ia: q' maior b'titudo retribuenda perigit maiorē grām in p'miando. p'pōter: ergo gratiā crescere p'pōtionabilitē ad gloriā retribuendam: crescit autē grā p' sui augmētū. Quomodo autē auget grā: p'iz. q. iiii. r' sequentiōis dist. xvii. p'ami lib. Itē oēs p'dictōes meriti de p'digno p'ueniūt bono operi ex grā elicito respectu vltioris gradus gr'e q' auget: q' aīo parz: q' ibi est dignitas eliciētis: est grā qua coopante meritū elicit: est: q' p'pōitio ad g'dum q' grā auget. Quin r' i tota grā constituta ex grā p'existente r' sup'addita excedit grām p'existente: nō g'ius ille p'fice q' sup'addit nō excedit: r' p'fice respectu illi⁹ est meritū nō respectu p'existēt. ¶ Quarta p'eluso p'cto. 4. r' Anima obicis remotiōe ac bono motu in deū ex arbi. libertate elicitō primā grām mereri pōt de p'gruo p'bat: q' actū facientis q'd in se est deus acceptat ad tribuēdū grām primā: nō ex debito iusticie/ h'z ex sua liberalitate: h'z aīa remouēdo obicē/ cessando ab actu r' cōfensu p'cti: r' eliciendo bonū motū in deū tanq' in suū p'ncipiū r' finē factū q'd in se est: q' actum remouit obicis r' bonū motū in deū acceptat de⁹ de sua liberalitate ad infundēdū grām. Ultra ergo remotione obicis r' bono motu meret grātiā de congruo. Ultra ita p'ia p'iz ex q'd nois meriti de cōgruo. p'ima p'ia nota: q' p'yllogistica in tertio p'rie accipiēdo maiōe vniuersalit. adior. p'bat Zach. i. L'ouertimini ad me: r' ego cōuertar ad vos. Itē Jaco. iiii. Appropinquate deo: appropinquāt vobis. Itē Apoc. iij. E' go flo ad hōstiu r' pulsi: si quis aperuerit mihi ianuā introibo ad illū r' cenabo cū illo: ipse meū. L'ouertit ad deū: appropinquāt deo aperiri illi: est facere q'd in se est. L'ouertit autē deus ad hōiem. Appropinquat et r' intrat habitando in eo r' cenando cū illo: q' gratiā quā infundit. Itē Aug. sup illud. ij. ad T'imo. ij. Negare seipm non potest: cum sit iustus non pōt negare suā iusticiā: ergo cū sit misericōs: nō pōt negare suā bonitatē r' misericōrdiā: q' p'mo est ad largiēdum de sua misericōrdia r' bonitate: q' ad p'niēdū de sua iusticia. Et ergo non pōt suā iusticiā negare facientibus malis: multo magis nō pōt suā bonitatē r' misericōrdiā negare illis qui redimūt eā. Sed qui facit q'd in se est: requirit bonitatē r' misericōrdiā: ergo dat ei. hoc autē est infundere grām. Item Augu. sup illud Rom. v. Iustificati ex fide pacē habemus ad deū dicit. Deus respicit confugiētes ad se: aliter in eo esset iniquitas. Et impossibile est q' in eo sit iniquitas: ergo impossibile est q' nō recipiat confugiētes ad se: h'z faciens q'd in se est confugit ad ipm: ergo necesse est q' ipm recipiat. Recipit autē infundēdo grām. mino p'bat: q' remouendo obicem q' est cōfensus in p'ctū r' eliciendo per li. ar. motū in deū bonum facit quod in se est: vltra etiā ex se nō potest supposita semp generalī infuētia dei sine qua oīno nihil pōt. Itē p'm Augu. par. iij. q. lxx. art. penul. In q'libet hoīe est rō recta p'naturā qua q'libet pōt cognoscere suū p'ncipiū. i. deū p'et hoc est: q' q'libet homo naturaliter scit se nō sem per se fuisse: scit se factū esse r' habere p'ncipiū: r' scit q' ad illo p'ncipiū hz quicqd hz boni a q' debet petere bonū r' suoz defectū sup'pletionē. In cuius signum nulla fuit hōim natio q' voluit esse sine deo a q' necessa

ria r' subuētionē peteret. Licz multi errātes r' beca: p'ri illos colerūt p'io deo. L'um ergo p'm illam nationem per li. ar. opatur hōmo recurro ad illū quem scit suū p'ncipiū: r' petir ab eo lumē cognitiōis fidei r' boni facit q'd in se est: hoc est generalit in quolibet hoīe. In fideli autē p'ctōe q' habet fide informē/ nihilominus fides illa ad duo radiat: scilz ad vniū iusticiā dānantē reprobos: r' ad diuinā misericōrdiā saluātē electos. Si ergo auertat suū arbitriuz ab actu peccati/ considerādo diuinā iusticiā dānantē reprobos: r' conuertat ipm ad obedēdū deo: diligēdū deū: p'sideratiōe misericōrdie q' saluat electos ex p'imo generat timor: ex sc'do p'et: hoc faciēdo facit q'd in se est. Itē Alexan. in effectu. ¶ Pōt est beu? dicit q' infidelis facit q'd in se est: nō arbitriū suū p'format rōne: ac toto corde petir ac q'rit illuminari ad cognoscēdū v'itatē/ iusticiā r' bonū. Si idē vero facit quod in se est: si fm regulā fidei b'nefacit p'ctū/ p'ponēs in oībus obedire deo r' eius p'cepta seruare: p'ctū b'nefacit ad remouēt obicē: volēdo deo tanq' sumo bono obedire. p'pter deū: hz bonum motū in deū. r' sic parz mino: q' remouēs obicē r' habēs bonū motū in deū facit q'd in se est: de hoc sup'ra. q. ij. dist. xxi. huius sc'do. ¶ Quarta ad tertiu articulu dubitat p'mo. Q'ntū hō per grām tm libet etiā alijs possit mereri. B'nefacit p' aliquas p'pōnes. p'ima hō non pōt alteri mereri p' suā iudine siue gloriā directe nec aliquē eius gradū. Itē loquit p'pō de b'ritudine essentiali. p'bat: q' b'ritudo respondet tm g're r' opib' p'p'is ei' qui b'nefacit r' nō g're alterius nec alienis op'ib' d'p'to merito xpi q' oib' nobis meruit gram dicit ei scriptura. i. cor. v. Quēs nos manifestari op' ante tribunal xpi: vt recti p'atruis quicq' p'p'ia cozpōis q' debet siue bonū siue malū. Itē i. cor. iij. Quisq'q' p'p'ia mercedē accipiet fm suū laborē. Ad Rom. xiiij. Quisq'q' p' se red det rōnem Item ad Gal. v. Quis feminauerit hōi/ bec et metet: r' ibidē. Quisq'q' onus suū portabit. ¶ Dicitur notāter directe: q' vt dicec v'p'pōt alteri impetrare grām cui correspondet gradus b'ritudinis essentialis: r' ita indirecte iue mediate pōt v'p' alteri impetrare gloriā. ¶ Sc'do p'pō. Quis nō pot alteri mereri primam grām de cōgruo/ non de condigno. p'bat p'io parte prima. Ad Barth. ix. Vidēs iēsus fidē illoz/ dicit paralitico. L'ohēde filu' remittitū tibi p'cā tuā. glo. p'd faret q'ntū valer ap' deū fides p'p'ia: cui nō valuit alle nā: vt hōiem sanaret i aīoz cozp'e. Nō autē sanaf in aīa nisi p' grām. Sic b'ne paul' credit auert' orone sc'ti flephani. Sc'do ps p'iz: q' ex merito aliorū sc'ti nō cōferi grā p'ctōi ex debito iusticie. Itē q' nihil hz de p'ctōi nisi penā: nec illud hz sc'tō oz'ari: q' pollicet' est de⁹ exaudire oratiōes sc'toz. p' se/ non p' alijs: pōt est multip'l ipediri p' oīs o'ās. ¶ Tertia p'pō: v'p' pōt alii mereri augmētū gr'e r' cetera bona q' gra/ dare. p'iz ex p'pōsitiōe sc'da: illi pōt alteri impetrare grātiā q' mai⁹ etiā q' augmētū gr'e r' cetera bona/ q' min⁹ est ¶ Sc'do dubitat: cū meriti est sita lib. ar. a q' gra a q' sit p'ncipali⁹: hoc est q'ntū. An li. ar. sit causa p'ncipalior meriti: grā q'ntū causa sc'ta. an ec'do. Itē Ad hoc r'ndet post sc'do. dist. xviii. p'ami. In actu merito duo considerā. i. illud q'd p'cedit rōne meriti: pura substantia act' i'ntelō ei⁹ r' recitudo motalle. i. q' sit elicit' v'f' accepto: cōformis rōne iusticie. Sc'do est ratio meriti q' est acceptatio diuina iusticie ad p'mū tātū dignū tali p'mo. ¶ Si i' grā duo considerant. Quō

Art. 3. Dubi. 1.

Dubi. 4.

Licet in sensu diuino q̄ predestinat⁹ est p̄tē nō saluari
 Quia p̄tē nō esse predestinat⁹: cū predestinatio cuius-
 cunq̄ sit cōtingēs. Sic oīa ordinatio dei ad extra est
 cōtingens: vnde hec p̄tia est necessaria Aug. est p̄de-
 stinat⁹: igit Aug. saluabit: licet tā aīas q̄ nō sit cō-
 tingēs. Itē similit̄ sequit̄ Aug. facit q̄d in se est: ergo
 deus dar e grām: licet tā aīas q̄ nō sit cōtingens.
 Sic ergo necessariū est ex suppositione deū dare fa-
 ciēt q̄d in se est grām: q̄ hec cōditionalis est necessa-
 ria. Sī hō facit q̄d in se est: deus dar grām. Non autē
 necessariū simplr nec coact⁹ dat grām facienti q̄d in
 se est: q̄ illa necessitas nō cadit in deum respectu cus-
 tuscūq̄ creature. ¶ Sed diceret: impossibile est hoīes
 facere q̄d in se est: q̄ facere q̄d in se est. Et remouere
 obtētē impedimentū gr̄e. Ob̄er: gr̄e est p̄ctm̄ mortale.
 Sed nullus p̄t p̄ctm̄ sūū remouere: cū solus deus
 remittit p̄ctā. Respondet q̄ ober gr̄e q̄s d̄ p̄ctm̄
 mortale quāru ad reatū. Quādoq̄ d̄ p̄ctm̄ mortale/
 quātum ad actū interiorē: c̄ exteriorē qui est cōfen-
 sus ⁊ cōplacētia p̄cti. P̄mū remouere non p̄t hō:
 quia p̄ctm̄ quō ad reatū non remouet nisi per p̄cti re-
 missionem: q̄d solus dei est qui tñ paratus est remitte-
 re facienti q̄d in se est. Ob̄icē sc̄do modo dictū p̄t
 remouere peccatō: q̄ p̄t cōstare a consensu et actu
 peccatō: imo odire p̄ctm̄ velle nō peccare: Et de hoc
 ob̄ice intelligenda sunt dicta super⁹ in q̄re conclusi-
 onis probatione. ¶ **D**ubitat̄ quito: vtrū vīatō pos-
 sit cognoscere se habere grām. P̄tio responsione sup-
 ponitur q̄ est cognitio certa q̄lis est cognitio fidei q̄
 habet per reuelatōem: et est cognitio euīdens q̄ habe-
 tur de per se notis: aut ex talib⁹ demonstrabilib⁹ vel
 notis per experientia supponētē noticiā intuitiua
 re: et est cognitio cōiecturalis q̄ habet per signa non
 simpliciter certa ⁊ infallibilia. Sic respondet q̄ gr̄as
 nobis inesse noscere certe possumus per reuelatōem
 Sicut nouit ap̄s cui dictū est. ij. l. cor. xij. Sufficit
 tibi gr̄a mea. Et ipse ait. In experimentū q̄ritis ei⁹
 qui in me loquit̄ r̄p̄. ij. l. cor. xij. Itē Rom. viij. Et er-
 tus sum: q̄ neq̄ motus neq̄ vīta ⁊ potērit nos sepa-
 rare a charitate r̄p̄. ¶ **S**ec̄do d̄ q̄ grām nobis inesse
 euīdenter scire nō possum⁹. p̄t: q̄ quicq̄d scitur euī-
 denter aut est per se notū vt p̄ncipiū. Aut deducti-
 bile ex p̄ncipio: vt cōclusio demonstrabilis: aut per
 experientia que presupponit noticiā intuitiua. Sed
 grām inesse nec per se notū: nec ex per se notis de-
 monstrabile nec notū per experientia: q̄ cū sit habita-
 tus non p̄t a nobis inuitate cognosci. Licet enī aīa
 intuitiue cognoscat actus suos: vt intellectio: vt vo-
 litiones nō in habu⁹ sibi existentēs. Itē quicq̄d in se
 experit h̄ns grām similit̄ p̄t experiri carens carē
 hereticus: c̄ in h̄ns vt dulcedinē delectatōem: leri-
 ciam: firmitatem p̄mptitudinem: sequēdi sūū ordi-
 nem. ¶ **T**ertio d̄ grām nobis inesse cōiecturalit̄ scire
 possum⁹. p̄t: q̄ plura sunt signa q̄b⁹ cōiecturā ha-
 bere possum⁹: ⁊ pene certitudinē lexistētis gr̄e quoq̄
 tria inuāt: p̄p̄eta in psalmo: vbi ad quēstionē multo
 rum dicitur. Quis offendit nobis bona? Respondet
 Signatum est super nos lumen vultus tui oīdē dē-
 dit̄ lericia in corde meo. Sequit̄. In pace in idipsum
 domū ⁊ redēcā. Vbi s̄m Alex. p̄t. ij. q. xviij. penul-
 ta. tāguntur tria signa inexistētis gr̄e: sc̄z lumen/
 lericia: par. Lumen vultus in rōnāl. Lericia in boni-
 tate in concupiscibili. Par: conscientie in irascibili.
 ¶ **P**onit̄ et ceteron in disparatō alia signa que sunt.

Displicētia cōmissō p̄ctō: p̄p̄ositū caudē p̄ctā
 p̄pter deū ⁊ p̄positū cōfessū. ¶ Plura alia signa po-
 sum⁹ ad diuersa sanctis ⁊ doct. Sed oīa illa signa nō
 sunt euīdētia: q̄ nō possum⁹ in reuelatione euīde-
 ter cognoscere vtrū in nobis sit vix lumen: lericia et
 par: an apparētia ⁊ sophistica: vt in Deceptis a diabo-
 lo. Nec an p̄ctm̄ displicat finaliter p̄pter deū: ideo
 generat⁹ in nobis olecturā nō euīdētē noticiā. ¶ **S**ec̄-
 dō diceret: hō p̄t scire de seipso q̄ facit id in se est: ⁊
 per cōsequēs ex p̄ncipio fidei (q̄d certissimū est: sc̄z
 q̄ de⁹ dar grām) facit q̄d in se est: certitudinē
 notse se habere grām: h̄ns non euīdēt. ¶ **T**er̄t̄ d̄ p̄t
 scire se nō ponere obicē q̄ p̄p̄ositū peccandi: mo-
 raliter accipere sacramētū absolutōnis q̄d cōfere-
 gratiā ex opere operatō: etiā nō cōcurrēt alia dispo-
 sitione cōstitētis: nisi non positōne obicis que est ces-
 satio ab actu ⁊ p̄p̄posito peccandi: vt vult Sco. in q̄ro.
 p̄tēt autē q̄d scire se actu nō peccare: etiā si non
 haberet p̄p̄ositū peccandi: q̄ actus suos alia intutue-
 re euīdenter cognoscat: se suscipere sacramētū pe-
 nitentię: sic scire se habere gratiam. In illo q̄ homo
 non p̄t euīdenter scire se facere q̄d in se est: q̄d hoc fa-
 cere includit in se obedire deo p̄p̄ deū tā q̄ vltimū
 p̄ncipiale finē: q̄d extigit dilectōnem dei sup oīa: quā
 et naturalib⁹ suis hō p̄t elicere. Idē enī est prima
 dispositio ad gr̄e infusōnem: q̄ extitēt certissimū in-
 fundē gr̄a. Difficillimū autē est scire se habere illam di-
 ctionē. Et forte naturalit̄ impossibile: q̄ si scire possi-
 mus nos diligere deū. Nō tñ euīdenter scire possum⁹
 illā circūstātia sup oīa. ¶ **A**d sc̄dō d̄: q̄ illa opinio
 Sco. sc̄z q̄ nō oportet nisi non ponere obicē dicit. xvij.
 quart. ar. nō est certa: cū plurimi sc̄z ⁊ doctoz re-
 nēt oppositū: cū magistro dicit: q̄ ad effectū sacra-
 mētī penitentię redit̄ cōtrito: ⁊ nō fuitit sola remi-
 sio obicis. Nec vnq̄ sacerdos absolutū eū q̄ non p̄t
 a deo summo sacerdotē absolūt⁹ est. In sacerdos ab-
 solu: dō cōtētētē p̄nōnciat eū absolutū nō remittit
 p̄ctm̄. Sed si opinio Sco. esset f̄a: credo aliq̄d certe
 se posse cognoscere habere gratiam hō euīdēt. Sī
 posset certe cognoscere sibi ministrare sacramētū ab-
 solutōnis: h̄ hoc certe sciri nō p̄t. L̄ si ad veritatē sa-
 crāmētī redit̄ intētio debita ministrari ⁊ ordō sacerdoti-
 talis euīdēt. Neutrū p̄t certe cogiā ab absolutōne:
 ideo adhuc stat h̄ras rēpōsionis. Distinctio. xvij.
De terminata veritate de q̄ ad naturā lapsā
 In hac distinctioe repobat̄ heresim̄ pe-
 lagianā. L̄ vnus primo erroes potēt̄ sc̄cū
 do motiua exp̄miti: tertio veritatē cōclu-
 dit. ¶ **S**ecundū h̄c sentētia vnus distinctiois tri-
 bus cōclusionibus aperit. ¶ **P**rima cōclō: pelagianus
 trī heresim̄ asserit q̄ libe. ar. lxx. et in multis alijs
 pler̄ posse. Statā p̄o qua ab impietate liberamur ⁊
 adiuuamur s̄m nostra merita vari. ¶ **S**ecundō ecclē
 se p̄o in h̄ndelibus vt ouertant: p̄o fidelibus vt per-
 fenerent ⁊ fide crescāt frustrari: paruolus quoq̄ sine
 omni generali culpa nasci. H̄c etē vidē in ep̄isto
 lari beati Aug. ep̄lā. no. 6. Item. 95. et in multis alijs.
 ¶ **S**ec̄do p̄ctō: pelagus pleribus beati augustinū
 dūcituribus quas cōtra suā exp̄sionē male intelli-
 gendo deprauias erroes sūū inuūt ⁊ cōfirmat. ¶ **T**er-
 tia cōclō. Ita libertū confitemur arbitriū: vt nos in
 ligamus diuino auxilio diligere: quoq̄ delectatē homo
 potēt peccare: assistere p̄t p̄ctm̄ vitare. h̄o: nō latio-
 rē declaratiōnem posequit̄ textus. Annotatiōnica.

uip.

Dubli-
p

D

nature integre idigere hō auxilio dei sine auxilio gfe
 natura sanāris: vt deū sup oia dilgar. T. alit vero do-
 no nō idigebat i statu nature integre ad diligēdū deū
 sup oia: nūcvero idigere sine eo sup oia diligere deū
 non pot. ¶ Satis concordat scilicet bona dilectione
 pnti liba scō addens q libez arbitriū licet possit re-
 sistere tērationi diaboli non cōsentendo: non tñ sine
 gra gratificante pot eum vincere z deiscere. Uincit
 tñ quādo homo assequit oppositū eius qd̄ diabolo
 insēdit: intēdit aut̄ hostem reddere deo inimicū z
 eterno supplicio dignū. Uincit ergo qñ tēratio resis-
 tendo fit amic⁹ deo z premio eterno dign⁹: qd̄ fieri
 non pot sine gra: resistit aut̄ dum tērationi non cōsen-
 tit: hoc qdem pot sine gra gratificante: sed non si-
 ne gra gratificata: vtz eni aut nūq̄ liberū arbitriū de-
 stituitur oī gra gratificata: intelligēdo per grām gra-
 tificatā: non solū ea q̄ annumerat ap̄ls. i. L. oimib. i. iij
 Alij per spm̄ datur sermo scie zc. Sed quicqd̄ illud
 sit qd̄ supadditū est naturalib⁹ / adiuuās aliq̄ modoz
 preparāz volūtatē ad habitū vel vsum gfe: siue lit ha-
 bitus vel timor seruilis: vel pietas aliquoz vicerib⁹
 inserta ab infāntia siue aliq̄ ac⁹: sicur uocatio vel lo-
 cutio qua deus excitat aiāz hoīs vt se pparet sine hac
 gra: nec te dilponere pot homo ad gram gratificā-
 tem. Nec tērationi cuiuslibet resistere: nec mādata dei
 quo ad gen⁹ op̄eris adimplere: vnde semp̄ pcedit di-
 uina tractio / monitio / aut̄ mortio. Ad hoc allegat illd̄
 Aug. de eccl. dogma. c. ij. siue de diuisionib⁹ / otho-
 doxē fides. Tertiu salutiū nostre deo miserāte habē-
 mus: vt accēdamus saluatiū inspiratiōis nostre p̄tā-
 tis est. Et ad ipsam qd̄ acq̄rendū monitione
 cognominis / diuini est muneris: vt nō labamur tā ade-
 pro salutis munere: sollicitudinē nostre est z celestis
 pariter adiutorij: vt labamur potestatis nre est: igna-
 uitate. In his uerbis q̄tūq̄ insinuat: scz inuitare / ac-
 quiescere / adiuuare / pmanere / p̄sumi est inspiratiōis
 dei. Sc̄m̄ libertatis arbitriū. Tertiu muneris diuini.
 Quartum sollicitudinē nostre pariter et diuini ad-
 iutorij. ¶ Et ad clariorē declarationē quid boni
 posuit liberū arbitriū sine gra: notat q̄si vltima hui⁹
 dilectionis q̄ aliq̄d opus trip̄ pot dici bonū. Hui⁹
 modo d̄: aliqd bonū simpliciter qd̄ est bonū ordinatū ad
 finem: tale est bonū meritorium. Et in hōi bonū nō
 potest liberū arbitriū lapsum abq̄ auxilio gfe gra-
 tificantis. Et eod̄ modo aliqd d̄: bonū et hoc q̄ tale
 est bonū qd̄ fit extra charitatē. Impholominus tñ cū re-
 cta intentione: in tale non pot libez arbitriū abq̄ mu-
 nere gfe gratificante per qd̄ illumine d̄: gratia z ecc. s
 tetur velle facere aliqd qd̄ fit bonū placitū. Illud bo-
 num sc̄o modo vt videt est bonū extra charitatē fac-
 tum. tñ in fine ordinatū: q̄ recia intentione factū. Et
 tertio modo d̄: aliqd bonus qd̄ est in fine ordinabile ex
 se: q̄ trāsit sup materiā debitā: sicut pascere esurientē:
 seu ex debita circūstātia supadditū. i. rēponē z locz
 oportunitarie. Ad illud genus boni cōpēdit si gra
 gratificata sit necessaria ad hoc q̄ fiat facit: circū-
 scripto: nō i munere gfe libertatis arbitriū relicto i
 puris naturalib⁹ / p̄ naturale indicatiōis. Id est rēnez
 discernētē: infirmū potest in tale bonū deo coopēra-
 te nullū agēs pot agere: z sic liberū arbitriū sola deo
 coopērate abq̄ aliq̄d munere gfe: is difficulter pot
 exire in aliq̄d bonū morale. ¶ Et per illud tñ nec dilpo-

nif ad gratiā nec ad gloriā: qd̄ nō est in fine vltimū oī
 dinatū: sed ordinabile. In bonū aut̄ qd̄ dicit in bonū
 perfectū siue merito cōgrui siue merito cōdigni non
 pot abq̄ deo auxiliō. Si vero liberū arbitriū in solis
 naturalib⁹ / sine reliquijs: adhuc remanebit et rōnis
 iudicium per qd̄ cognoscat paritēs esse honorādos.
 Et p hoc potest cognoscere sic cognoscat: et cū habeat
 naturā infirmā id est voluntatē potest etia velle: z
 cū habeat exteriora organa sibi ad hoc seruicū: pot
 op̄erē implere: sed p̄ illud facit iudiciū rōnis recte
 abq̄: munere grātē non birgit ad obtinēdū rōnis recte
 pot nisi deus reuelat. Et p̄pterea dicitur sancti q̄ nec
 cogit are nec velle: nec facere pot abq̄: iuuamine di-
 uine grātē: q̄ loquunt de bono fm̄ q̄ est ordinatum
 ad assequēdā beatitudinē. ¶ Si aut̄ intelligunt au-
 cuitates de alio bono: tunc nō est naturalibus: sed
 gradū de infirmū p q̄ cetera p̄seruāt z adiunt
 vt cōp̄erit op̄erantis suas. Sic intelligit illud 3o. i.
 xiiij. Sine me nūq̄ potestis facere. Et illd̄ 3o. i. xviij.
 Sine opera nostra in nobis operat⁹: es dñe: z similia.
 ¶ P̄t̄ ergo ex p̄dictis quantum sit necessaria libero
 arbitriū gratia gratificans: q̄ sine ea nec pot a pctō
 redurgere: nec aduētiarium vincere: nec mādata dei
 adimplere quantum ad intentionē mandantiū. P̄t̄z ni-
 hilominus quantum sit necessaria gratia gratis data: q̄
 sine ea non pot liberū arbitriū ad gratia gratificā-
 tem se disponere. Non pot etia omni tērationi resistere
 nec pot in aliq̄d bonū quātūq̄ modū ordinatum
 ad salutē. Et licet possit i aliq̄d bonū morale: vtz aut
 nūq̄ faceret nisi malū p̄pter peccatū originalis cor-
 ruptionē. licet sc̄ctus Bonauent. ¶ Et q̄ quib⁹ hoc be-
 uiter colligit fm̄ hunc cotōzē q̄ libez arbitriū non
 pot facere actū meritorij sine gratia gratificante:
 neq̄ actū non meritorij ordinatū tamen in fine vlti-
 mū q̄ est deus sine gratia gratis data q̄ est habit⁹
 vel donū creatū. Actū vero moraliter bonū nō tñ in fine
 q̄ dicit⁹ est ordinatū: sed ordinabile p̄t̄ agere ex suis
 naturalib⁹ / sine gratia q̄ est bonū creatū naturalibus
 supadditū: nō tñ sine cooperatiōe diuina etulq̄ gene-
 rali infirmū: q̄ tāq̄ causa p̄ia cū q̄cumq̄ agere sc̄o
 cōcurrat ad oēm effectū positū. Et ex hoc p̄t̄ quātū-
 tū in q̄bus cōcordat cum opinionib⁹ supadditū.
 ¶ Quas p̄ tato recitare volui sup cōpēdit vt de ma-
 teria tā necessaria alioz: sine nō lateret. ¶ Quib⁹ p̄t̄
 missis p̄ q̄stionis absolutiōe: sup p̄mittent aliq̄ no-
 tabilia: deinde p̄cones fm̄ opinib⁹ Scoti z Occā.
 Tertio mouēda soluent dubia. ¶ Quantum ad p̄mū
 q̄stionē q̄ differentia est inter actū bonū meritorij: z
 actū bonū moralē. Et act⁹ meritorij / loquendo de meri-
 to vite eterne: est act⁹ voluntarie elicic⁹ libere z ad
 ad p̄mū beatificū acceptat⁹: z hic fm̄ legē d̄: ha-
 bita redit gratia gratificamentem tanq̄ iudicium
 principij: de quo dicitur dist. xv. iij. z in p̄cedentib⁹.
 ¶ Actus moraliter bonus quantum hic sufficit: est
 actus z voluntarie libere elicic⁹ fm̄ dictamen rōnis
 rōnis: cōformiter ad distinctionē virtutis p̄hiloso-
 phi. ij. Et hic. Nā act⁹ moraliter bon⁹ est act⁹ moraliter
 virtuosus. Et licet aut̄ act⁹ fm̄ dictamen recte ratio-
 nis q̄ elicic⁹: p̄t̄ hoc q̄ ratio sic dicitur: vt infra dist.
 xv. iij. q. in tertio amplius patebit. Aliū si actus aliq̄
 elicic⁹ cōformiter dictamini rationis quantum ad
 oēs circūstāntias quas ratio dicitur: non tamen q̄

Arti. 1.
 p̄t̄ 1.
 ad p̄t̄ actus
 p̄t̄ 1.
 fm̄ cōs spm̄
 1211.

Questio vnica Distinctio XXIX

accedit q̄ pctō originali vulnerata est volūtas in sua naturali potestate. Ita q̄ ly simp̄l̄ sit libera: tñ p̄na est ad malū ab adoleſcentia. Sē. viij. p̄cept̄ sensualitat̄ rebellionē rōnis errorē: de quo. i. Ethico. p̄pe finē. Recte enī ad optima dep̄cat rō: videt̄ aut̄ aliqd̄ p̄ter rōnē innatā: q̄ aduerſat̄ rōnē ip̄a. ſ. ſensualitatē. De q̄ et ap̄t̄ Rom. viij. Uideō allā legē in mēbris meis re pugnantē legi mētis mee: captiuitatē me in legem pcti q̄ est in mēbris meis. Et ad Gal. v. Caro occupat aduerſus sp̄it̄: sp̄s aduerſus carnē: hec enī tibi inuicē aduerſant̄ vt nō q̄cip̄ vultis illa faciatis: p̄p̄ hec volūtas mutabilis est: et inſtabilis: et ex pctō fomi te inſirma ac vulnerata. p̄ona ad malū: diſſiliis ad bonū. Et de brūſ. Serſi. ſermone. vij. de aduentu dñi qui incipit. Si deuote. Et p̄plici inq̄t in cōmodo miſe rabiliter laborat̄: nā faciles ſum⁹ ad ſeducēdū: debiles ad operādū: fragiles ad reſiſtendū ſi diſcerne re volūtas inter bonū: malū decipiuntur: ſi tentant⁹ facere bonū deſicim⁹: ſi conamur reſiſtere malō: deſi cimur: ſup̄anur: ideoq̄ in adiutorio volūtat̄: vt dele ctibiliter et expeditē ac faciliē veli: cooperant̄ habi tus inſuti et acſitū. Ad hoc etiā ordinatū dñs ange licam cuſtodiam contra tot laq̄os/ fraudes/ et inſidias: vt ſ. habitū eſt diſt. viij. Hec tñ ſuas deponit deus ſu per noeuigilias: q̄m ipſi caro eſt. p̄ nobis. i. p̄. v. p̄opter q̄d vt dicit ſc̄tus Bona. et eſt ſ. alle gatum. Et enī aut̄ nunq̄ libet̄ arbitriū deſtituit of̄ gra gra tidat̄: ideo ly libera ſit ad volendū ac nolendū q̄bi ber ſibi p̄ſtat̄: raro tñ bonū vellet̄: raro ſe ad deū cōuertere: raro ſe a delectationib⁹ carnis et mentis ior dinatas abſtraheret̄: raro ſe ſupra ſe in finē vltimū ele uaret̄. Vltimo magis ad ſe recuruat̄ ſui cōmodū q̄ re: ſeq̄ finē ſui in ob̄p̄ cōſtitueret. tot diſcultati bus laq̄s cōuoluit: niſi ſpecialit̄ dei fidelit̄ auxilio ſuſtentata. ſi delis enī deus q̄ non p̄mittit̄ hoīem ten tari ſup̄ id q̄d p̄t̄: ſed facit cum temptatione puenſit̄ poſſit ſuſtinere. i. q̄. l. om̄. r. Quidus igit̄ eſt deus in oibus operib⁹? niſi vt rōnem illuſinet̄ ne erret/ volū tatem reſtinet̄ ne rōnē diſtinet̄: executiuaſ poten tias confortet: vt imperata opere p̄ficiat̄: inimicōſi fraudes ſubmoueat̄ ne irretiat̄: ſeruitatē cōhibeat ne p̄ualeat̄: mala cūcta remoueat̄: cūctas tribuat̄ bo na. Nemo q̄ppe ſua iuſtitia tot cogit̄ pericula euad ederet: quāto minus alie. Ad op̄ab oratione ceſſandū non eſt: nec a gr̄ariū actione. Ad op̄as continuis b̄nificiis dei quibus miſericorditer nos reſpicit̄: fouet̄ et cuſtodit Et p̄ hoc ad argumētū d̄i q̄ p̄ces caſſe nō ſit de q̄ bus arguit̄: q̄m et ſi multa p̄t̄ libet̄ arbitriū ſine gr̄a raro inuoluntatē op̄at̄ ſim̄ vltimū ſue potētiē. p̄pter diſ cultatē impediētia p̄tacta. Et ad br̄m Aug. Ad primū d̄i q̄ verū eſt q̄n eſt in p̄tate op̄atis ſine adiutorio eſt qui oſat̄ ſicut cū adiutorio. Et ſic ad ſe cundā Aug. auctoritatē q̄ vt iacet vera eſt. Sic enī op̄at̄ q̄s agit qui nō deū credit̄ cōferre: ſed a ſe ha bere q̄ op̄at̄: ſicte gr̄as deo agit qui id p̄ quo agit a deo ſe reſcipere nō credit̄. Et ad tertiā: p̄ia pars eſt p̄o cōſcientia. Et p̄a p̄ intelligit̄ vt prima auctoritas ſi ſolvolūtas eſt ſufficeret ſicut cū adiutorio diuino Sic dicit Bona. vt ſ. q̄ licet q̄d poſſit ſimpliciter nra volūtas ex ſute naturalibus: tñ vt poſſit facili ter/ expeditē delectabiliter requirit̄ gr̄e alicui⁹ bonum ſi cū aſſiſtentiā dei ſpecialit̄. Et tertio dubitat̄. Cum volūtas ſit libera/ habeat̄ velle et nolle in plena ſui p̄tate: q̄ modo ad q̄d illos act⁹ interiozes elicitos p̄t

difficultari vt minus libere eliciat: eſt enim libertas eſſentialis volūtat̄: vt nec poſſit in te/ rōnem remitti. Libertas dico a coactione: vt. ſ. diſt. xvij. viſum eſt difficultas aut̄ minuit libertatem. Reſpondet̄ q̄ diſſi cultas in eliciēdo actū ex pluribus cauſis p̄ouent̄. Quādoq̄ ex appeti tu ſenſituo ad contrarium et q̄d ratio dicit̄ ac inclinat̄: cui p̄opter potentiariū colli gant̄ voluntas delectat̄ cōcordat̄ et cum triſticia ei ſe diſſonant: vt. ij. Ethico. c. ij. Difficile eſt contēdere paſſionem cōcōpōratā vite. Quod ſit t̄ philoſo phus de paſſio delectationis et in nobis a puero con nutrit̄: ad q̄d faciūt̄ allegata p̄cedenti dubio ex ap̄to: et philoſophus de cōtrarietate ſenſus et ſp̄is. Et diſ ficulrat̄ aut̄ paſſio obuiavoluntatē duplici. Vno mo do rationē obnubilando ne recte iudicet̄: qua erro rante voluntas recta eſſe non p̄t̄. Unde. ij. Ethico. dicit̄ philoſophus. Non eadē vidēt̄ amanti⁹ et odio ha bentib⁹: nec iratis et manifeſte habentibus. vñ Bōe t̄us primo de conſola. me. vij. Abſtula mens eſt: vñ ctas p̄rens: hec vbi reſp̄nat̄. Loquit̄ de ſituo paſ ſionibus gaudio/ dolore/ ſpe/ et timore. Et alio modo delectationē aut̄ triſticiā appeti tu volūtatē in gerendo: nata eſt enim voluntas nōtuit̄ ſenſituo delectata re et cōtrariari: vt dicit̄ eſt. Et cōtrariū aut̄ inſerenti. delectatiō: conari a triſticia difficultatē facit: ſicut cōuerſo conari ad delectabilia promittendū af fert̄. Et n. r. Ethico. c. vij. Loauent̄ enim aut̄ philo ſophus operatiōe p̄p̄ta: vel alter i ope p̄p̄to delecta tiō: cōſtruat̄ et melioze ac diuturnoze facit: aliene ve ro officiū. Corruptū aut̄ opationē op̄ie triſticiē. Et ſi ſequunt̄. Et h̄is difficultas op̄is ex habitib⁹ vo lūtat̄is in p̄trariū inclinationē vt volūtas habitata in vito difficulter elicit̄ actū iuſticię p̄pter inclinatio nē contrariā habitus vñ. i. q̄. Et p̄pter erroze in intellectus vt. ſ. De h̄is duobus diſt. Ethico. c. ij. Et difficile q̄nos iudicare quale p̄ quale eligēdum eſt quid p̄ quo ſuſtinendū: hoc q̄ ad intellectū. Sequit̄ Ad h̄c difficultas imoari cognitū q̄ ad volūtatē Et h̄is etiā ouit̄ difficultas p̄pter paſſionē volūtat̄is. Difficile eſt enim odiat̄ b̄i velle inimico: et difficile eſt māſtate agere inimico. Et hoc ad ſomā dubijs reſpondet̄ q̄ voluntas non p̄t̄ difficultari quantum ad magis et minus libere elicere. q̄m vt argumētum eſt: libertas eſt eſſentialis volūtat̄: et voluntas omēs act⁹ ſuos eque libere elicit̄. Difficultas itaq̄ non op̄oſit̄ libertati in eliciēdo ſy faciliat̄. p̄t̄ enim volū tas ſimpliciter impedit̄ ne eliciat̄: vt i. freneticis/ q̄n ſcy raro ligat̄ cui⁹ actū volūtas ſupponit̄ ſuo actus: nō aut̄ p̄t̄ impedit̄ ne eliciat̄ nō libere elicit̄. Diffi cultas igit̄ in eliciendo non minuit libertatem: q̄ ita elicit̄ actū q̄ oib⁹ eodē modo ſe habentib⁹/ h̄s in po teſtate ſua elicit̄ et non elicit̄: ad ſenſum ſupra ex preſſum diſt. xv. Sed minus delectationem in eliciēdo e promittendū: ſet̄ ideo quāntūmagis creſcit̄ difficultas/ nunq̄ auferet̄ libertatē: ſeſe tollit̄ delectationem et p̄ceptitudinē: et p̄ hoc frequenter mutas volūtatē vt deſinat̄ velle quod voluit̄ ſubſtata delectatiō: aut̄ incipiat̄ velle quod noluit̄ accedente in ten tu vel triſticia: ſemp̄ tamen manet̄ libertas in volendo et nolendo. Et tñ de queſtione. Diſtinctio. xxix.

Magiſter determinat̄ de gratia quātum ad ſtatum nature hominis laſpe: in hac diſtinctione. xxix. agit̄ de eadē gra tia quantum ad ſtatum nature integre: in

Dubi. 5.

vñ. i. q̄.

p̄

uelligans an homo ante pctm egerit gra ac virtuti
 bus : annexo de pena expulsioms de paradiso qua
 incidit p pctm. Et p sententia textus in his tribus
 conclusionibus colligi. Prima conclusio. Homo in
 statu innocencie gra et virtuti ad liberatione sui a
 peccato non indigit: s; ad operie boni efficaciam et me-
 rito: carere no potuit. Secunda conclusio. Homo
 peccat merito etiam de paradiso: no indignus su
 meret de ligno vite: per angelici ministerii et custo-
 diam igneam: i ipsi prohibitis esse redire. Tertia
 conclusio. Licet adam in statu innocencie comederit
 de ligno vite fm quomundam opinionem: quia tñ eius
 viam non habuit: non obtrimit immortalitatem. Ita-
 rum declaratio patet in textu. Questio vnica.

Quia hac difficultate qrit. Et homo i sta-
 tu nature integre gratia habuit q; eque ef-
 ficaciter / sicut post lapsum mereri potuit
 et semelq; nobilitate ponet conclusioes
 cuius solutioms dubio. Quatuor ad primu aduer-
 tendu q; dicta intelligi debet de gra a gratia faciente.
 Et si fm potestate dei absolutu talis gra no sit simpli-
 citer necessaria ad meritum ita q; posse mereri sine gra
 scilicet a dictione: vt ostendit i primo dist. xvi. et supra
 tangit distinctio. xviii. Tame fm lege statutam im-
 possibile est mereri sine gratia in quocunq; statu.

Cur rei congruitates quattuor assignat sanctus
 Thoma. q. ii. hinc distinctiones: que sumit ex con-
 ditione retribuentis et retribuidonis: operantis et bo-
 ne operationis. Prime due respiciunt statum nature in-
 tegre. Omnes autem quattuor respiciunt statum nature
 lapsae. Et prima conditio retribuidonis: qm ipse de-
 bonoz nostror non indiget: ideo nec acceptat homi-
 nem propter opa tanq; aliq; sibi cofertia: nec aliqd
 meritum ipsi obligare pot in rone dari et accepti: ideo
 ad hoc q; aliqd bonu creature sue ad remunerandum
 deo co placeat: necesse est vt ipsius creaturae bonitas
 influentia in operante peccat: p qua creatura ipsi crea-
 tori grata existat. Secundo propter conditione retribu-
 tionis. Nam peccatu qd meretur est britudo eterna q;
 consistit in habendo etia qd est omne et sumu bonu: q; e su-
 per omne creaturam exaltatus: et luce habitat inaccessi-
 bilis. Et ideo vt hō ad illud summū bonū ascendat
 et pueniat regre adituoz qd si vltra natura: hoc ad
 tutioz est gra gratia facies. Et he conditioes locū ha-
 bent etia in statu nature integre: vt patet. In statu
 aut nature lapsae no solum indiget gra ad merendum pro-
 pter has conditioes: s; vltra has etia ppter conditione ope-
 rantis et operatiōis meritoze. Tertio operatiōis qde:
 nā operans ipse est in pctm in statu nature lapsae nō hōis
 gratia: ita imitō de mī a pctō releuet per gre do-
 nū: s; qd dicitur nisi volūtas est pueniat a gratia q;
 deo recedat: nisi mī mereat merito condigni. p eo q; est
 aduerfarius et inimic⁹: deus autē opera nō acceptat:
 nisi prius acceptat et pben. Sicur inuuit bene. iiii.
 Resperit dñs ad abel et ad munera ei⁹: prius ad abel
 et postea ad munera eius. Cuius rō: q; munera cum
 mī conferat deo: nō pnt ex se placere deo: sicut homi-
 nini pnt placere munera q; sibi. p sunt: etia si dantur
 ab eo q; nō diligit. ppter ipa munera: q; p sunt accipi-
 enti. Sed dñs erat placet deo ex ope operante: q; ope-
 ras placet. Et ppter conditione etiā operatiōis: q; nul-
 la est operatio meritoza nisi recta: nulla est recta nisi
 si fiat ex recta merentiē. Et nulla pot esse recta inten-
 tionem q; sumū bonū oī bono pponat. Itaq; aut non

pōt hō facere i statu nature lapsae sine bono gre: non
 pot: id est vt vel nō nisi difficillime pot propter recur-
 uatione voluntatis ad seipm: ppter qua nihil magis se
 diligit: idiget q; gra q; se eleuet supra se ad summū bo-
 nū: ideo quācūq; faciat hō operatiōe abiq; gra nō hoc
 ref: q; nō pōt deo quantum s; ex quāto faciat. Et hoc
 est qd dicit magr in lra q; hō idiget gra operāte et
 cooperāte i statu nature institute: s; nō fm oēm modū
 gre operātiōis. Secundo notandū q; de materia suppo-
 siti in qstioe. Nam hō in statu nature institute habuerit
 gram. Apō doctores sunt opinionēs pte: sic etiā de
 angelis. Vtrū habuerint gram affirmatiōe. S. dist.
 iiii. recitate sunt opinionēs. Nam euidēt scri no pōt
 (cū i facto p sūst) nisi p reuelatiōe et auctoritates sē
 coz hinc inde exponi pte: ideo nō nisi pbabilis accē-
 piēda est rōis. Tertio notandū q; efficacia meriti
 principalit ex trib⁹ colligit fm scrii. Bōn. q. vi. hui⁹
 difficultatis. s. ex difficultate opie: ex pspititudine vo-
 luntatis: et ex magnitudine charitatis. Difficultas
 opis multū facit ad meritū: itatū vt hō q; est multo
 minoris charitatis q; angel⁹ possit mereri vt pueniat
 ad sublimitate angelica S; q; colligit ex eo qd vā de
 Joāne baptista dicit. Vt autū minor est i regno celo-
 roz maior est eo. Nec est dubitādū qd bñs pces
 sit exaltat⁹ ad ordines cycclētrū angeloz: tñ p s; sta-
 tu vīe minoris charitatis: erat q; aliq; coz: q; in mī⁹
 in regno celoz vī maior eo qd intelligi pōt: quāsi ad
 effectū charitatis: nō quāsi ad substantiā hōis. Et etiā
 pspitudo volūtatis plurimū facit ad meritū: quā-
 titatis: q; i pole fit gra nisi fit volūtas gre pntentia
 nū q; elicit opa meritoria quāto magis volūtatis gre
 subiacet: pto: maiōratio magis hōis q; p mētoz gre
 exerceat. Ad hanc gntudōe charitatis principalit rē oia
 facit ad meritū qd fm ill⁹: quātitate attendit merita
 ratio fm i substantiā. Secundus est amoris dar valo-
 re opib⁹ meritoze. Quatuor ad articulu scē in est
 hec pto pte pbabilis. Prime hō an lapsū gra; gra-
 tū faciente habuit p quā nō solum solū resistere: s; etiā i
 bono pferre potuit. Itaq; pto pbat auctoritate ma-
 gistri i hac difficultate et auctoritatē p eū allegatū
 Augustini et Ambrosii: vt pty i textu. Tere glo. L. u. r.
 sup illud. Et politauerūt ei plagis iposites: dicit. Et
 poliauerūt ei gratiūt: est vulnerauerūt i naturalib⁹.
 Quis intelligit de hōe pto. Tere ad dñm fuit pceptū
 vt p meritū obedietie mereret celū: s; sine gra mēri-
 tū nō potuit. Et frustra datū fuisse mādaturū si nō gra
 fuisset largita: qd de deo sentidū nō ē. Secūda pto
 Rōne difficultatis i operādo gra et virtutes efficacior-
 res sunt ad merēdū i statu nature lapsae q; fuissent in
 statu nature pte. Pty pto. q; sic i statu nature co-
 rupte magis impugnat: impugnatō pbat et exami-
 nat vit⁹ q; tūc: sicut pty in scriis marrib⁹. Tere scia
 ad I. moth. i. Memo coronabit nisi q; legitime certa
 uerit. S; magis ipugnata fm statu nature lapsae q; p
 statu nature institute. Ergo si has pugnas vicere glo-
 riosi⁹ triumphat: et sic maior meret coronā. Et p hōis
 gra et virtutes qd⁹ meret sunt efficaciores. Tere si
 hō stetit aut rpe incarnat⁹ nō fuisse: aut nō pass⁹.
 Possioe aut rpe nō meruit sibi: s; nobis. Et tā merita
 nra q; ipsa sacramēta efficaciam habēt a passioe et eius
 fide: q; fuit hostia deo patri acceptissima. Illa et effica-
 cia non habuissent merita in statu nature institute: s;
 nunc sunt efficaciora. Tere propter difficultate ma-
 gis indiget homo ad tutioz post lapsum q; āre: ergo

Art. 1. Nota. 1.

Nota. 1.

Nota. 2.

Art. 1. Nota. 1.

Nota. 1.

21

22

23

tiam non semp actuali ferri in illud summū bonū ad quod h3 desiderū habituale. Quis em homo habēs charitatē peccaret: si semp actu consideraret quātū de amabilis est: q̄ neq̄as eū offendere eū. Ibi accipit faulibus regulas: q̄ h3 de uenotas meditationes se puer tat frequēt ad dñm considerād actualiter eius boni tatem: p̄ci inquantū p̄ra tibi bonum est maliciā: sic em nūq̄ peccaret. ¶ Tertio dubitat/vtrū lib in statu nūq̄ peccaret habuit oēs virtutes 7 gr̄as/ quas habet post lapsum. ¶ Bñdē loquēdo de bonis gr̄e gratis datur: comparando statum ad statū: aliā dona habuit Adam nī lapsum/ q̄ eōuerso. Aliā dona habuerūt postēri q̄ nō habuit ipe ante casum. p̄mū p̄ter de originali iusticia 7 dono quo potuit non mori. Secundum p̄ter de gr̄a sanctorum opatione virtutum 7 gr̄a linguaz. Tria est dona p̄ueniēte illi t̄p̄i alia ista. Sed loquēdo de gr̄a gratificatē 7 virtutib⁹ infusis/ ille eedē fuerūt in vtroq̄ statu/ quātū ad habir: nō quātū ad actus omnes: q̄ nō fuisse ibi actus fortitudinis in perpeitione terribilū q̄ ibi nō fuisse: nec ac⁹ penitētie 7 cōsiliū in detestatioe p̄ctōz cōmūz. Et sic de similib⁹ actibus qui hnt aliq̄a īmpectionē annexa. Ad autē ille virtutes ibi habuissent aliquos ac⁹ 7 q̄s videndum erit in tertio lib. q̄ eadem q̄stio que est de actibus eoz in beatitudine. Distinctio. xxx.

Dub. 5. in

¶ Itēq̄ magister egit de p̄ctō actuali p̄ter parētū q̄ plona corrupt naturā. Loquēnt in q̄tuor distictionib⁹ sequētib⁹ agit de p̄ctō originali paruuloz q̄ natura corruptu plonā. Et primo agit de p̄ctō originali q̄ dicitur di. p̄ti. Sc̄do de eius traductione di. xxxi. Tertio de e⁹ remissioe di. xxxii. Quarto de e⁹ augmentatioe seu intensioe di. xxxiii. Colligit autē ista hui⁹ di. in trib⁹ p̄conib⁹. ¶ Prima p̄ctō per p̄mū boiem p̄ctū intrat in mundū nō imitatioe exp̄lo fed p̄pagatione 7 originis vitio. ¶ Sc̄da cōclūsiō: peccatū originale q̄ reat⁹ est non t̄m pene fed culpe est vitū q̄ cupiscitē: 7 in oēs ab Adā cupiscitē alī p̄pogatos demigratū p culpa e⁹ iobediētie. ¶ Tertia cōclūsiō: oē q̄ naturalit̄ est in humanis corporibus p̄pogatioe lege genitris: deſc̄dit a primo parente: 7 in se acūti est 7 multiplicat⁹: nulla exteriorē substan tia in id trāseūt. Itaq̄ p̄conū deducto 7 apposito: error reprobatio p̄ter in tertio. ¶ Questio prima.

¶ Tria de peccato originali agitur q̄ priuat iusticia originale: ideo primo q̄rit vtrū iusticia originale in primo parēte fuit donū sup̄ naturale. ¶ Itaq̄ q̄stioe trāctat bilici de doctoz subtilis di. xxi. sc̄do. q̄ in hac materia iūta dicitur: ideo breuē e⁹ dicta recitabo. Primo ponēs notabilia: deinde p̄cones 7 tertio dubioz solutiones. ¶ Quātū ad p̄mū notādū primo q̄ cōter fm̄ doctore iusticia originale hunc ponit habuisse effectū: sc̄z face p̄ctā trāclūtatē in aīa quātū ad oēs potētiās: itaq̄ natura fierio: nō iclūtat 7 iudicū sup̄ plonā. Hui⁹ si iclūtat⁹ q̄ tu sep̄ se possit t̄n oīdant 7 regari sine difficultate sup̄iorē 7 sine tristitia fierioe 7 p̄ hoc tollere rebellionē sc̄ntalitatē q̄ aduerſat rōne ac voluntariē regulare. ¶ Sc̄do notādū q̄ naturale est vniūq̄ appetitū ferri in suam appetibile: 7 si est appetitū nō libere: tunc naturale est ei summe ferri sc̄ntū pot. Itaq̄ sicut talis appetitū fm̄ dāmat sc̄ntū dicit⁹: 7 non est in p̄tate sua eius ac⁹: ita nō est

in potestate sua intensio actus/ quin agat quātū potest. Agit cū appetit⁹ sensitiuus existēs in puris naturalib⁹ habear p̄pū appetibilē delectabile summe habere tēdere in id quātū est de se. Et illud tēdere ipeditet actū rōnis: q̄ essent ille potētē in eadē essentia sicut mō. p̄optē quā vitare ipeditē se mutuo in suis actib⁹ itēs fm̄ Aūicē. vi. naturalū. 7 cū nō deberet conari ad ipeditēdū illā delectationē summā parit⁹ sensitiuē. Et nō possit fierioz potētia cōtēderi sine aliā qua tristitia 7 difficultate in ipa existēte. Itaq̄ sicut ipsa summe inclinat⁹: ita e⁹ parte sui summe renitit ad oppositū: 7 sic est rebellio. ¶ Itaq̄ inclinato potētie inter rōnis ad delectādū p̄ra iudicū rōnis: 7 etiā difficultate ad refrenādū illū appetitū. ¶ Tertio notādū q̄ voluntas p̄uncta appetitū sensitiuo nata est cōdelectari sicut sibi: sicut intellexit⁹ p̄m̄c⁹ sensu/ nat⁹ est itelli gere sensibilia. Et si voluntas mult⁹ sensitiuus appetitū 7 iungit⁹ nata est p̄delectari illis oib⁹: 7 ita nō trī illū appetitū nō potest retrahere a suo delectabilē: sine contraria inclinatione 7 difficultate e⁹ parte illius appetit⁹ sensitiuo: sed nec etiā videt seipsum posse retrahere sine difficultate tristitia de nō cōdelectādō sensitiuo appetitū. Ad hoc autē vtrū de delectabilē retrahat oportet est in aliud ferri: sc̄z delectabilē q̄ sit illud delectabile appetit⁹ inferioz: cui cōdelectare tur in illud delectabilē nō esset: sicut 7 nūc si voluntas delectat⁹ debet se auertere a delectationē loximat⁹ sensitiuo: indiget habitib⁹ 7 iustis intensio: voluntas plus ac delectabilē inclinātib⁹ ad op⁹ virtutib⁹ q̄ inclinet ad cōdelectādū appetitū inferioz sensitiuo vel naturali. ¶ Illud autē q̄ dicit⁹ fieri q̄ fierioz delectabilē potest retrahere a cōdelectādō virtū inferioz vocat⁹ iusticia originale: q̄ p̄ ralevoluntas q̄ possit obedire rōni delectabilē 7 tollere rebellio/ ac ponere tranquillitā potētiāz q̄ sunt effect⁹ attributi iusticie originale. ¶ Quātū ad articū sc̄dm̄ est hoc p̄ia p̄clūsiō. Ad saluādū in primo parēte trāquillitate potētia sum̄ necesse est ponere aliquā q̄litate vel bonū volūtatē sup̄ additū. p̄bat⁹ q̄ rebellio virtū inferioz volūtatē recte est naturalis. sc̄z p̄icipia nature. Ideo nō p̄t tolli nisi p̄ aliq̄d nate sup̄ additū. p̄ia nota. as p̄ q̄ appetit⁹ sensitiuo naturalit̄ delectat⁹ a suo obiecto delectabilē: etiā nō oblatē q̄ rō recta oppositū dicta ret⁹ delectat naturalit̄ p̄ra volūtatē recte rōnis dicitur: q̄ p̄ormatē: ita natura rebellat volūtatē recte. ¶ Sc̄da p̄clūsiō. Qualitas iudicē trāclūtatē genitris p̄tētia inferioz: 7 fierioe nō ē bonū aliq̄d naturale. p̄bat⁹ q̄ nec bonū inatū nec accitū. p̄o p̄ m̄: q̄ tūc rebellio illa nō est i puris naturalib⁹. p̄o p̄ hui⁹ eni p̄ bonū inatū: q̄ inatū est naturale. p̄is falsū: q̄ tūc possit p̄p̄ri q̄ rōne naturalit̄ hūc statum nō esse naturalē. Itaq̄ manifestū est nūc e⁹ rebellionē i potētiā inferioz: 7 rebellio si nō esset a natura potētiā: s̄ e⁹ p̄ctō sic̄e cogit⁹ possit nō esse e⁹ natura q̄ est icōueniēte: q̄ clarissimi philoſophi ad hoc p̄tēgere nō poterūt. ¶ Tertio p̄clūsiō. Iusticia originālis est sup̄ naturalis bonū dei iustū volūtatē parēt⁹ p̄ia fm̄. p̄bat⁹ q̄ iusticia originālis est aliq̄d q̄ facit trāclūtatē i potētiā: vtr⁹ p̄s e⁹ notabilē etio. Et illud est q̄litate seu donū nature sup̄ additū e⁹ p̄clone p̄ia: 7 nō naturale e⁹ p̄clone sc̄da. 7 sup̄ naturalit̄ ad hoc q̄ voluntas se delectabiliter retrahat a cōdelectādō inordinate appetitū inferioz: oportet ipsam ferri in aliq̄d delecta

Nota. 3.

Art. 1.

sc̄do.

sc̄do.

questio de iusticia originali.

quis est effectus iusticie originis

nale est vniūq̄ appetitū ferri in sua vtr⁹ appetibile.

